

**STANDING ORDERS
OF THE
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK**

***PERATURAN-PERATURAN
MESYUARAT
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK***

**STANDING ORDERS
OF THE
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK**

- * Motion to Amend was approved on 15th November, 2011 and took effect from 1st December, 2011

TABLE OF CONTENTS

PUBLIC BUSINESS

<i>Standing Order</i>		<i>Page</i>
1.	Proceedings of First Meeting of Dewan Undangan Negeri after a General Election or Prorogation	1
2.	Seating of Members	1
3.	Oath or Affirmation	1
4.	Presiding in the Dewan	2
5.	Language	2
6.	Duties of the Secretary	3
7.	Official reports	4
8.	Sessions and Meetings	4
9.	Sittings	5
10.	Quorum	5
11.	Order of Business	5
12.	Arrangement of Public Business	6
13.	Adjournment of the Dewan	7
14.	Adjournment Motion — End of Sitting	7
15.	Adjournment — Definite Matter of Urgent Public Importance	8
16.	Petitions	9
17.	Papers	10
18.	Questions	10
19.	Notice of Questions	11
20.	Contents of Questions	12
21.	Manner of asking and answering questions	14
22.	Personal Explanation	15
23.	Notices of Motions	15
24.	Manner of giving notices	18
25.	Alteration of terms of motion	19
26.	Withdrawal of notices of motions	19
27.	Amendments to motions	19
28.	Seconding of motions and amendments	20
29.	Manner of debating motions and amendments thereto	20
30.	Withdrawal of motions and amendments	21

RULES OF DEBATE

31.	Time and manner of speaking	22
32.	Contents of Speeches	23
33.	Interruptions	24
34.	Scope of Debate	25
35.	Anticipation	25
36.	Closure of debate	26
37.	Behaviour of members not speaking	26
38.	Chair to be heard in silence	26
39.	Decisions of Chair final	27
40.	Order in the Dewan	27
41.	Decision on Questions	29
42.	Collection of Voices	29
43.	Divisions	30

PROCEDURE ON BILLS

44.	Introduction and first reading of Bills	30
45.	Private Member's Bills	31
46.	Private and Hybrid Bills	31
47.	Form of Bills	32
48.	Publication of Ordinance	33
49.	Parties affected	33
50.	Second Reading	33
51.	Committal of Bills	34
52.	Functions of Committees on Bills	34
53.	Committee of the whole Dewan	35
54.	Procedure in Committee of the whole Dewan on a Bill	35
55.	Procedure in Select Committees on a Bill	37
56.	Recommittal of Bills reported from Committee of the whole Dewan	37
57.	Proceeding on Bills reported from Select Committee	38
58.	Third Reading	38
59.	Withdrawal and postponement of Bill	39
60.	Bill containing substantially the same provisions	39
61.	Lapsing of Bill	39
62.	Waiver of printing of Bills	39

FINANCIAL PROCEDURE

63.	Annual Estimates	39
64.	Annual Development Estimates	40
65.	Procedure on debate on Supply Bill and consideration of Annual. Development Estimates	40
66.	Procedure in Committee of Supply	42
67.	Procedure on debate on Supplementary Supply Bill and consideration of Supplementary Development Estimates	46
68.	Expenditure on Account	47

SELECT COMMITTEES

69	Standing Orders and Selection Committee	48
70.	Public Accounts Committee	48
71.	House Committee	49
72.	Public Petitions Committee	49
73.	Committee of Privileges	49
74.	Special Select Committee	51
75.	Procedure in Select Committees	51
76.	Divisions in Select Committees	53
77.	Premature publication of evidence	54
78.	Reports from Select Committees	54

MISCELLANEOUS

79.	Bills and amendments involving expenditure from the Consolidated Fund	55
80.	Suspension of Standing Orders	55
81.	Absence of members	55
82.	Employment of members in professional capacity	55
83.	Strangers	55
84.	Press	56
85.	Expenses of witnesses	56
86.	Rulings of the Speaker	56
87.	Failure to comply with Standing Orders does not nullify proceedings or discussions	56
88.	Authorised printers	56
89.	Residuary powers	57
90.	Interpretation	57

THE PRAYER

O God, the Almighty, Lord of the Universe. Nothing indeed could happen save with Thy will and Thy power to decree. For unto Thee we place our hope and beseech salvation.

O God, the Almighty, the most benevolent, bless us with Thy divine inspiration and guidance in performing our duties and obligations. Guide us O Lord, that we may find solutions to the problems and difficulties that we may encounter during this session and that we may reach unanimous agreement in the interest of the people and the nation.

Unto Thee we pray, may all our aspiration and the government's efforts in carrying out the development programmes succeed to ensure prosperity, justice and happiness for all.

Amen.

**STANDING ORDERS
OF THE DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK
2002**

PUBLIC BUSINESS

Proceedings
of First
Meeting of the
Dewan after a
General
Election or
Prorogation.

1. (1) On the first day of the meeting of the Dewan after a general election or prorogation, members having assembled at the time and place duly appointed and having seated in accordance with Standing Order 2, the Secretary shall read the Proclamation by which the meeting was summoned whereupon the Speaker, after any new members present have made and subscribed the Oath as required under Article 22 of the Constitution of the State of Sarawak, shall inform the Dewan whether the Yang di-Pertua Negeri desires to address the Dewan, and if so, the sitting shall be suspended until the time appointed by the Yang di-Pertua Negeri.

(2) At the conclusion of the address of the Yang di-Pertua Negeri, the Speaker shall adjourn the Dewan or suspend the sitting to a date or hour to be determined by him:

Provided that if a Minister has intimated his intention that a Supply Bill containing the estimated financial requirements for expenditure on all the services of the Government for the year or succeeding year shall be introduced at the same sitting, the Speaker shall either call upon the Minister to introduce the Bill forthwith or suspend the sitting until an hour to be named by him.

Seating of
members.

2. On the first day of the meeting of the Dewan after a general election or prorogation and thereafter, members shall be seated in accordance with such arrangements as may be determined by the Speaker whose decision thereon shall be final.

Oath or
Affirmation.

3. (1) The Oath to be taken as required by Article 22 of the Constitution of the State of Sarawak shall be administered by the Secretary, and every member taking the Oath shall sign the book kept for that purpose by the Secretary.

(2) Subject to paragraph (3), on any day on which the Dewan sits a member who has not previously taken the Oath may present himself at the Table at the time appointed under Standing Order 11, and thereupon the said Oath shall be administered to him and he shall sign the book.

(3) A member may, at any time when the Dewan stands adjourned, take and subscribe the said Oath before the Speaker, and in any such case the Speaker shall report to the Dewan at its next sitting that the member has so taken and subscribed the said Oath before him.

(4) In accordance with Article 22B of the Constitution of the State of Sarawak, a member shall be permitted, if he so desires, to comply with the requirement of taking and subscribing the Oath by making and subscribing an affirmation.

Presiding in
the Dewan.

4. (1) The Speaker shall preside at all sittings of the Dewan and shall take the Chair in Committee of the whole Dewan, including the Committee of Supply.

(2) When the absence or the inability to act or a vacancy in the office of Speaker is announced by the Secretary at the Table, the Deputy Speaker shall preside, and when the absence or the inability to act or a vacancy in the office of Deputy Speaker is announced by the Secretary at the Table, the Dewan may upon a motion by a Minister call upon any member present, other than the Chief Minister, to preside over the proceedings of the Dewan and to act temporarily as Speaker. The motion shall be seconded and the question thereon shall be put to the Dewan by the Secretary. No debate shall be allowed on the motion.

(3) The Speaker may, in the absence of the Deputy Speaker, during a sitting ask a member to take the Chair temporarily, without formal communication to the Dewan.

(4) The member presiding under paragraph (2) or the member taking the Chair temporarily under paragraph (3) shall be invested with all the powers of the Speaker.

Language.

5. The language of the Dewan shall be Bahasa Malaysia or English, but a member may address the Dewan in any other Native language. Speeches in English or in any other Native language may be interpreted as and when the Speaker shall direct.

6. (1) Not less than twenty-eight clear days before the date of a meeting, the Secretary shall send to each member of the Dewan notice of the date of the first sitting:

Provided that, in cases of urgency to be certified by two Ministers, the Speaker may, at his discretion, reduce or dispense entirely with such period of notice.

(2) If, after notice has been given as prescribed in paragraph (1), it appears to the Chief Minister that it would be inconvenient for the Dewan to meet on the appointed day, he shall postpone the meeting to a later day. Not less than two days' notice of such postponement shall be sent to every member of the Dewan by the Secretary.

(3) The Secretary shall send a copy of the Order of Business of each meeting to every member as early as possible before the first sitting of the meeting and shall enter a copy thereof in the Order Book.

(4) The Secretary shall make available to each member as early as possible before each sitting a copy of the Order Paper in respect of that sitting.

(5) The Secretary shall keep the Minutes of the Proceedings of the Dewan, and of the Committee of the whole Dewan, and shall circulate a copy of such Minutes, to be known as the Votes and Proceedings, on the day following each sitting of the Dewan, or as soon as practicable.

(6) The Votes and Proceedings shall record the names of members attending and all decisions of the Dewan and, in the case of divisions of the Dewan or Committee of the whole Dewan, shall include the numbers voting for and against the question, the names of members so voting and the numbers and names of members present who abstained from voting. The Votes and Proceedings may be corrected by the Secretary on the direction of the Speaker.

(7) The Secretary shall be responsible for the custody of the Votes and Proceedings, records, Bills and other documents laid before the Dewan, which shall be open to inspection by members of the Dewan and other persons under such arrangements as may be sanctioned by the Speaker.

Official reports.

7. (1) An official report of all speeches made in the Dewan and in Committee of the whole Dewan shall be prepared under the supervision of the Secretary.

(2) The official report shall be published in such form as the Speaker may direct, and a copy thereof shall be sent to each member as soon as practicable after the conclusion of each meeting.

(3) A copy of the record of a member's speech shall be sent to him before it is published. If the member does not return the copy to the Secretary within two weeks from the date upon which it was despatched, the speech shall be published without correction.

(4) If a member disputes the correctness of the record of any speech or seeks to make any material change in the record, the Speaker shall rule thereon and shall direct publication of the speech in accordance with his ruling which shall be communicated to the member concerned and shall be final.

(5) No member shall, after the ruling made by the Speaker under Standing Order 7(4) publish, release or circulate to any person or caused to be published or distributed, any document containing what purports to be a speech made in the Dewan by him or another member which differs in any respect from that which the Speaker has directed to be published or which is published in the official record.

Sessions and meetings.

8. (1) The first sitting of the Dewan in each session shall be held in such place, on such day and at such hour as the Yang di-Pertua Negeri may by Proclamation appoint.

(2) Subject to paragraph (1), the dates on which the Dewan shall meet in that session shall be determined by the Chief Minister:

Provided that the Chief Minister may vary from time to time the dates so fixed by giving not less than three days' notice to the Speaker.

(3) If, during an adjournment of the Dewan, it is represented to the Speaker by the Chief Minister that the public interest requires that the Dewan should meet at an earlier date than that to which the Dewan was adjourned, the Speaker shall give notice thereof forthwith and the Dewan shall meet at the time stated in such notice. The business set down for that day shall be appointed by the Chief Minister and notice thereon shall be circulated not later than the time of meeting.

Sittings. 9. (1) Unless the Speaker otherwise determines, each sitting shall begin at 9.00 a.m. and continue until 6.30 p.m. or the earlier completion or deferment of business on the Order Paper.

(2) Notwithstanding the foregoing Standing Orders, the Speaker may at any time suspend the sitting or adjourn the Dewan.

Quorum. 10. (1) The quorum of the Dewan and of the Committee of the whole Dewan shall not be less than one-third of the total members excluding the Chair.

(2) If any member draws the attention of the Chair to the fact that a quorum is not present, members shall be summoned as if for a division.

(3) When the summons to members has been made in the Dewan, the Speaker shall, after the expiration of five minutes, count the members present in the Dewan. If a quorum is not then present, he shall suspend the sitting for a stated time or adjourn the Dewan without question put until the next sitting day.

(4) When the summons to members has been made in the Committee of the whole Dewan, the Chairman shall, after the expiration of five minutes, count the members present in the Committee. If a quorum is not then present, he shall leave the Chair, the Dewan shall be resumed and the Speaker shall count the members present in the Dewan. If a quorum is then present, the Dewan shall again resolve itself into Committee; but if a quorum is not present, the Speaker shall suspend the sitting for a stated time or adjourn the Dewan without question put until the next sitting day.

(5) If, from the number of members taking part in a division, including those members who decline to vote, it appears to the Chair that a quorum is not present, the division shall be invalid, the business then under consideration shall stand over until the next sitting and the next business shall be entered upon.

Order of Business. 11. (1) Unless the Dewan otherwise directs, the business of each sitting shall be transacted in the following order:-

(a) Formal entry of the Speaker.

(b) Prayers.

- (c) Administration of Oath.
- (d) Message from the Yang di-Pertua Negeri.
- (e) Communication by the Speaker.
- (f) Petitions.
- (g) Questions to Ministers for oral answers.
- (h) Request for leave to move the Adjournment of the Dewan on matters of urgent public importance.
- (i) Statements by Ministers.
- (j) Tributes.
- (k) Obituary Speeches.
- (l) Personal Explanations.
- (m) Presentation of Government Bills (First Reading).
- (n) Motions for the introduction of non- Government Bills.
- (o) Public Business.
- (p) Other items of business in the order they appear on the Order Paper for the day.
- (q) Motion for the Adjournment of the Dewan.

(2) The Dewan may, at any time, upon a motion (to be moved by a Minister) to be decided without amendment or debate which may be made without notice and shall take precedence over all other business, decide to proceed with any particular business out of the regular order.

Arrangement
of Public
Business.

12. (1) On every sitting day, Government business shall have precedence over Private Members' business.

(2) Government business shall be set down in such order as the Government thinks fit and communicate to the Secretary.

(3) Private Members' notices of motions shall have precedence over Private Members' Bills and shall be set down in the order in which notice of each motion appears in the Order Book.

(4) Private Members' Bills shall be taken in the order in which they stand in the Order Book.

(5) A Private Members' motion which has been moved but not disposed of at a meeting of the Dewan shall, upon due notice given by the mover for a continuance thereof at a subsequent meeting, take precedence at such subsequent meeting over other Private Members' motions.

(6) Subject to paragraph (2), the Order of Business to be taken at each meeting shall be determined by the Speaker.

Adjournment
of the
Dewan.

13. (1) Except under Standing Order 15, no motion for the adjournment of the Dewan may be moved until 6.30 p.m. or the earlier completion or deferment of all business included in the Order of Business for the sitting, and no such motion may then be moved except under this Standing Order and Standing Order 14.

(2) At 6.30 p.m., unless he had otherwise determined under Standing Order 9(1), the Speaker or, if the Dewan is in Committee, the Chairman shall interrupt any proceedings still in progress.

(3) Upon the conclusion of proceedings under paragraph (2) or upon the earlier completion or deferment of all business included in the Order of Business for the sitting, the Speaker shall adjourn the Dewan until the next sitting day.

Adjournment
Motion—End
of Sitting.

14. (1) Upon a motion "*That this Dewan do now adjourn*" moved on the last sitting day, any member, other than a Minister, who has obtained the right to do so may address the Dewan upon any matter of administration for which the Government is responsible and the Minister with whom responsibility for the matter raised rests may reply but no such address may be made during the first meeting of the session or during the meeting at which the Supply Bill is considered.

(2) Any member who wishes to raise a matter under paragraph (1) shall give notice of the matter in writing to the Speaker not less than ten days before the meeting. Subject to the giving of such notice, the Speaker shall allot the right so to raise a matter to not more than five members to be determined by him for each meeting, and in making such allotment he shall give preference to any member or members who have not previously so raised a matter during the present session.

(3) In any address upon any motion "*That this Dewan do now adjourn*", the time allowed for each member to address the Dewan and for each Minister replying shall be 7½ minutes unless the Speaker decides otherwise in any particular case.

(4) Upon the conclusion of such proceedings, the Speaker shall adjourn the Dewan without questions put.

Adjournment
— Definite
Matter of
Urgent Public
Importance.

15. (1) Any member, other than a Minister, may at the time appointed under Standing Order 11 rise in his place and ask leave to move the adjournment of the Dewan for the purpose of discussing a definite matter of urgent public importance.

(2) A member who wishes so to ask leave to move the adjournment of the Dewan shall, at least twenty-four hours before the commencement of the sitting, hand to the Speaker a written notification to be approved by the Speaker of the matter which he wishes to discuss. The Speaker shall refuse to allow the claim unless he is satisfied that the matter is definite, urgent and of public importance.

(3) If the Speaker is so satisfied and either—

(a) leave of the Dewan is given, no member objecting;
or

(b) if it is not so given, at least ten members rise in their places to support the request,

the motion shall stand over until 5.30 p.m. on the same day; and at that hour any proceedings on which the Dewan is engaged shall be postponed until 6.30 p.m. or until the motion for the adjournment is disposed of, whichever is the earlier. At the moment of interruption, the motion for the adjournment, if not previously disposed of, shall lapse and the proceedings which have been postponed shall be resumed and dealt with in accordance with paragraph (4).

(4) Any proceedings which have been postponed under this Standing Order may be continued after 6.30 p.m. for a period of time equal to the duration of the proceedings on the motion made under this Standing Order, and when all proceedings under this paragraph have been concluded, the Dewan shall stand adjourned without question put.

(5) Not more than one motion for the adjournment of the Dewan under this Standing Order may be made at one sitting.

Petitions.

16. (1) (a) Every application to the Dewan shall be in the form of a petition, and every petition shall be presented by a member who shall be responsible for the petition being in respectful language and deserving of presentation and shall certify in writing to that effect.

(b) A petition seeking a grant, charge or expenditure of public money or the release of a debt due to the Government or the remission of duties payable by any person or compensation for loss out of public revenue or for the revocation, alteration or repeal of any rate, tax or duty shall not be received by the Dewan unless the recommendation of the Government thereto is signified by the Minister charged with the responsibility for finance.

(2) (a) If signatures are affixed to more than one sheet, the prayer of the petition shall be repeated at the head of each sheet. A person unable to write may affix his mark in the presence of two witnesses.

(b) No reference shall be made in a petition to any debate in the Dewan nor to any intended motion unless a notice of such motion stands in the Order Book.

(c) It shall not be competent for a member to present a petition from himself or to which he is a signatory but a petition may be presented by some other member.

(d) Every petition shall be deposited by the member in charge of it at least one clear day with the Secretary who, after examining the same, shall submit it to the Speaker for approval, and no petition shall be presented until it has been endorsed with the words "*Passed by the Speaker*".

(e) Every member before presenting a petition shall ascertain and write at the head of it the number of signatures to it, and shall satisfy himself that it does not contain language disrespectful to the Dewan.

(3) A member presenting a petition to the Dewan shall state concisely the purpose of the petition.

(4) (a) It shall be competent for any member to move that such petition be read. In making such motion, he shall state concisely his petition for wishing to have it read.

- (b) No debate shall be permitted on such motion, nor shall any other member speak upon or in relation to such petition, except to second the motion formally.
- (c) On such motion being seconded, the question shall be put whether the petition shall be read. If it is agreed to, the petition shall be read by the Secretary forthwith.

(5) On the conclusion of any proceedings under paragraph (4), the petition shall thereupon stand referred without question to the Public Petitions Committee unless it is a petition alleging that a Bill pending before the Dewan peculiarly affects private interest, in which case it shall stand referred to the Committee on the Bill.

Papers. 17. (1) Papers shall be presented only by the Speaker, a Minister or the Chairman of a Committee, and shall be sent to the Secretary.

(2) Every paper, a copy of which is so received by the Secretary, shall be deemed to have been presented to the Dewan and ordered to be laid upon the Table.

(3) The presentation of all papers shall be entered in the Votes and Proceedings of the day on which they are presented or, if the Dewan is not then sitting, of the next sitting day following their presentation.

Questions. 18. (1) Questions may be put to Ministers relating to –

- (a) affairs within their official functions; or
- (b) a Bill, motion or other public matter connected with the business of the Dewan for which such Ministers are responsible:

Provided that it shall be in order to ask questions of a Minister requesting that information be obtained from, or that action be urged upon, the Government of the Federation of Malaysia in regard to the implementation of Federal projects or matters in the Federal Legislative List, other than policies of the Federal Government, which are of interest to the State.

(2) Questions may also be put to members, other than Ministers, relating to a Bill, motion or other public matter connected with the business of the Dewan for which such members are responsible.

(3) The proper object of a question is to obtain information on a matter of fact within the special cognisance of the member to whom it is addressed.

Notice of
Questions.

19. (1) A question shall not be asked without notice, unless the Speaker is of the opinion that it is of an urgent character and relates either to a matter of public importance or to the arrangement of public business, and the member has obtained permission of the Speaker to ask it.

(2) Notice of every question shall be given to the Secretary during the usual office hours by a member in writing not later than fourteen days before the commencement of the meeting.

(3) If a member requires an oral answer to his question, he shall mark his notice with the words "*Oral Reply*". Not more than three questions shall be marked by a member for "*Oral Reply*" on the same day. The Speaker may in his discretion direct that any question marked for "*Oral Reply*" shall be given a written answer:

Provided that a member may submit not more than ten questions for Oral Reply in any one meeting of the Dewan.

(4) A question for Oral Reply –

- (i) shall not exceed forty words excluding the name and constituency of the member asking and the Minister responsible for answering; and
- (ii) shall not contain more than two different or unrelated subject matter listed in Standing Order 20(1).

(5) Unless the Speaker otherwise determines, not more than one hour shall be allocated for questions at each sitting. Any question standing on the Order Paper not reached during the time allotted shall lapse.

Contents of
Questions.

20. (1) Every question must relate to a specific subject matter pertaining to:-
- (a) any policy of the State Government or the implementation thereof;
  - (b) the effect of any Federal Government policy or decision or its implementation, in Sarawak;
  - (c) the implementation of any project, scheme or plan or decision by the State Government;
  - (d) the affairs, activity or function of any State department, statutory body, local authority or agency;
  - (e) the financial position or affairs of the State Government, or any of its department, statutory body, local authority or agency or government linked company or their subsidiaries; and
  - (f) such other matters that are found in List II and IIA, III and IIIA in the Ninth Schedule of the Federal Constitution.
- (2) Without prejudice to paragraph (1), every question shall not:
- (a) include the names of persons or statements not strictly necessary to render the question intelligible;
  - (b) contain any statement which the member who asks the question is not prepared to substantiate;
  - (c) contain any argument, inference, opinion, imputation, epithet or misleading, ironical or offensive expression;
  - (d) refer to debates or answers to questions in the current session;
  - (e) refer to proceedings in a Committee which have not been reported to the Dewan;

- (f) seek information about any matter which is of its nature secret, or which cannot be disclosed by reasons of the provisions of the Official Secret Act;
- (g) be so drafted as to be likely to prejudice a case under or pending trial before a Court of Law, an arbitrator or Commission of Inquiry or be asked on any matter which is *sub judice*;
- (h) be asked for the purpose of obtaining an expression of opinion, the solution of an abstract legal case or the answer to a hypothetical proposition;
- (i) be asked to verify statements in the press or of private individuals or bodies are accurate;
- (j) be asked as to the character or conduct of any person who is not a Member of the Dewan, except in his official or public capacity;
- (k) cast bad implication on the character or conduct of any person or reputation whose conduct can only be challenged on a substantive motion;
- (l) seek information contained in public document or which may be obtainable from any public body upon making a search as prescribed in any written law;
- (m) cast adverse imputation on the character or reputation of any person who is unable to defend himself in the Dewan;
- (n) --
- (o) raise any matter spelt out in Standing Order 32(8).

(3) No question shall be asked during the same session with a view to solicit any answer which had been previously refused by the Speaker or if the Minister had declined to answer.

(4) If the Speaker is of the opinion that any question of which a member has given notice to the Secretary or which a member has sought leave to ask without notice is an abuse of the right of questioning, or calculated to obstruct or affect prejudicially the procedure of the Dewan, or to promote feelings of ill-will or hostility between different communities in the State, or infringes the Constitution of the State of Sarawak or the Federal Constitution or the Sedition Act, 1948 or this Standing Order, he may direct:

- (a) that it be printed or asked with such alterations as he may direct; or
- (b) that the member concerned be informed that the question is disallowed.

(5) Disallowance of a question by the Speaker, with the reason therefore, shall be communicated in writing to the member concerned by the Secretary.

(6) Notwithstanding anything herein before, a Minister to whom a question is addressed may, with the approval of the Speaker, refuse to answer such question on the ground of public interest, and such refusal cannot be debated or questioned.

(7) The Secretary be empowered to edit questions submitted.

Manner of asking and answering questions.

21. (1) If an oral answer to a question is required and no written answer thereto has been directed by the Speaker, the Speaker, when the question is raised on the Order Paper, shall call upon the member in whose name the question stands. The member so called shall then rise in his place and ask the question by reference to its number on the Order Paper, and any Minister may reply.

(2) If a member asking a question for an oral reply fails to rise and ask his question, then any other member may, with the leave of the Speaker, make the question his own and may rise in his place and ask the question in the manner prescribed in paragraph (1); but if no other member so rises, the Minister to whom the question is addressed shall send copies of the answer to the Secretary, who shall cause that answer to be printed in the Official Report:

Provided that at any time before the Speaker has called upon the member who asked the question standing in his name that member may signify his desire to postpone the question to a later sitting or may withdraw it.

(3) The Speaker may allow supplementary questions to be put for the purpose of elucidating any matter of fact regarding which an oral answer has been given, but he may refuse any such question which in his opinion introduces matter not related to the original question or which infringes Standing Order 20:

Provided that —

- (i) no supplementary question shall be allowed on any question if a Minister declares that such question had been answered at an earlier sitting of the same session of the Dewan; and
- (ii) supplementary question shall be concise and not consist of several questions or arguments or points of contentions.

(4) The question shall not be made the pretext for a debate.

(5) No question, other than any supplementary question arising out of a question already asked which the Speaker may permit, shall be taken one hour after the beginning of Question Time.

(6) If an oral answer to a question is not required, or if a written answer is directed under Standing Order 19(3), the Minister to whom it is addressed shall send copies of the answer to the Secretary, who shall cause such answer to be included in the Official Report.

Personal
Explanation.

22. With the leave of the Speaker, a member may make a personal explanation at the time appointed under Standing Order 11 although there is no question before the Dewan, but no controversial matter may be brought forward nor may debate arise upon the explanation. The terms of the proposed statement shall be submitted in full at least two hours before the commencement of the sitting to the Speaker when his leave to make it is sought.

Notices of
Motions.

23. (1) Except as otherwise provided in these Standing Orders, not less than ten days' notice of any motion shall be given unless—

- (a) it is in the name of a Minister; or
- (b) the Speaker's authority has been signified in writing.

(2) Unless these Standing Orders otherwise provide, notice shall be given of any motion which it is proposed to move with the exception of the following:

- (a) a motion by way of amendment to a question already proposed from the Chair;
- (b) a motion in Committee of the whole Dewan;
- (c) a motion for the adjournment of the Dewan or of any debate;
- (d) a motion to proceed to any particular business out of the regular order;
- (e) a motion of a Minister under Standing Order 4(2);
- (f) a motion that the proceedings on any specific business be exempted from Standing Order 9;
- (g) a motion under Standing Order 9(2) adjourning the Dewan to a later day;
- (h) a motion for the suspension of a member;
- (i) a motion to disallow a member's vote under Standing Order 43(5);
- (j) a motion to refer a Bill to a Select Committee under Standing Order 51;
- (k) a motion for the recommittal of a Bill reported from a Committee of the whole Dewan;
- (l) a motion for the withdrawal of a Bill under Standing Order 59;
- (m) a motion to suspend any Standing Order moved under Standing Order 80 when the consent of the Speaker has been expressed;
- (n) a motion for the withdrawal of strangers;

- (o) a motion for the closure of a debate under Standing Order 36;
- (p) a motion relating to a matter of privilege or contempt of the Dewan;
- (q) a motion that a petition presented under Standing Order 16(1) be read, printed or referred to a Select Committee;
- (r) a motion that the report of a Select Committee be referred to a Committee of the whole Dewan;
- (s) any motion for the return of a report from, minutes of proceedings of, or any evidence taken before, a Select Committee which has not been laid before the Dewan, whether such return relates to a previous session or to a session of a previous Dewan;
- (t) any motion to refer the report, minutes or evidence mentioned in subparagraph (s) to the Committee appointed in the current session;
- (u) any other motion for which it is so provided in these Standing Orders.

(3) Any motion made under paragraph (2)(s) or (t) shall be decided without amendment or debate.

(4) A motion —

- (a) seeking a grant, charge or expenditure of public money; or
- (b) seeking the release of a debt due to the Government; or
- (c) seeking the remission of duties payable by any person; or
- (d) seeking compensation for loss out of the public revenues; or
- (e) for the revocation, alteration or repeal of any rate, tax or duty,

shall not be proceeded with, unless the recommendation of the Government thereto is signified in writing by the Minister charged with the responsibility for finance.

(5) A motion which, directly or indirectly, involves any such grant, charge, expenditure, release, remission or compensation as is mentioned in paragraph (4)(a) to (d) shall be treated as seeking grant, charge, expenditure, release, remission or compensation, unless the said Minister signifies in writing that it does not go beyond what is incidental only and not of a substantial nature having regard to the purposes of the motion

(6) No motion relating to a matter contained in the Federal Legislative List shall be in order.

Manner of giving notices.

24. (1) Where under any Standing Order (or according to the practice of the Dewan) notice is required, such notice shall be sent to the Secretary in writing during normal office hours.

(2) Every such notice shall be signed.

(3) All notices shall if possible be printed, cyclostyled or typewritten and sent to members not later than the day before the sitting for which they have been put down.

(4) If the Speaker is of the opinion that any notice received by the Secretary infringes any Standing Order or is otherwise out of order, he may direct –

(a) that it be printed with such alterations as he may direct; or

(b) that it be returned to the member who signed it as being in his opinion out of order.

(5) Subject to paragraph (4), motions or amendments sent to the Secretary shall be printed and circulated by him and in the case of amendments to Bills shall be arranged so far as may be in the order in which they will be proposed.

Alteration of terms of motion. 25. If a member desires to alter the terms of a motion standing in his name, he may do so by giving to the Secretary an amended notice of motion, provided that such alteration does not, in the opinion of the Speaker, materially alter any principle embodied in the original motion or the scope thereof. The amended notice shall run from the time at which the original notice was given.

Withdrawal of notices of motions. 26. (1) A member may, by notice in writing to the Secretary, withdraw any notice of motion previously given by him.

(2) When any notice of motion has been so withdrawn after the motion to which it refers has appeared on the Order of Business, such motion shall not be proposed but shall remain on the Order of Business and at the proper time the Speaker or the presiding member shall announce that the motion is to be considered as withdrawn, and a note to that effect shall be entered on the Votes and Proceedings.

Amendments to motions. 27. (1) When any motion is under consideration in the Dewan or in a Committee thereof, an amendment may be proposed to the motion if it is relevant thereto.

(2) An amendment may be proposed to any such amendment if it is relevant thereto.

(3) An amendment shall not raise any question which, by the rules of the Dewan, can only be raised by a substantive motion after notice.

(4) A question, when proposed from the Chair, may be amended in all or any of the following methods:

- (a) by leaving out certain words in order to insert other words;
- (b) by leaving out certain words;
- (c) by inserting or adding other words.

(5) Any amendment to a motion upon which the question has been proposed in the Dewan or in the Committee of the whole Dewan shall be put into writing by the mover and delivered to the Secretary unless the Chair dispenses with the requirement that it be put in writing.

Seconding of motions and amendments.

28. (1) In the Dewan, the question upon a motion or amendment shall not be proposed by the Speaker unless such motion or amendment has been seconded.

(2) In the Committee, a seconder shall not be required.

Manner of debating motions and amendments thereto.

29. (1) When a motion has been moved and if necessary seconded, the Chair shall propose the question thereon to the Dewan or the Committee in the same term as the motion; debate may then take place upon that question and may, subject to these Standing Orders, continue so long as any member wishes to speak and who is entitled to do so.

(2) When no more members wish to speak, the Chair shall put the question to the Dewan or Committee which shall express its decision in accordance with Standing Order 41.

(3) Any amendment to the motion which a member wishes to propose in accordance with Standing Order 27 may be moved and, if necessary, seconded at any time after the question upon the motion has been proposed by the Chair, and before it has been put by the Chair at the conclusion of the debate upon the motion. When every such amendment has been disposed of, the Chair shall either again propose the question upon the motion or shall propose the question upon the motion as amended, as the case may require, and after any further debate which may arise thereon, shall put the question to the Dewan or Committee for its decision.

(4) (a) Upon any amendment to leave out any of the words of the motion, the question to be proposed shall be "*That the words proposed to be left out be left out of the question*".

(b) Upon any amendment to insert words in, or add words at the end of a motion, the question to be proposed shall be "*That those words be there inserted*" or "*That those words be there added*", as the case may require.

(c) Upon any amendment to leave out words and to insert or add other words instead, a question shall first be proposed "*That the words proposed to be left out be left out of the question*", and if that question is agreed to, the question shall then be proposed "*That those words be there inserted*" or "*That those words be there added*", as the case may require. If the first question is disagreed to, no

further amendment may be proposed to the words which the Dewan or Committee has so decided shall not be left out.

(d) If the Chair, before putting a question to leave out certain words, is informed that a member wishes to move an amendment to leave out part only of these words, and if the Chair is of the opinion that the proposed amendment of which he is so informed is substantially a new amendment, he shall, if possible, put the question to leave out only so much of the original amendment as is unaffected by the second amendment; but if that amendment is agreed to, the whole of the words proposed in the original amendment to be left out shall be deemed to have been ordered to be left out.

(e) When two or more amendments are proposed to be moved in the same motion, the Chair shall call upon the movers in the order in which their amendments relate to the text of the motion, or in cases of doubt, in such order as he shall decide:

Provided that no amendment may be moved which relates to any words which the Dewan or Committee has decided shall not be left out of the motion.

(5) (a) Any amendment to an amendment which a member wishes to propose may be moved and if necessary seconded at any time after the question upon the original amendment has been proposed, and before it has been put at the conclusion of the debate on the original amendment.

(b) Paragraph (4) shall apply to the discussion of amendments to amendments, with the substitution wherever appropriate of the words "original amendment" for the word "question".

(c) When every such amendment to an amendment has been disposed of, the Chair shall either again propose the question upon the original amendment, or shall propose the question upon the original amendment as amended, as the case may require.

Withdrawal
of motions
and
amendments.

30. (1) A motion or an amendment may be withdrawn at the request of the mover, before the question is fully put thereon. A motion or an amendment so withdrawn may be proposed again provided that in the case of a motion, notice as required by these Standing Orders is given.

(2) If the question has been proposed on an amendment to a motion or to another amendment, the original motion or amendment may not be withdrawn until the amendment thereto has been disposed of.

RULES OF DEBATE

Time and
manner of
speaking.

31. (1) A member desiring to speak shall rise in his place and if called upon shall stand and address his observations to the Chair. No member shall speak unless called upon by the Chair and when he has finished speaking, he shall resume his seat.

(2) If two or more members rise at the same time, the Chair shall call upon the member who first catches his eye.

(3) No member shall speak more than once to any question except —

- (a) in Committee; or
- (b) in explanation as prescribed in paragraph (4); or
- (c) in the case of the mover of a substantive motion, only in reply:

Provided that any member may, without prejudice to his right to speak at a later period of the debate, second a motion or amendment by rising in his place and stating that it is his intention to second the motion or amendment.

(4) A member who has spoken to a question may again be heard to offer explanation of some material part of his speech which has been misunderstood; but he shall not introduce new matter.

(5) A member who has spoken may speak again when a new question has been proposed by the Chair, such as a proposed amendment or a motion for the adjournment of the debate.

(6) Unless otherwise ordered by the Chair, a member may read from a prepared text of his speech or extracts of any book, publication or any notes made available to him to support any point or argument raised by him in his speech or to refresh his memory: provided that, if he reads from a prepared text, in the event of any discrepancy between that prepared text and the record of his speech in the official records of the Dewan, the latter shall prevail and be treated at all times as a true and proper record of what was said by him in the Dewan.

(7) Subject to Section 30(3) of the Dewan Undangan Negeri (Privileges & Powers) Ordinance 2007 (Cap. 65), a member shall not speak on any matter in which he has a direct personal pecuniary interest without disclosing the extent of that interest.

(8) The Chair may, if he thinks fit, prescribe the time limit for speeches.

Contents of
Speeches.

32. (1) A member shall confine his observations to the subject under discussion and may not introduce matter irrelevant thereto.

(2) Reference shall not be made to any matter which is *sub judice* in such a way as might in the opinion of the Chair prejudice the interest of parties thereto.

(3) It shall be out of order to attempt to reconsider any specific question upon which the Dewan has come to a conclusion during the current session except upon a substantive motion for rescission.

(4) It shall be out of order to use offensive and insulting language about members of the Dewan.

(5) No member shall refer to any other member by name.

(6) No member shall impute improper motives to any other member or make any statement or allegation which the said member is not prepared to substantiate.

(7) The name of the Yang di-Pertuan Agong, or any of the Rulers or the Yang di-Pertua Negeri of Penang, Malacca, Sabah and Sarawak shall not be used to influence proceedings or decisions of the Dewan.

(8) The conduct or character of the Yang di-Pertuan Agong, or of any of the Rulers or the Yang di-Pertua Negeri of Penang, Malacca, Sabah and Sarawak, of Judges or other persons engaged in the administration of justice, of members of the Armed Forces Council or of any Service Commission established under Part X of the Federal Constitution, of members of the Public Service Commission for Sarawak, or of members of the Election Commission, shall not be referred to except upon a substantive motion moved for that purpose.

(9) No reference shall be made in any debate to the conduct or character of any Member of the Dewan or Parliament or of any public servant, other than conduct in the capacity of Member of the Dewan or Parliament or public servant, as the case may be.

(10) It shall be out of order to use —

- (a) treasonable words;
- (b) seditious words;
- (c) words which are likely to promote feelings of ill-will or hostility between different communities in the State, or infringe the Constitution of the State of Sarawak or the Federal Constitution or the Sedition Act, 1948.

(11) If the Speaker is of the opinion that any motion or amendment or the continuance of the debate thereon is calculated to give rise to breaches of this Standing Order, he may disallow the motion or amendment or, as the case may be, may terminate the debate and direct that no further proceedings be taken on the motion or amendment.

(12) Any member who makes any statement in the Dewan that deliberately misleads the Dewan is deemed to be out of order or to be in contempt.

Interruptions. 33. No member shall interrupt another member except —

- (a) by rising to a point of order, when the member speaking shall resume his seat and the member interrupting shall simply direct attention to the point which he desires to bring to notice and submit it to the Chair for decision; or
- (b) to elucidate some matter raised by that member in the course of his speech, provided that the member speaking is willing to give way and resumes his seat and that the member wishing to interrupt is called by the Chair.

and the decision of the Chair as to whether such interruption is permitted shall be final and duly complied with by the member interrupting and the member who is speaking.

Scope of
debate.

34. (1) Debate upon any motion, other than a motion for the adjournment of the Dewan, and upon any Bill or amendment shall be relevant to such motion, Bill or amendment:

Provided that when debating a Bill to amend a Principal Ordinance a member shall confine himself to the amendments proposed in the Bill and not on matters relating to the Principal Ordinance which are not covered by the proposed amendments

(2) Debate upon any motion for the adjournment of the Dewan shall be relevant to the subject to be raised in Standing Order 14 or 15.

(3) When an amendment proposes to leave out words and to insert other words instead of them, debate upon the question "*That the words proposed to be left out be left out*" may include both the words proposed to be left out and those to be added or inserted.

(4) On an amendment proposing only to leave out words or to add or insert words, debate shall be confined to the omission, addition or insertion of such words respectively.

(5) Debate upon any motion "*That the debate be now adjourned*" or in Committee "*That the Chairman do report progress and ask leave to sit again*" shall be confined to the matter of such motion and a member who has made or seconded such motion shall not be entitled to move or second any similar motion during the same debate.

Anticipation.

35. (1) It shall be out of order to anticipate the discussion of a Bill standing on the Order of Business by discussion upon a substantive motion or an amendment dealing with the same subject matter or by raising the subject matter of the Bill upon a motion for the adjournment of the Dewan or in a question.

(2) It shall be out of order to anticipate the discussion of a motion of which notice has been given by discussion upon an amendment, or by raising the same subject matter upon a motion for the adjournment of the Dewan or in a question.

(3) In determining whether a discussion is out of order on the grounds of anticipation, regard shall be had by the Chair to the probability of the matter anticipated being brought before the Dewan within a reasonable time.

Closure of
Debate.

36. (1) After a question has been proposed, a member rising in his place may claim to move "*That the question be now put*" and, unless it appears to the Chair that such motion is an abuse of the rules of the Dewan, or an infringement of the rights of the minority, the question "*That the question be now put*" shall be put forthwith and decided without amendment or debate, notwithstanding that the mover of the original motion or amendment has had no opportunity to make his reply.

(2) When the motion "*That the question be now put*" has been carried, and the question consequent thereon has been decided, any member may claim that any other question already proposed from the Chair be now put and if the assent of the Chair is given such question shall be put forthwith and decided without amendment or debate.

(3) A question for the closure of debate shall not be decision in the affirmative upon a division notwithstanding that the Yes have it, unless it appears by the numbers declared from the Chair that not less than five members voted in the majority in support of the motion.

Behaviour of
members not
speaking.

37. During a sitting —

- (a) all members shall enter, leave and behave in the Dewan with decorum;
- (b) no member shall cross the floor of the Chamber unnecessarily;
- (c) members shall not read newspapers, books, letters or other documents except such matters therein as may be directly connected with the business under debate;
- (d) no member shall smoke in the Chamber;
- (e) while a member is speaking all other members shall be silent and shall not make unseemly interruptions.

Chair to be
heard in
silence.

38. Whenever the members are called by the Chair, or whenever the Chair intervenes during a debate, any member then speaking, or offering to speak, shall sit down, and the Dewan or Committee shall be silent so that the Chair may be heard without interruption.

Decisions of Chair final. 39. The Chair shall be responsible for the observance of the rules of order in the Dewan and Committee respectively, and his decision on any point of order shall not be open to appeal and shall not be reviewed by the Dewan except upon a substantive motion moved for the purpose. Such a motion shall not require more than two days' notice.

Order in the Dewan. 40. (1) The Chair, after having called the attention of the Dewan, or of the Committee, to the conduct of a member who persists in irrelevance or the use of abusive and provocative language or in tedious repetition either of his own argument or of the arguments used by other members in debate, may order him to discontinue his speech.

(2) The Chair shall order any member whose conduct is disorderly or whose conduct does not comply with his Order under Standing Order 40(1) or behaviour is in contempt of the Dewan to withdraw immediately from the Dewan during the remainder of that day's sitting, and the Serjeant-at-Arms or any police officer or officer of the Dewan shall act on such orders as he may receive from the Chair in pursuance of this Standing Order; but if, on any occasion, the Chair deems that the power under this paragraph and paragraph (1) is inadequate, he may name such member or members in which event the same procedure shall be followed as is prescribed in paragraphs (3), (4), (5), (6) and (7).

(3) If any member has —

- (a) persistently and wilfully obstructed the business of the Dewan; or
- (b) been guilty of disorderly conduct; or
- (c) used objectionable words, which he has refused to withdraw; or
- (d) persistently and wilfully refused to conform to these Standing Orders or any one or more of them; or
- (e) persistently and wilfully disregarded the authority, order or direction of the Chair including any Order made under Standing Order 40(1).

(4) Whenever a member has been named by the Chair immediately after the commission of any of the offences in paragraph (3), a motion shall forthwith be proposed by a Minister and seconded by another Minister or an Assistant Minister present “That Mr..... be suspended from the Dewan”, and the Speaker shall forthwith put the question on that motion, no amendment, adjournment or debate being allowed; and if the offence has been committed in Committee of the whole Dewan, the Chairman shall forthwith suspend the proceedings of the Committee and report the circumstances to the Dewan; and the Speaker shall on a motion being made forthwith put the same question, no amendment, adjournment or debate being allowed, as if the offence had been committed in the Dewan itself.

(5) Not more than one member shall be named at the same time unless two or more members present together have jointly disregarded the authority of the Chair.

(6) If a member is suspended under this Standing Order, he shall be directed by the Speaker to withdraw, and his suspension shall last until the end of the meeting or for such period and subject to such fine as may be stipulated in the motion passed by the Dewan or until and unless he apologises to the Dewan for his conduct or behaviour which led to his suspension.

(7) If a member, or two or more members acting jointly who have been suspended under this Standing Order from the service of the Dewan, shall refuse to obey the direction of the Speaker to withdraw, when severally summoned under the Speaker's orders by the Serjeant-at-Arms to obey such direction, the Speaker shall call the attention of the Dewan to the fact that recourse to force is necessary in order to compel obedience to his direction. When the member or members named by him as having refused to obey his direction have been removed from the Dewan, such member or members shall thereupon without any further question being put be suspended from the service of the Dewan during the remainder of the session.

(8) Members who are ordered to withdraw under paragraph (2), or who are suspended from the service of the Dewan under paragraphs (4) and (7), shall forthwith withdraw from the precincts of the Dewan and shall be excluded therefrom from the remainder of the sitting or for the period of their suspension, as the case may be.

(9) In the case of grave disorder arising in the Dewan, the Speaker may, if he thinks it necessary so to do, adjourn the Dewan without putting any question, or suspend the sitting for a time to be fixed by him; and in the case of grave disorder arising in Committee of the whole Dewan, the Chairman may suspend the proceedings of the Committee and report the circumstances to the Dewan, and the Speaker may thereupon take action as though the disorder had arisen in the Dewan itself.

(10) Nothing in this Standing Order shall be taken to deprive the Dewan of the power of proceeding against any member according to any resolution of the Dewan.

Decision on Questions.

41. (1) Subject to Article 41(2) of the Constitution of the State of Sarawak and these Standing Orders, the Dewan shall, in accordance with Article 24(3) of the Constitution of the State of Sarawak, take its decision by a simple majority of members voting; and the Speaker or any other person presiding shall cast his vote whenever necessary to avoid an equality of votes, but shall not vote in any other case.

(2) In accordance with Article 24(4) of the Constitution of the State of Sarawak, a member absent from the Dewan shall not be allowed to vote.

Collection of voices.

42. (1) No member may speak to any question after the same has been fully put from the Chair.

(2) A question is fully put when the Chair has collected the voices both of the Yes and of the Noes.

(3) When the question has been put by the Chair at the conclusion of the debate, the votes shall be taken by voices Yes and No and (provided that no member then claims a division) the result shall be declared by the Chair.

(4) If the opinion of the Chair as to the decision of a question is challenged by any member calling for a division, the Chair shall call upon members desiring a division to rise in their places. If less than ten members so rise, the Chair shall either declare the result forthwith or order a division. If ten or more members so rise, the Chair shall order a division.

Divisions.

43. (1) When a division has been ordered, a bell shall be rung for five minutes and upon the conclusion of that time the Speaker shall direct that the doors giving access to the Chamber be locked. The votes shall then be taken by the Secretary who shall ask each member separately how he desires to vote, in alphabetical order and shall enter on the Votes and Proceedings a record of each member's vote and of the members who abstained from voting.

(2) When a member is asked how he desires to vote at a division, he may answer or indicate in such manner as the Chair may direct either by voting for the Yes or for the Noes, or by expressly stating that he abstains from voting. A member shall not answer or indicate in a manner inconsistent with any opinion which he may have expressed when the voices were taken collectively.

(3) When every member present has been asked how he desires to vote, the Chair shall state the numbers voting for the Yes and for the Noes respectively and shall then declare the result of the division or give his casting vote, as the case may require.

(4) If a member states that he voted in error or that his vote has been counted wrongly, he may claim to have his vote altered, provided that such request is made as soon as the Chair has announced the numbers and before the Chair has declared the result of the division.

(5) A member shall not vote on any subject in which he has a direct personal pecuniary interest (other than the matter or remuneration under the Constitution of the State of Sarawak), but a motion to disallow a member's vote on this ground may only be made immediately after the numbers of members voting on the question have been declared. If a motion for the disallowance of a member's vote is agreed to, the Chair shall direct the Secretary to correct the numbers voting in the division accordingly.

PROCEDURE ON BILLS

Introduction and first reading of Bills.

44. A Minister or an Assistant Minister may after at least one day's notice present a Bill without an order of the Dewan for its introduction, and when a Bill is so presented, the title of the Bill shall then be read by the Secretary at the Table and the Bill shall then be deemed to have been read the first time and shall stand for second reading at the same or subsequent sitting of the Dewan.

Private
Member's
Bills.

45. (1) Any private member desiring to introduce a Bill may, subject to Article 24(7) of the Constitution of the State of Sarawak, apply to the Dewan for leave to do so, stating at the same time the object and leading features of such Bill.

(2) Every such application shall be made in the form of a motion, and the member making such application shall at the same time deliver to the Secretary a copy of his motion containing the title of his proposed Bill.

(3) Leave being granted on a question put and carried, the Bill shall be deemed to have been read the first time and ordered to be printed and a copy of the Bill shall be delivered to the Secretary.

(4) The Bill shall, subject to Standing Order 47, thereupon be printed and circulated to members, and shall stand referred without discussion to the Minister concerned with the subjects or functions to which the Bill relates or, if there is no such Minister, then to such other Minister or member as the Speaker may nominate; and no further proceedings shall be taken upon such Bill until the Minister or member to whom it has been referred has reported to the Dewan thereon.

(5) After the report referred to in paragraph (4) has been made, the Bill shall be set down for second reading upon such day as the member in charge of the Bill shall desire.

Private and
Hybrid Bills.

46. (1) Where any member proposes to introduce a Bill which is intended to affect or benefit some particular person, association, or corporate body (referred to in these Standing Orders as a "Private Bill"), notice of the Bill shall be given by advertising a statement of its general nature and objects in the *Gazette*, and also in at least one newspaper circulating in the State, such advertisements being published at least one month before the day on which a motion for leave to introduce the Bill is to be moved. Leave being granted on a question put and carried, the Bill shall be deemed to have been read the first time and ordered to be printed and a copy of the Bill shall be delivered to the Secretary and the Bill shall, subject to Standing Order 47, thereupon be printed and circulated to members.

(2) Every Private Bill shall contain a section saving the rights of the Yang di-Pertuan Agong, the Rulers and the Yang di-Pertua Negeri of Penang, Malacca, Sabah and Sarawak, of all bodies politic

and corporate and of all others, except such as are mentioned in the Bill, and those claiming by, from or under them.

(3) Every Private Bill, and any other Bill which in the opinion of the Speaker appears to affect prejudicially individual rights or interests (referred to in these Standing Orders as a "Hybrid Bill") shall, after being read a second time, be referred to a Select Committee before which any affected party who has previously presented a petition to the Dewan under Standing Order 16 may be heard upon that petition.

(4) No member shall be allowed to sit on such Select Committee until he has made and signed a declaration:

- (a) that he has no personal pecuniary interest in the Bill; and
- (b) that he will not vote on any question that may arise, and in respect of which evidence may be given, without having duly heard and attended to the evidence relating thereto.

(5) Every Select Committee on a Private or Hybrid Bill shall require proof of the facts and other allegations set forth in the Bill as showing that it is expedient that the Bill should be passed, and may take such oral or other evidence as it may think requisite; and thereafter if the Committee finds that the said facts and allegations are not proved it shall report accordingly.

(6) If the Select Committee finds that the said facts and allegations have been proved, the Select Committee shall proceed as provided in Standing Order 56 and, in respect of all amendments which it makes, shall describe their purport in a special report to the Dewan.

(7) In the case of a Private Bill, the Select Committee shall not allow any clause to be inserted which is outside the terms of the notice in the *Gazette*.

(8) The member in charge of the Bill shall be responsible for the payment of all expenses incurred in the promotion of the Bill.

Form of Bills. 47. (1) Before any Bill is printed, the Secretary shall satisfy himself that—

- (a) the Bill is divided into clauses numbered consecutively;
- (b) a short indication of the contents of each clause appears in the margin or heading thereto;
- (c) the Bill contains nothing foreign to what the title thereto imports;
- (d) the Bill complies with these Standing Orders.

(2) If the Secretary is not satisfied that paragraph (1) have been complied with in any respect, he shall so report to the Speaker and if the Speaker is of such opinion, he shall direct the Secretary to inform the member in charge of the Bill that the Bill may not be printed until that paragraph have been complied with.

(3) As soon as possible after the printing of a Bill, the Secretary shall circulate a copy to every member and a short explanatory statement shall accompany the Bill which, if the Bill involves the expenditure of public money, shall include a statement to that effect and either such indication (if any) of the amount thereof as is possible or a statement that it is not possible to estimate the amount.

Publication of Ordinance.

48. (1) As soon as practicable after the assent of the Yang di-Pertua Negeri has been signified thereto, every Ordinance shall be published in the *Gazette*.

(2) At any time before such publication, the Secretary may correct grammatical and typographical mistakes in the Ordinance or repetition of substance, or cross-references, or punctuation or marginal or head notes, and for any such purpose may make verbal additions, omissions and alterations.

Parties affected.

49. In any case in which individual rights or interests may be peculiarly affected by any Bill, all parties so affected may be heard upon petition before any Committee to which the Bill is referred.

Second reading.

50. (1) If it is intended to proceed with the Bill at the same or subsequent sitting, notice of a second reading must be given immediately after its first reading.

(2) No Bill shall be read a second time until it has been circulated to members.

(3) When the second reading of any Bill is reached in the Order of Business, a motion may be made "*That the Bill be now read a second time*" and a debate may arise covering the general merits and principles of the Bill.

(4) On the second reading of a Bill, an amendment, of which at least one day's notice in writing has been given, may be proposed to the question, "*That the Bill be now read a second time*", to leave out the word "*now*" and add, at the end of the question, "*on this day six months*", or in the alternative, an amendment may be moved to leave out all the words after the word "*That*" in order to add words stating the object and motive on which the opposition to the Bill is based, but such words must be strictly relevant to the principles of the Bill and not deal with its details. If the Dewan agrees to an amendment in either of such forms, the second reading of the Bill shall be considered to have been negatived.

Committal of Bills.

51. (1) A Bill may be committed to a Select Committee before its second reading.

(2) When a Bill has been read a second time, it shall stand committed to a Committee of the whole Dewan unless the Dewan, on motion, commits it to a Select Committee. Such motion shall not require notice, must be made immediately after the Bill is read a second time, and may be proposed by any member; the question thereon shall be put forthwith and shall be decided without amendment or debate.

Functions of Committees on Bills.

52. (1) Any Committee to which a Bill is committed before its second reading may discuss the details of the Bill as well as its merits and principles.

(2) Any Committee to which a Bill is committed after its second reading shall not debate the principles of the Bill but only its details.

(3) Subject to Article 24(7) of the Constitution of the State of Sarawak, any such Committee shall have power to make such amendments therein as it shall think fit, provided that the amendments

(including new clauses and new schedules) are relevant to the subject matter of the Bill, but if any such amendments are not within the title of the Bill, the Committee shall amend the title accordingly, and shall report the same to the Dewan.

Committee of the whole Dewan.

53. If any member, before the conclusion of proceedings on a Bill in Committee of the whole Dewan, moves to report progress and such motion is carried, or if the proceedings in a Committee of the whole Dewan have not been finished at 6.30 p.m., the Speaker shall report progress to the Dewan and ask its leave to sit again, and a day for the resumption of the proceedings shall be named by the member in charge of the Bill.

Procedure in Committee of the whole Dewan on a Bill.

54. (1) The Secretary shall call the number of each clause or the number of clauses in succession. If no amendment is proposed thereto, or when all proposed amendments have been disposed of, the Chairman shall propose the question "*That the clause [as amended] stands part of the Bill*" and when all members who wish to speak thereon have spoken, he shall put that question to the Committee for its decision.

(2) At least one day's notice of any proposed amendments shall be given. Any proposed amendments of which notice has not been given shall be handed to the Chairman in writing and shall not be moved, unless the Chairman is satisfied that in the circumstances it was not practicable to give such notice.

(3) No amendment shall be moved which is inconsistent with any clause already agreed upon or any decision already come to by the Committee, and the Chairman may, at any time during the discussion of a proposed amendment, withdraw it from the consideration of the Committee if in his opinion the discussion has shown that the amendment contravenes this paragraph.

(4) The Chairman may refuse to propose the question upon any amendment which in his opinion —

- (a) would make the clause or schedule which it proposes to amend unintelligible or ungrammatical;
- (b) is frivolous; or

(c) amounts to a proposal to omit the whole substance of a clause for the purpose of inserting other provisions.

(5) Standing Order 29(4) shall apply to the discussion of amendments to Bills with the substitution wherever appropriate of the word "clause" for the word "motion" or the word "question", and of the expression "the Chairman" for the expression "the Chair"; and any amendment proposed to such an amendment shall be dealt with before a decision is taken on the original amendment.

(6) A clause may be postponed, unless a decision has already been taken upon an amendment thereto. Postponed clauses shall be considered after the remaining clauses of the Bill have been considered and before new clauses are brought up.

(7) Any proposed new clause shall be considered after the clauses of the Bill have been disposed of and before consideration of any schedule to the Bill:

Provided that a new clause proposed in substitution for a clause which has been disagreed to may be considered immediately after such disagreement.

(8) On the title of any new clause being read by the Secretary, the clause shall be deemed to have been read a first time. The question shall then be proposed "*That the clause be read a second time*" and, if this is agreed to, amendments may then be proposed to the new clause. The final question to be proposed shall be "*That the clause [as amended] be added to the Bill*".

(9) Schedules shall be disposed of in the same way as clauses and any proposed new schedules shall be considered after the schedules to the Bill have been disposed of, and shall be treated in the same manner as a new clause.

(10) When every clause and schedule and proposed new clause or schedule has been dealt with, the preamble, if there is one, shall be considered and the question put "*That the preamble [as amended] be the preamble to the Bill*". No amendment to the preamble shall be considered which is not made necessary by a previous amendment to the Bill.

(11) If any amendment to the title of the Bill is necessary, it shall be made at the conclusion of the proceedings detailed above, but no question shall be put that the title [as amended] stands part of the Bill nor shall any question be put upon the enacting formula.

(12) At the conclusion of the proceedings in Committee on a Bill, the member in charge of the Bill shall move "*That the Bill [as amended] be reported to the Dewan*", and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

(13) As soon as a Committee of the whole Dewan has agreed that a Bill be reported, the Chairman shall leave the Chair of the Committee and the Dewan shall resume, and the member in charge of the Bill shall report it to the Dewan and the Dewan may proceed to the third reading of the Bill.

Procedure in
Select
Committee
on a Bill.

55. (1) A Select Committee on a Bill shall be subject to Standing Orders 75 and 76, but before reporting the Bill to the Dewan, it shall go through the Bill as provided in Standing Order 54(1) to (4).

(2) When a Bill has been amended in a Select Committee, the whole text of the Bill as amended shall, if practicable, be printed as part of the report of the Select Committee; but if this is not practicable, the text of every clause or schedule amended and of every new clause or new schedule added shall be so printed.

Recommittal
of Bill
reported from
Committee
of the whole
Dewan.

56. (1) If any member desires to delete or amend a Bill as reported from a Committee of the whole Dewan or to introduce any new provisions therein, he may, at any time before a member rises to move the third reading of the Bill, move that the Bill be recommitted either wholly or in respect only of some particular part or parts of the Bill or some proposed new clause or new schedule, no notice of such motion being required and, if the motion is agreed to, the Bill shall stand so recommitted. The Dewan shall in accordance with Standing Order 51 resolve itself into Committee to consider the business so recommitted. If a motion to recommit a Bill be opposed, the Speaker shall permit a brief explanatory statement of the reasons for recommittal from the member who moves and from a member who opposes the motion, and shall then without further debate put the question thereon.

(2) When the whole Bill has been recommitted, the Committee shall go through the Bill as provided in Standing Order 54.

(3) When the Bill has been recommitted in respect only of some particular part or parts or of some proposed new clause or new schedule, the Committee shall consider only the matter so recommitted and any amendment which may be moved thereto.

(4) At the conclusion of the proceeding in Committee on a Bill recommitted under this Standing Order the member in charge of the Bill shall move "*That the Bill [as amended on recommittal] be reported to the Dewan*" and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

Proceeding
on Bills
reported from
Select
Committee.

57. (1) When a Bill has been reported from a Select Committee, the Dewan shall proceed to consider the Bill as reported from the Select Committee upon a motion "*That the report of the Select Committee be approved.*"

(2) If that motion is agreed to without amendment, the Dewan may proceed to the third reading of the Bill as reported from the Select Committee.

(3) Upon a motion to approve the report of a Select Committee on a Bill, any member may propose an amendment to add, at the end of the motion, the words "*subject to the recommittal of the Bill [either wholly or in respect only of some particular part or parts or of some proposed new clause or new schedule] to a Committee of the whole Dewan*", and if that motion is agreed to with such an amendment, the Bill shall stand so recommitted. The Dewan may then, upon a motion made in accordance with Standing Order 51, resolve itself into a Committee to consider the business so recommitted.

(4) A Committee of the whole Dewan upon a Bill recommitted under this Standing Order shall proceed in accordance with Standing Order 56(2) or (3), and the conclusion of its proceedings and the remaining proceedings on the Bill shall be subject to Standing Order 56(4).

Third
Reading.

58. (1) On the third reading of a Bill, amendments may be proposed to the question "*That the Bill be now read a third time*" similar to those which may be proposed on the second reading; but the debate shall be confined to the contents of the Bill and any reasoned amendment which raises matters not included in the Bill shall be out of order.

(2) Amendments for the correction of errors or oversights may, with the Speaker's permission, be made before the question for the third reading of the Bill is put from the Chair, but no amendment of a material character shall be proposed.

(3) When a Bill has been read a third time, the Secretary shall write at the end of the Bill the words "*Passed this day*", giving the date, and shall present the same to the Speaker for the assent of the Yang di-Pertua Negeri.

Withdrawal and postponement of Bills.

59. Either before the commencement of public business or when any stage of a Bill is reached in the Order of Business, the member in charge of a Bill may, without notice, move a motion, which shall not be open to amendment or debate, that the Bill be withdrawn or that the next stage of the Bill be postponed.

Bills containing substantially the same provisions.

60. Once the second reading of any Bill has been agreed to or negatived, no question shall be proposed during the same session for the second reading of any other Bill containing substantially the same provisions.

Lapsing of Bill.

61. A Bill which has been introduced but has not been agreed to by the Dewan before the next prorogation or dissolution of the Dewan after the Bill was introduced shall not be further proceeded with, without prejudice however to the introduction in a subsequent session of a Bill for the like purposes.

Waiver of printing of Bill.

62. Notwithstanding anything in these Standing Orders, whenever the Speaker is satisfied that for any reason the printing of any Bill is impracticable by reason of urgency, he may so certify such Bill, and the Bill may be proceeded with in spite of the fact that it has not been printed, provided that cyclostyled or typewritten copies are available for the use of members, and may be taken through all its stages in such form.

FINANCIAL PROCEDURE

Annual Estimates.

63. The draft estimates of State expenditure and revenue for the succeeding year shall be laid upon the Table before the introduction into the Dewan of the annual Supply Bill.

Annual
Development
Estimates.

64. A statement of the proposed expenditure out of the Development Fund in respect of any financial year in accordance with section 4(1) of the Development Funds Act, 1966, shall be laid upon the Table before the introduction into the Dewan of the resolution pursuant to section 4(3) of that Act.

Procedure on
debate on
Supply Bill
and
consideration
of Annual
Development
Estimates.

65. (1) There shall be introduced into the Dewan a Supply Bill which shall contain the estimated financial requirements for all heads of expenditure required to be included in a Supply Bill by Article 31 of the Constitution of the State of Sarawak for the year concerned. The details of these financial requirements shall be contained in the Estimates mentioned in Standing Order 63.

(2) Immediately after the motion for the second reading of the Supply Bill has been proposed and seconded but before the debate thereon is adjourned for a period of not less than one clear day, a motion to refer to a Committee of Supply the resolution on the Development Estimates for the year concerned pursuant to section 4(3) of the Development Funds Act 1966 may without notice be moved:

Provided that it shall be in order for the Supply Bill and the Development Estimates to be moved, proposed and seconded simultaneously.

(3) On the motion to refer as mentioned in paragraph (2) having been proposed and seconded, the debate on the motion for the second reading of the Bill and the Development Estimates for the year concerned shall be adjourned for not less than one clear day and, when resumed, the debate shall be confined to the general principles of Government policy and administration in relation to the Supply Bill and both the Ordinary and Development Estimates including matters relating to implementation of Federal projects in the State. The Speaker shall allot a maximum number of days for the resumed debate on the second reading of the Bill and the motion relating to the Development Estimates and shall set aside not less than one day for replies by Ministers. At such time on the last day allotted to the debate as the Speaker determines, the Speaker shall put any question necessary to bring the proceedings relating thereto to a conclusion.

(4) When the Supply Bill has been read a second time and the motion on the Development Estimates has been agreed to, the Bill and the resolution shall stand committed to a Committee of Supply to

which the Ordinary and Development Estimates shall then be referred. The deliberations of the Committee shall be in public.

(5) Every member who wishes to raise any matter, or to suggest the reconsideration of any matter by the Government during the proceedings in the Committee of Supply, shall give to the Secretary notice in writing of that matter and of the head, sub head and item or items which relate to it in such detail as shall enable the Speaker to perform the duties laid upon him in this Standing Order. Every such notice shall be given before the resumption of the debate upon the second reading of the Supply Bill and the motion on the Development Estimates. Such notice may also include notice of an amendment to the head, sub head or item concerned. Notice of an amendment to a head, sub head or item already set down for discussion shall be given not less than one day before the Ordinary and Development Estimates are to be considered in the Committee of Supply:

Provided always that the Committee of Supply shall not deliberate on the said Estimates until after a lapse of one clear day after the tabling of the Supplementary Supply Bill and the Motion on the Development Estimates.

(6) (a) The Speaker shall allot a maximum number of days for the discussion of the Supply Bill and both the Ordinary and Development Estimates in the Committee and shall allot a maximum time to be given during those days for the discussion of the schedules and clauses of the Bill, and of every head, sub head and item in respect of which notice has been given under paragraph (5), or in respect of which a Minister has signified that he intends to move an amendment. The Speaker shall also determine the order in which such matters shall be discussed during the allotted days, which may differ from the order in which the heads, subheads or items to which they relate are set down in the Estimates.

(b) If no time shall have been allotted by the Speaker for all or any of the schedules or clauses or heads, the Chairman may allot a maximum time.

(7) On any day upon which any proceedings upon the Supply Bill are to be brought to a conclusion under this Standing Order, no motion shall be moved under Standing Order 34(5) upon such proceedings and the proceedings shall not be interrupted or postponed under any Standing Order.

(8) When the end of the allotted time is reached before any schedule or clause or head is disposed of, the Chairman shall put forthwith any question necessary to dispose of that schedule, clause or head:

Provided that the Chairman may at his discretion extend the time allotted for a particular schedule or clause or head but not so that the discussion in the Committee shall exceed the maximum number of allotted days or that the time allotted for any subsequent schedule or clause or head is thereby diminished.

(9) The schedules to the Bill shall be dealt with before the clauses.

Procedure in
Committee of
Supply.

66. (1) The consideration of the Supply Bill in Committee of Supply shall stand postponed until the conclusion of the consideration of the Ordinary Estimates but before the consideration of the Development Estimates.

(2) No matter shall be raised nor shall the reconsideration by the Government of any matter be suggested in Committee of Supply upon the Ordinary or Development Estimates except after notice as provided for in Standing Order 65(5):

Provided that the Speaker or Chairman, as the case may be, may in his discretion allow such matter to be considered without notice, and shall have power to make any necessary alterations consequent to the allotment of time made by the Speaker under Standing Order 65(6) with respect to any other matter.

(3) No amendment proposing any increase in the amount of a head, sub head or item shall be moved in Committee of Supply under this Standing Order except by a Minister.

(4) Every head, sub head or item relating to the matters of which notice has been given under Standing Order 65(5) and every amendment of which notice has been given under the same paragraph, shall be placed upon the Order Paper in the order determined by the Speaker. The Chairman shall call each such head, sub head or item in turn, whereupon the debate on the matter related thereto shall take place and shall be confined to the policy of the service for which the money is to be provided and shall not deal with the details of expenditure, but may refer to the details of revenue of funds for which that service is responsible. An amendment to any such head, sub head or item may

be moved without notice during the course of the debate but a member who has given notice of an amendment shall have precedence over any other member. If notice shall have been given of more than one amendment to the same head, sub head or item an amendment for the increase of the sum shall have precedence over an amendment for its reduction, and an amendment for a greater reduction shall have precedence over an amendment for a lesser reduction.

(5) Only the following three forms of amendments shall be in order in the Committee of Supply on the Estimates:-

(a) “*That head .....be increased by RM ..... [in respect of sub-head .....] [item .....]*”

(b) “*That head ..... be decreased by RM ..... [in respect of sub-head .....] [item.....]*”

(c) “*That sub-head ..... [item .....] be left out of head .....*”

(6) When no more members wish to speak, or at the conclusion of the time allotted for debate, on each matter considered under this Standing Order, the Chairman shall put the question upon any amendment which may have been proposed to the head, sub head or item to which the matter relates and has not yet been disposed of. After the question thereupon has been decided or if no amendment is then under consideration, he shall declare that the debate is concluded, and shall call the next head, sub head or item which stands upon the Order Paper.

(7) Debate on every matter considered and on every amendment shall be confined to the head, sub head or item to which the matter or amendment refers.

(8) At the conclusion of the proceedings on the last matter appointed for discussion upon the last day allotted under paragraph (2) or under Standing Order 65(6), as the case may be, the Chairman shall put, in respect of each head of the Estimates to which an amendment has been made, the question “*That the amount of head....., as*

amended, be approved". He shall then put, in respect of all heads to which no amendment has been made, the single question "*That the amounts of the remaining heads, as set forth in the Estimates, be now approved*". Every question under this paragraph shall be put forthwith, and decided without amendment or debate.

(9) At the conclusion of the proceedings under paragraph (8), the Committee shall proceed forthwith to the consideration of the schedules and clauses of the Supply Bill.

(10) No amendment shall be moved to any clause or schedule unless consequential on an amendment made to the amount of any head or heads during the consideration of the Estimates. Any such consequential amendment shall be moved by a Minister only and may be moved without notice. When the question on the last of any such amendments to a clause or schedule has been decided, the Chairman shall forthwith put the question "*That the clause [or schedule], as amended, stands part of the Bill*". Where no amendment is offered to a clause or schedule, the Chairman shall forthwith put the question "*That the clause [or schedule] stands part of the Bill*". Every question put under this paragraph shall be decided without amendment or debate.

(11) When the question upon every clause and schedule of the Bill has been decided, the Chairman shall leave the Chair without putting any question, and shall report the Bill, or the Bill as amended, to the Dewan.

(12) Immediately after the Committee of Supply has dealt with the Ordinary Estimates and Supply Bill, and before the Chairman leaves the Chair to report the Bill to the Dewan, consideration of the motion referred to Standing Order 65(2) shall take place. Standing Order 65(5) and (6) relating to the giving of notice and the allotment of time in the Committee of Supply shall apply to the Development Estimates.

(13) On consideration in Committee of the motion referred to under Standing Order 65(2) relating to the Development Estimates for the year concerned, the Chairman shall, in turn, call each head, sub head or item of the Development Estimates on the Order Paper of which notice has been given whereupon debate on the matter related thereto shall take place. If notice has been given of amendments to the head or to any sub head or item of that head, such amendments shall be disposed of in accordance with paragraphs (14) and (15).

(14) Amendments, of which notice in accordance with paragraph (12) shall be given, may be proposed to the head to omit or reduce any such subhead or item of that head.

(15) When several amendments are proposed in respect of the same head, sub head or item, the amendment seeking a reduction to the smallest sum shall be first proposed, and an amendment to omit the sub head or item shall only be proposed if all motions for reduction have been disposed of.

(16) If no notice has been given of any amendment, or when all amendments have been disposed of, the Chairman shall put, in respect of each head of the Estimates to which an amendment has been made, the question "*That the expenditure shown in Head ..... of the Development Estimates for the year ..... be approved, subject to a reduction of .....*" specifying the sub head or item (if any) to which the reduction relates. He shall then put, in respect of all other heads to which any amendment has been made, the single question "*That the expenditure shown in the remaining Heads of the Developments Estimates for the year ..... be approved*". Every question under this paragraph shall be decided without amendment or debate.

(17) When all the questions under paragraph (16) have been disposed of, the Chairman shall, without allowing amendment or debate, put to the Committee the question on the resolution on the Development Estimates or, if any reductions have been made in the proposed expenditure, shall put that question to the Committee subject to the reductions. On the motion being agreed to, it shall be reported forthwith to the Dewan immediately following the report to the Dewan that the Supply Bill has been passed by the Committee of Supply.

(18) When the Supply Bill has been reported to the Dewan, a motion for the third reading thereof shall thereupon be made by the Minister. Such motion shall not require to be seconded and shall be decided without amendment or debate.

(19) After the Supply Bill has been read the third time, a Minister shall immediately move the resolution referred to in Standing Order 65(2), amended if the case requires, to give effect to any reduction agreed to by the Committee. The motion may be moved without notice, and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

Procedure on debate on Supplementary Supply Bill and consideration of Supplementary Development Estimates.

67. (1) Every Supply Bill introduced to meet Supplementary and excess expenditure referred to in Article 32 of the Constitution of the State of Sarawak shall be supported by a supplementary estimate for each head under which additional authority is sought showing—

- (a) the total sums already authorised under that head;
- (b) the additional expenditure required under any sub head;
- (c) the amount of savings from other subheads under the same head which can be applied to reduce the supplementary appropriation required to meet such additional expenditure;
- (d) the amount of the supplementary appropriation requested for the head.

(2) Every supplementary estimate of ordinary or development expenditure shall be laid upon the Table before the sitting at which the Supplementary Supply Bill is to be introduced.

(3) On the introduction of Supplementary Supply Bill, notice of the day on which the Bill will be put down for the second reading may be given forthwith by the Minister presenting it, or the Bill may be ordered to be read a second time forthwith.

(4) On the order being read for the second reading of the Supplementary Supply Bill, the question thereon shall be put forthwith and decided without amendment or debate, whereupon a motion, if any, for a resolution on a Supplementary Development Estimates pursuant to section 4(3) of the Development Funds Act, 1966, shall, without notice, be moved by a Minister, to be referred to the Committee of Supply.

(5) When the Supplementary Supply Bill has been read a second time and the motion on the Supplementary Development Estimates has been agreed to, the Dewan shall resolve itself into the Committee of Supply to consider the Supplementary Supply Bill and the Supplementary Estimates of Development Expenditure and the resolution relating thereto.

(6) The procedure laid down in Standing Order 65(5) to (9) and Standing Order 66(2) to (19) shall, with the necessary modification,

apply to the consideration of the Supplementary Estimates of Ordinary and Development Expenditure and the Supplementary Supply Bill and the resolution relating to the Supplementary Development Estimates.

(7) When all the questions on all the heads of expenditure in both the Supplementary Supply Bill and the Supplementary Development Estimates have been disposed of and the Bill has been passed by the Committee, the Chairman shall, without allowing amendment or debate, put to the Committee the question on the resolution on the Supplementary Development Estimates or, if any reductions have been made in the proposed expenditure, shall put that question to the Committee subject to the reductions. On the motion being agreed to, it shall be reported forthwith to the Dewan immediately following the report to the Dewan that the Supplementary Supply Bill has been passed by the Committee.

(8) When the Supplementary Supply Bill has been reported to the Dewan, a motion for the third reading thereof shall thereupon be made by a Minister. Such motion shall not require to be seconded and shall be decided without amendment or debate.

(9) After the Supplementary Supply Bill has been read a third time, the Minister shall immediately move the resolution referred to in paragraph (4), amended if the case requires, to give effect to any reduction agreed to by the Committee. The motion may be moved without notice and the question thereon shall be decided without amendment or debate.

Expenditure
on Account.

68. (1) Under Article 33(4) of the Constitution of the State of Sarawak, a Bill may be introduced to authorise expenditure for part of a financial year. The motion on the second reading of the Bill shall be decided without amendment or debate.

(2) No amendment to such a Bill authorising expenditure for part of the year shall be moved except by a Minister.

(3) The question on any such amendment shall be put forthwith after the amendment has been moved and seconded, and the question that a clause or schedule (as amended) stands part of any such Bill shall be decided without debate.

(4) When such a Bill has been agreed to by the Committee to which it is was committed, it shall be reported forthwith to the Dewan and a motion for the third reading which shall not require to be seconded shall thereupon be made by a Minister, and shall be decided without amendment or debate.

SELECT COMMITTEES

Standing
Orders and
Selection
Committee.

69. (1) There shall be a Sessional Select Committee to be known as "the Standing Orders and Selection Committee", to consist of the Speaker who shall be the Chairman and five other members to be nominated by the Speaker at the beginning of each session or, in the event of a vacancy, from time to time.

(2) It shall be the duty of the Standing Orders and Selection Committee –

- (a) to consider and to report to the Dewan upon any matter relating to the Standing Orders which may be referred to it by the Dewan; and
- (b) to nominate the Chairman and members of any Select Committee both originally and in the event of a vacancy, having regard in every case to the composition of the Dewan.

Public
Accounts
Committee.

70. (1) There shall be a Sessional Select Committee to be known as the "Public Accounts Committee" appointed at the beginning of each session, for the examination of –

- (a) the accounts of the State and the appropriation of the sums granted by Dewan to meet the public expenditure;
- (b) such accounts of public authorities and other bodies administering public funds as may be laid before the Dewan;
- (c) report of the Auditor-General laid before the Dewan in accordance with Article 107 of the Federal Constitution;
- (d) such other matters as the Public Accounts Committee may think fit, or which may be referred to the Public Accounts Committee by the Dewan.

(2) The Public Accounts Committee shall consist of a Chairman and not less than six other members to be nominated by the Standing Orders and Selection Committee at the beginning of each session.

(3) In the absence of the Chairman due to illness or for any other reason whatsoever, the Public Accounts Committee shall elect any one member to act as the Chairman to preside over the day's meeting.

(4) No member may be appointed or nominated to, or act as Chairman or member of, the Public Accounts Committee while he is a Minister.

(5) The Public Accounts Committee shall have power to send for persons, papers, records and to report from time to time.

House
Committee.

71. (1) There shall be a Sessional Select Committee to be known as the "House Committee" to consist of the Speaker as Chairman and six other members to be nominated at the beginning of each session, to consider and advise the Speaker upon all matters connected with the comfort and convenience of and services and amenities available to members of the Dewan. The House Committee shall not have power to send for persons, documents or papers unless the Dewan so resolves.

(2) The minutes of meetings of the House Committee shall be circulated to all members of the Dewan.

Public
Petitions
Committee.

72. There shall be a Sessional Select Committee to be known as "the Public Petitions Committee" to consist of the Speaker as Chairman and six other members to be nominated at the beginning of each session, to consider all petitions referred to it under Standing Order 16, to classify such petitions, prepare abstracts thereof in such form and manner as shall appear to it best suited to convey to the Dewan all requisite information respecting their contents and signatures attached thereto and to report the same from time to time to the Dewan.

Committee of
Privileges.

73. (1) There shall be a Sessional Select Committee to be known as "Committee of Privileges", to consist of the Speaker as Chairman and seven other members to be nominated at the beginning of each session, to consider all matters which shall be referred to it concerning the privileges and powers of the Dewan, and to report the same from time to time to the Dewan.

(2) In the event of a member of the Committee of Privileges being involved in any way in a matter referred thereto, he shall be suspended from the Committee of Privileges by order of the Speaker, and the Standing Orders and Selection Committee shall nominate another member to serve in his place; but the member so nominated shall cease to be a member of the Committee of Privileges, and the suspension of the original member shall terminate, as soon as the Committee of Privileges has reported on the matter in question.

(3) The following matters shall stand referred to the Committee of Privileges –

- (a) any complaint alleging a breach of privilege made by a member during a sitting of the Dewan, unless steps shall have immediately been taken by the Speaker or Dewan, in accordance with law or under these Standing Orders, to deal with the alleged breach of privilege;
- (b) any complaint made by a member to the Speaker while the Dewan is not sitting; and
- (c) any motion of which notice has been given which alleges a breach of privilege or which, in the Speaker's opinion, affects the powers and privileges of the Dewan. Such notice shall not be allowed to be moved in the Dewan until the Committee of Privileges has made its report thereon:

Provided that no matter shall be referred to the Committee of Privileges under subparagraph (a) or (b) unless the Speaker is satisfied that the matter complained of affects the privileges of the Dewan and has been raised at the earliest opportunity.

(4) As soon as any report of the Committee of Privileges has been laid on the Table and circulated to members, a Minister may give notice of a motion expressing the opinion of the Dewan with regard to the matter of the report, and any such motion shall, on the day for which notice of it is given, have precedence over all public business other than proceedings under Standing Orders 65 to 68 inclusive.

(5) The Committee of Privileges shall have power to send for persons, papers and documents and to report from time to time.

(6) The quorum for any meeting of the Committee of Privileges shall be four, including its Chairman.

Special
Select
Committee.

74. (1) The Dewan may, at any time upon a motion made after notice given (except as provided in Standing Order 51 (Committal of Bills)), appoint a Special Select Committee for the consideration of such Bill or matter as the Dewan may refer to the Committee, and to report thereon to the Dewan.

(2) Every such Special Select Committee shall consist of not less than five members. If any member ceases to be a member of the Dewan or is for any reason unable to act as a member of the Special Select Committee, the Standing Orders and Selection Committee may appoint another member in his place.

(3) Subject to the order of the Dewan, a Special Select Committee shall have power to elect its own Chairman whose tenure of office shall be for the day of his election.

Procedure
in Select
Committees.

75. (1) Except as otherwise provided in Standing Orders 69 to 74, this Standing Order shall apply to all Select Committees.

(2) A Select Committee shall have power to send for persons, documents or papers, and shall have leave to report the opinion and observations, together with the minutes of evidence taken before it, to the Dewan.

(3) Unless the Dewan otherwise directs, three members including the Chairman shall be the quorum.

(4) The deliberations of a Select Committee shall be confined to the matter referred to it by the Dewan and any extension or limitation thereof made by the Dewan, and, in the case of a Select Committee on a Bill, to the Bill committed to it and relevant amendments.

(5) The first meeting of a Select Committee shall be held at such time and place as the Chairman shall appoint. Subsequent meetings shall be held at such time and place as the Select Committee may determine:

Provided that if the Select Committee fails to do so the Chairman shall, in consultation with the Secretary, appoint such times and places.

(6) Except by leave of the Speaker, no Select Committee shall sit while the Dewan is sitting.

(7) A Select Committee may continue to sit although the Dewan may be adjourned and it shall not be dissolved until the presentation to the Dewan of its report or until the Dewan is prorogued or dissolved.

(8) A Select Committee may continue its investigation although the Dewan may be adjourned and the Standing Orders and Selection Committee may, in the case of the death or unavoidable absence of a member, nominate another member of the Dewan to take the place of such member on the Select Committee. Every nomination under this Standing Order shall be announced to the Dewan at its next meeting.

(9) The Secretary to the Dewan shall be the Secretary to every Select Committee.

(10) When it is intended to examine any witnesses, the member of the Dewan or, in the case of a Select Committee on a Private or Hybrid Bill, the petitioner requiring such witnesses, shall deliver to the Secretary, two days at least before the day appointed for the examination, a list containing the name, address and occupation of every witness. The Secretary shall then summon such witnesses on behalf of the Dewan:

Provided that except in the case of witnesses required to be examined by a Select Committee on a Bill, and so required by the member in charge of the Bill or a petitioner, the Secretary shall not summon a witness unless the Chairman, on behalf of the Select Committee, has made an order (to be delivered to the Secretary at least four days before the day appointed for the examination) for the summoning of the witness.

(11) Unless the Chairman otherwise directs, the evidence of every witness shall be taken down verbatim and sent in proof to the witness. The witness shall be at liberty within seven days from that day on which the Secretary sent out the proof to suggest corrections due to inaccurate reporting and the evidence shall be printed with such corrections as may be approved by the Chairman.

(12) The Select Committee may at its discretion refuse to hear any irrelevant evidence or any recalcitrant witness.

(13) (a) Any member of a Select Committee may bring up a report for its consideration, and all such reports shall be entered in full upon the minutes of the Select Committee. When all the reports have been brought up, the Chairman shall propose the reports in order until one is accepted as a basis for discussion, beginning with his own report and proceeding with the remainder in the order in which they were brought up. The question to be proposed by the Chairman on any report shall be *“That the Chairman’s (or Mr.....’s) report be read a second time paragraph by paragraph”*. When this question has been agreed to, it shall not be proposed on any further reports, but any portions may be offered as amendments to the report under consideration if they are relevant to it.

(b) The Select Committee shall then proceed to go through the report paragraph by paragraph, and Standing Order 54 (1) to (8) and (10) shall apply to such consideration as if the report were a Bill and the paragraphs thereof as if the clauses of the Bill.

(c) Upon the conclusion of the consideration of the report paragraph by paragraph and when all proposed new paragraphs have been considered, the Chairman shall put the question that this report be the report of the Select Committee to the Dewan.

(14) Standing Order 31(7) shall apply to the deliberations of a Select Committee.

Divisions in
Select
Committees.

76. (1) Every division in a Select Committee shall be taken by the Secretary to the Select Committee asking each member of the Select Committee separately how he desires to vote and recording the votes accordingly. The Chairman shall not have an original vote but in the event of an equality of votes he shall give a casting vote.

(2) In taking the division, the names of all members of the Select Committee present shall be called in alphabetical order.

(3) When a division is claimed in a Select Committee, every member of the Select Committee present shall, unless he expressly states that he declines to vote, record his vote either for the Yes or Noes. The Secretary to the Select Committee shall enter in the Minutes of Proceedings the record of each member's vote, and shall add a statement of the names of members who declined to vote. A member must vote according to his voice.

(4) As soon as the Secretary has collected the votes, the Chairman shall state the number of members voting for the Yes and Noes respectively and shall then declare the result of the division.

(5) If a member of the Select Committee states that he voted in error or that his vote has been wrongly counted, he may claim to have his vote altered, provided that such request is made as soon as the Chairman has announced the numbers and before he shall have declared the result of the division.

(6) Standing Order 43(5) shall apply to a division in a Select Committee.

Premature publication of evidence.

77. The evidence taken before any Select Committee and any documents presented to such Select Committee shall not be published by any member of such Select Committee, or by any other person, before the Select Committee has presented its report to the Dewan.

Reports from Select Committees.

78. (1) Every Select Committee shall make a report to the Dewan upon the matters referred to it as soon as possible.

(2) A Select Committee shall have leave to make a special report relating to the powers, functions and proceedings of the Select Committee on any matters which it may think fit to bring to the notice of the Dewan.

(3) A report or special report together with the minutes of the proceedings of a Select Committee and the minutes of any evidence taken before that Select Committee shall be laid upon the Table of the Dewan.

(4) The Minutes of Proceedings of a Select Committee shall record all proceedings upon the consideration of any report or Bill in the Select Committee, and upon every amendment proposed to such report or Bill, together with a note of any division taken in the Select Committee and of the names of members voting therein or declining to vote.

(5) Subject to Standing Order 23, any member may move in the Dewan that the report of a Select Committee be adopted.

(6) When a Bill has been reported from a Select Committee, the report shall be subject to Standing Order 57.

MISCELLANEOUS

- Bills and amendments involving taxation, expenditure, etc.
79. No Bill or amendment involving expenditure from the Consolidated Fund may be introduced in the Dewan, except by a Minister the reference to whom in all such cases shall not include an Assistant Minister.
- Suspension of Standing Orders.
80. (1) Except with the consent of the Speaker, the Dewan shall not proceed upon any Bill, amendment, motion or petition which, in the opinion of the Speaker, would suspend these Standing Orders or any of them.
- (2) A motion, the object or effect of which may be to suspend any Standing Order, shall not be proposed except after having given twenty-four hours' notice, or with the consent of the Speaker.
- Absence of members.
81. Without prejudice to Article 18(2)(c) of the Constitution of the State of Sarawak, a member shall inform the Speaker, as early as possible, through the Secretary, of his inability to attend any meeting of the Dewan and the reasons therefore.
- Employment of members in Professional capacity.
82. No member shall appear before the Dewan, or any Committee thereof, in any capacity for which he is to receive a fee or reward, or as an advocate for any party.
- Strangers.
83. (1) Strangers shall be admitted to debates in the Chamber under such rules as the Speaker may from time to time make for that purpose.
- (2) Any member may, without notice at any time, rise and move "*That strangers do withdraw*", and if that motion is seconded, the Chair shall put the question thereon forthwith without amendment or debate.
- (3) The Chair may, whenever he thinks fit, order the withdrawal of strangers from the whole or any part of the Chamber and the doors thereof to be closed.
- (4) The Serjeant-at-Arms attending the Dewan shall take into his custody any unauthorised stranger whom he may see, or who may be reported to be in any part of the Chamber or gallery, and also any

stranger who, having been admitted into any part of the Chamber or gallery, shall misconduct himself, or shall not withdraw when strangers are directed to withdraw, while the Dewan or any Committee of the whole Dewan is sitting.

Press. 84. The Speaker may grant a general permission to any representative of the mass media to attend the sittings of the Dewan under such rules as he may from time to time make for that purpose. If such rules are contravened, such permission may be revoked.

Expenses of witnesses. 85. The sum to be paid or tendered for the expenses of any person who is summoned to attend or to produce any documents shall be the sum which, if that person were a witness attending the High Court in Sabah and Sarawak, would be payable to him in accordance with the rules for the time being in force under the code relating to criminal procedure:

Provided that in applying such rules any reference therein to the Court or to the Registrar of the High Court shall be construed as a reference to the Speaker or to the Secretary, as the case may require.

Rulings of the Speaker. 86. The decision of the Speaker upon any point of interpretation of any of these Standing Orders, or upon any matter of practice, shall, subject to a substantive motion for that purpose, be final, and the Speaker may from time to time issue rulings thereon.

Failure to comply with Standing Orders does not nullify proceedings or discussions. 87. Where in making any decision there has been a failure or omission on the part of the Dewan or any Committee thereof to comply with any provision of these Standing Orders in any proceeding leading to the decision, such failure or omission shall not nullify or invalidate such proceeding or the decision resulting there from, unless the Dewan or the Committee decides otherwise.

Authorised printers. 88. The Speaker may authorize and direct the Government Printer, or other printer approved by him, -

- (a) to print or reprint copies of these Standing Orders including all the amendments or revision in force at the date of such authorisation; and

- (b) to print or reprint any reports, papers, minutes, votes or proceedings of the Dewan including all amendments or corrections in force at the date of such authorisation,

and any such copy so printed or reprinted shall be deemed for all purposes to be a true and correct copy or record purported to have been printed by the Government Printer or other printer under any written law.

Residuary powers.

89. All matters not specifically provided in these Standing Orders and all questions relating to the detailed working of these Standing Orders shall be regulated in such manner, not inconsistent with these Standing Orders, as the Speaker may from time to time direct; and in giving any such direction the Speaker shall have regard to the usages of Commonwealth Parliamentary practice so far as such usages can be applied to the proceedings of the Dewan.

Interpretation.

90. In these Standing Orders, unless the context otherwise requires -

“Chair” means any person presiding or taking the Chair in the Dewan or in the Committee of the whole Dewan or the Committee of Supply;

“meeting” means any sitting or sittings of the Dewan commencing from the time when it first meets after being summoned at any time and terminating when it is adjourned *sine die* or at the conclusion of a session;

“Minister” includes an Assistant Minister;

“printed” includes reproduction by rotaprint or cyclostyle, or by the use of typewriter or computer;

“Secretary” means any person appointed to be Secretary of Dewan Undangan Negeri and includes any Deputy Secretary so appointed by the Yang di-Pertua Negeri under Article 22A(1) of the Constitution of the State of Sarawak and any person appointed by the Speaker to discharge temporarily any of the duties conferred by these Standing Orders on the Secretary;

“Select Committee” includes a Special Select Committee;

“Serjeant-at-Arms” has the meaning ascribed to it in the Dewan Undangan Negeri (Privileges and Powers) Ordinance, 2007;

“session” means the sittings of the Dewan commencing from the time when it first meets after its prorogation or dissolution and terminating when it is prorogued or dissolved without having been prorogued;

“sitting” means a period through which the Dewan is sitting continuously without adjournment, and includes any period during which the Dewan is in Committee;

“Speaker” includes Deputy Speaker or any person presiding in the Dewan.

Motion approved by Dewan Undangan Negeri on 15th day of November 2011.

INDEX

(The numbers in the index refer to Standing Orders)

Adjournment of the Dewan

Grave disorders, in case of, 40(9)

Motions for—

Debate on, 14(1)

Matters which may be raised on, 14(1); notice of, 14(2)

Question put on, 14(4)

Restriction on number of members speaking on and time allowed to each, 14(2) (3)

Time for moving, 13(1)

Through absence of a quorum, 10(3)

Till the following day, 10(4), 13(3)

To a later day, 9(2)

Without any day named for next meeting, 8(2)

Without question put, 14(4), 15(4)

Adjournment of the Dewan on Definite Matter of Urgent Public Importance

Motions for—

Business interrupted by, resumed after 6.30 p.m. 15(4)

Lapses at moment of interruption, 15(3)

Restriction on number of, at one sitting, 15(5)

Time and manner of asking leave to move, 11(1)(h), 15(1)

Time for moving, 15(3)

Written notice of matters to be discussed on, 15(2)

Annual Estimates, see Estimates, Annual

Annual Development Estimates, see Development Estimates, Annual

Bills

Amendments to, involving taxation, expenditure, etc., 79

Clauses of, division into, and numbering of, 47(l)(a)

Committal of, 51—

Motions for, 51(2) question thereon put forthwith and decided without amendment or debate, 51

Committee of the whole Dewan—

Amendments in, 52(2); inadmissible, 54(3) (4); mode of proposing question on 54(5)
 Clauses, postponement of, 54(6)
 Conclusion of proceedings in, 54(12) (13); motion to report to Dewan, question on, to be decided without amendment or debate, 54(12)
 Enacting formula, no question to be put upon, 54(11)
 New clauses, consideration of, 54(7) (8); amendment to, 54(8); questions proposed on, 54(8)
 Preamble, consideration of, 54(10); amendment to, 54(10)
 Principle of Bill not to be debated in, 52(2)
 Procedure in, 54
 Report of progress, motion to, 53
 Schedules, consideration of, 54(9)
 Titles, amendments to, 52(3), 54(11); no question to be put upon, 54(11)
 Compliance with Standing Orders, 47(1)(d), 47(2)
 Contents of, must not go beyond title, 47(1)(c)
 Correction of grammatical errors etc., in 48(2)
 Descriptive titles in margin, 47(1)(b)
 Distribution of copies of, to Members, 47(3), 50(2)
 Explanatory statement of, 47(3)
 Form of, 47(1)
 Involving taxation, expenditure, etc., 75
 Lapsing of, 61
 Parties affected by, 49
 Postponement of, 59
 Gazette publication - after assent, 48
 Private and Hybrid—
     Delivery of copy of, to Secretary, 46(1)
     Expenses incurred in promotion of, 46(8)
     First reading of, 46(1)
     Petitions on, 46(1)
     Preliminary advertisement of, 46(1)
     Printing and circulation of, 46(1)
     Rights of His Majesty, etc., Section saving, 46(2)
     Select Committee, reference to, 46(3); personal pecuniary interests of members of, 46(4)(a); members' declaration in, 46(4); evidence in, 46(5); report to Dewan by, 46(6); insertion of new clauses, 46(7); amendments in, 46(6)
 Private Members'—
     Application to introduce, 45(1); form of, 45(2); object and leading features to be stated in, 45(1) delivery copy of, to Secretary, 45(3)

- First reading of, 45(3)
- Printing and circulation of, 45(4)
- Reference of, to Minister, 45(4)
- Report on, 45(4)
- Second Reading of, 45(5)
- Public—
  - First reading of, 44
  - Presentation of, 44, time for, 11(1)(m)
  - Printing of, 44, waiver of, 62
  - Publication of, in the *Gazette* after assent, 48(1)
- Question on, for second reading of any other Bills
- Containing same provision not to be proposed during session, 60
- Recommittal of, 56
- Recommittal of, reported from Select Committee to Committee of whole Dewan, 57(3); procedure on, 57(1) (2) (4)
- Report of the Select Committee on—
  - Consideration of, by Dewan, 57
- Second Reading of—
  - Motion for, 50(3); debate on, 50(3); amendments to, for rejection of Bill, 50(4)
  - Notice of, 44, 50(1) of Am. 50(4)
- Select Committee—
  - Amendments made in, 55(2)
  - Procedure in, 55(1)
- Third Reading of, 54(13), 57(2)—
  - Motion for, amendments to, and scope of debate on, 58(1);
  - Correction of errors or oversight before question put, 58(2)
  - Withdrawal of, 59

Business

- Adjournment at end of, 13
- Appointed for any future day, shown in Order Book, 9(1)
- Government—
  - Appointed by Chief Minister when Dewan called together during adjournment, 8(3)
  - Arrangement of, as Government thinks fit, 12(2)
  - Precedence over Private Members', 12(1)
- Motions relating to order of, Non-Government Bill, Order of, 11(1)(n)
- Private Members'—
  - Order of, 12(3) (4)

Question time, 11(1)(g), 21(5)

Resumption of, after adjournment motion under S.O. 15, 15(4)

Specified, exemption of, from interruption, 9(1)—determination by Speaker 9(2)

Chair, The

Decisions final on points of order, 39

Definition of, 4(6)

Quorum excludes, 10(1)

Chief Minister

During adjournment, may make representations to call—

Dewan together on an earlier day, 8(3)

Business appointed by, 8(3)

Closure *see under Debates*

Committee, House *see also Committees, Select*

Composition of, 71(1)

Functions of, 71(1)

Minutes, circulation of, 71(2)

Committee of Privileges, *see also Committees, Select*

Composition, 73(1)

Duties of, 73(1)

Powers of, 73(5)

Procedure in, 73

Committee, Public Accounts *see also Committees, Select*

Appointment of, 70(1)

Composition of, 70(2)

Functions of, 70(1)

Minister not to be appointed or nominated to, 70(4)

Powers of, 70(5)

Committee of Public Petition

Composition, 72

Duties, 72

Committee of Selection *see also* Committees, Select

Appointment, 69(1)
Composition of, 69(1)

Committee of Supply

Chairman of, 4(1)
See also under Supply Bill

Committee of the Whole Dewan

Chairman of, 4(1)
Quorum of, 10(1) (4)
Speeches in, official reports of, 7(1)
Time for interruption of proceedings, 10(2)
See also under Bills

Committees, Select

Deliberations of scope of, 75(4)
Divisions in, 76
Evidence before—
    Irrelevant, refusal to hear, 75(12)
    Publication of, 77
    Reporting of 75(11), 78
Investigations by—
    During adjournment of Dewan, 75(8)
    Not completed by end of session, 78(1)
Leave to report opinion and observations, 78(2)
Leave to report minutes of evidence, 78(3)
Leave to make special report, 78(2)
Members of—
    Choice of, 74(1)
    Nomination of, 74(2), 75(8)
    Personal pecuniary interest of, 75(14), 76(6)
Minutes of Proceedings of, particulars to be entered on, 78(4)
On Bill, 55
Procedure applicable to all, except as otherwise provided in Standing Orders, 69-70, 75
Power to send for persons and call for documents, 75(2)
Proceedings in, reference to, 20(1)(e)

- Quorum of, 75(3)
- Meetings of—
  - Time and place of, 75(5)
  - When Dewan is sitting, 75(6)
- Reports of—
  - Consideration of, 75(13)
  - Laid upon the Table, 74(3)
  - Presentation of, 78(3)
  - Special, 78(2)
- Secretary to, 75(9)
- Witnesses before—
  - Recalcitrant, refusal to hear, 75(12)
  - Summoning of, 75(10)

Committees, Special Select *see also* Committees, Select

- Appointment of, 74(1)
- Chairman, election of, 74(3)

Committee, Standing Orders *see also* Committees, Select

- Amendments to Standing Orders, procedure on, 69(2)
- Appointment, 69(1)
- Composition of, 69(1)
- Duties of, 69(2)

Commonwealth Parliamentary Practice

- Usages of, 89

Debates

- Closure of—
  - Contingent question, 36(2)
  - Majority required for, 36(3)
  - Question on motion for, to be decided without amendment or debate, 36(1); to be put forthwith, 36(1)
  - When movable, 36(1)
- Rules of—*see also* Order in the Dewan—
  - Anticipation, 35
  - Behaviour of members, 37
  - Chair to be heard in silence, 38

- Imputing improper motives, 32(6)
- Interruption, 33
- Irrelevance, 40(1)
- New questions, speaking again on, 31(5)
- No speech after question fully put, 42(1)
- Observations addressed to Chair, 31(1)
- Offensive and insulting language, 32(4)
- Personal pecuniary interest, 31(7)
- Points of order, decision on, by Chair, 39
- Precedence in speaking, 31(1) (2)
- Raising questions already decided upon, 32(3)
- Reading of speeches, 31(6)
- Reference to matters which are *sub judice*, 32(2)
- Reference to members by name, 32(5)
- Reference to, or reflection on, personages, 32(7) (8) (9)
- Relevance, 32(1), 34(1) (2)
- Speaking more than once, 31(3) (4)
- Statement to be substantiated, 32(6)
- Tedious repetitions, 40(1)
- Time and manner of speaking, 31(1)
- Treasonable, seditious and other words likely to promote ill-will or hostility, 32(10)(c)
- Scope of—
  - On amendments, 34(1) (3) (4)
  - On Bills, 34(1), 52(1), 58(1)
  - On motions, 34(5); for adjournment of the Dewan, 34(1) (2); for adjournment of the debate, 34(5); in Committee, 34(5)
  - Relevance, 34(1) (2)

Decision of Questions

By simple majority of members voting, 41

Decisions of the Dewan

Recorded in Votes and Proceedings, 6(5)

Development Estimates

Annual—64; 65; 66

Consideration in Committee of Heads of, 66(4); time, allotted for, 65(6);

Chairman to propose each Head, 66(13); amendments to Heads, 66(14)

(15), report on, 66(17), adoption of resolution referred, 66(19)
Resolution on, to be referred to Committee of Supply, 65(4); scope of
debate, 65(3); time allotted for motion to refer, 65(2) (6)
Statement to be tabled, 64.

Supplementary—

Consideration in Committee of Heads, of, 67(5); time allotted for, 67(3);
provisions of S.O. 65; 66 applying to, 67(6)

Resolution on, to be referred to Committee of Supply, 67(5) scope of
debate, 67(4) time allotted for motion to refer, 67(3) (4)

Statement to be tabled, 67(2)

Divisions

Casting vote of the Chair, 43(3)

Errors in, 43(4)

In Select Committee, 76

Invalid, if quorum not present in, 10(5)

Members calling for, 42(4)

Mode of taking, 43(1) (2) (3)

Recorded in Votes and Proceedings, 6(6); 43(1)

Voice, voting in agreement with, 43(2)

Estimates, Annual

Details of financial requirements, 65(1)

Reference to Committee of Supply, 65(4)

Supplementary, 67(1)—

Notice of, 67(3)

Particulars to be shown in, 67(1)(a)-(d)

To be laid upon the Table before meeting, 67(2)

To be laid on the Table, 64

Expenditure on Account Bills

Scope of debate on second reading of, 68(1) Committee on—

Amendments to be moved only by a Minister, 68(2); question to be put
forthwith 68(3); questions on Clause or Schedule to be decided without
debate, 68(3)

Report, 68(4)

Third reading of, to be decided without amendment or debate, 68(4)

Government Business see under Business, Public

Government's Recommendation

Motions requiring, 23(2)
Petitions requiring, 16(1)(b)

House Committee see Committee, House

Meetings

Emergency, notices of, 6(1)
First, after a General Election—
Notices of, 6(1)
Order of business, 1(1), 11(1)
Proclamation, reading of, 1
Seating arrangements of members, 2

Meetings and Sessions

Definition of, 90
Notices of, 8(2)
Time and Place of, 8(1) (2)

Members

Absence of, 81
Attendance, recorded in Votes and Proceedings, 6(6)
Behaviour of, during a sitting, 37
Called to order by Chair, 38
Disorderly conduct of, 40
Employment of, in professional capacity, 82
Inspection, by, of records and documents laid before the Dewan, 6(7)
Naming of, by Chair, 40(2) (3) (4) (5)
Oath, taking of, by 1(1), 3(2) (3)
Official Reports, Supply to, 7(2)
Personal explanation by, 22
Personal pecuniary interest of, 31(7), 43(5), 46(4)(a)
Presenting petitions, responsibilities in 16(1)(a), 16(2)(e)
Seats, allotment of, 2
Speeches, report of, see Official Reports or speeches
Suspension of, 40
Transcript of speeches, correction of, 7(3) (4)
Voting in divisions, recorded in Votes and Proceedings, 6(6)

Messages

From Yang di-Pertua Negeri in the Order of Business, 11(1)(d)

Minutes of Proceedings see Votes and Proceedings

Motions

Adjournment at of business—

Debate on, 14(1)

Determination on, 13(3)

Time for moving, 13(1)

To discuss definite matter of urgent public importance see Adjournment under S.O. 15

Alteration of terms of, 25

Amendments to, 27

Amendments to, relevancy, 27(2); new, 29(4)(d); time for moving, 29(5)(a)

Raising questions which can only be dealt with by substantive motion 27(3)

Seconding of, 28(1)

Time for moving, 29(3)

To be put in writing, 27(5)

Withdrawal of, 30(1) (2)

Withdrawal, may be proposed again, 30(1)

Debate on, 29(1)

For adjournment of Standing Orders, 69(2)(a)

For adjournment of Dewan to a later date—

Moved by Speaker, 9(2)

Time for moving, 9(2)

For exemption of specified business from interruption—

May be determined at any time, 9(1)

Notices of, see Notices of Motions

Questions proposed on see Question from the Chair

Seeking grant, charge or expenditure of public money, etc., 23(4)

Seconding of, 28(1)—

In Committee, 28(2)

To proceed to any particular business out of regular order—

May be made without notice, 11(2)

Precedence over all other business, 11(2)

Withdrawal of, 30(1) (2)

Withdrawn, may be proposed again, 30(1)

Notices

- Of amendments to Bills, 24(5)
- Of matters to be raised on the adjournment, 14(2)
- Of meetings and sessions, 6(1), 8(2) (3)
- Of motions—
  - Alterations of Terms of, 25
  - Irregular or improper, 24(4)
  - Manner of giving, 24(1)
  - Obligatory, 23(1)
  - Period of, 24(3)
  - Printing and circulation of, 24(5)
  - Shown in Order Book, 6(3)
  - Signature on, 24(2)
  - Waiver of, 23(2)(a)-(r)
  - Withdrawal of, 26
- Of new sessions, 6(1), 8(1)
- Of Order of Business, 6(3), 8(3)
- Of questions to Ministers, 19(1) (2)—

Oaths

- Administered by Secretary, 3(1)
- Affirmation in lieu of, 3(4)
- Form of, 3(1)
- Taking of—
  - By Members, 1; 3(2); when Dewan stands adjourned, 3(3)
- Time of taking by new members, 11(1)(c)

Official Language, 5

Official Reports of Speeches

- Copy of, to members, 7(2)
- Correction or alteration of, 7(4)
- Preparation of, 7(1)
- Publication of, 7(2) (3)
- Written answers to questions, printed in, 21(2)

Order Book

- Particulars to be entered in, 6(3)

Order Papers

Sending of, to members, 6(4)

Order in the Dewan

Behaviour of members, 37

Chair to be heard in silence, 38

Disorderly conduct, 40(1) (2)

In case of grave disorder, power of the Chair, 40(9)

Irrelevance or tedious repetitions, 40(1)

Motion to suspend member, 40(4)

Naming of members 40(2) (3) (4) (5)

Points of order, decision on, by Speaker final, 39; 83 Serjeant-at-Arms, duties of, 40(2) (7)

Suspension of members, 40(6) (7)

The Speaker responsible for observance of rules or order, 39

Withdrawal of members, 40(2) (7) (8)

Papers

By whom presented, 17(1)

Custody of, 6(7)

Deemed to have been presented on receipt by Secretary, 17(2)

Inspection of, by members, 6(7)

Ordered to lie upon the Table, 17(2)

Presentation of, recorded in Votes and Proceedings, 17(3)

Petitions

Against Private and Hybrid Bills, 46(3)

Approval of, and endorsement by Speaker 16(2)(d)

Deposited with Secretary, 16(2)(d)

Language of, to be respectful, 16(1)(a), 16(2)(e)

Member not competent to present from himself, 16(2)(c)

Motions to read, 16(4)(a)

No debate on, 16(4)(b)

On Bills, 46(3), 49

Prayer of, 16(2)(a)

Presentation of, 16(1)(a)

Procedure for, 16(3)(4)—

Time for, 11 (1)(f)

References in, to debates, etc., 16(2)(h)
Seeking grant, charge or expenditure of public money, etc., 16(1)(b)
Signature of, 16(2)(a), 16(2)(e)

Personal Explanations by Members, 22

Terms of prepared statement, submission to the Speaker, 22
Time for making, 11(1)(f)

Press

Permission to, to attend, sittings, 80

Private Member's Motions

Order of, in public business, 12(3)

Private Member's Bills

Order of, in, public business, 12(4)

Proclamation Summoning Dewan

Notification of, to members, 6(1)
Read by Secretary, 1

Public Accounts Committee see Committee, Public Account

Questions from the Chair

Amendments to, 27(4), 29, 54(5)—
    Manner of proposing, 29(4)
Decision declared by the Chair, 42(3)
Fully put—When voices have been collected, 42(2)
    No member may speak after, 42(1)
Proposal of, on motions, 29(1) (3)
Putting, of, 29(2) (3)
To be decided by simple majority 41(1)

Questions to Ministers

Addressed to members other than Ministers, 18(2)
Disallowance of, 20(2) (3)
    Reasons for, to be communicated to member, 20(3)

For oral replies—

Limitation of number of, 19(3)

Marking of, 19(3)

Written answers to, 19(3)

Manner of asking and answering, 21(1) (2)

Matters, relating to which they may be put, 18(1) (2)

May be asked by any other member, 21(2)

Not to be, made a pretext for debate, 21(4)

Notice of, 19(1) (2)

In Order Book, 6(3)

Postponement of, 21(2)

Proper object of, 18(3)

Refusal to answer, 21(3)

Rules on form and content of, 20(1)

Supplementary, 21(3)

Time allotted for, 19(4), 21(5)

Time for asking, 11(1)(g)

The Speakers control of, 20(2), 21(3)

Withdrawal of, 21(2) (6)—

Written answers to, 21(2) (6)—

Printing in Official Reports, 21(2) (6)

Quorum of Dewan and Committee of Whole Dewan, 10

Absence of, 10(2) (3)

Excludes the Chair, 10(1)

In Divisions, 10(5)

Procedure for counting the Dewan, 10(3) (4)

Records and Documents

Custody of, 6(7)

Inspection of, 6(7)

Seats, Allotment of, 2

Secretary of the Dewan

Administers oaths, 3(1)

Duties of—

In respect of Bills, 47

In respect of Speaker's absence etc., 4(2)

- Keeps and circulates Votes and Proceedings, 6(5)
- Enter Order Book, 6(3)
- Reads Proclamation summoning Dewan, 1
- Responsible for custody of records and documents, 6(7)
- Sends notices of meetings and sessions, 6(1), 8(2) (3)
- Sends copy of order business for each sitting, 6(3)
- Supervises preparation of official reports, 7(1)

Select Committees see Committees

Serjeant-at-Arms

- Duties of, 40(2), 83(4)

Sittings

- Adjournment at end of, 13
- Definition of, 90
- Government business to have precedence over all other business, 12(1)
- Hours of, 9(1)
- Order of Business for, circulation to members, 6(3)
- Speaker may appoint a member to take Chair temporarily during, 4(4)
- Presiding Officers, 4(1)
- Suspension of—Powers of, 9(2)
  - at any time by the Speaker, 9(2)
  - in case of rave disorder, 40(9)
- Time for interruption of proceedings, 13(2)

Speaker—

- Absence of, 4
- Allots right of members to address Dewan on motion for adjournment, 14(2)
- Allots seats to members, 2
- Announcements by, time for making, 11(1)(e)
- Appoints members to Chair temporarily, 4(4)
- Casting vote of, 41(1), 43(3)
- Chairman of Committee of Whole Dewan, 4(1)
- Counts Dewan, 10(3) (4)
- Decisions on points of order, interpretation of Standing Orders, matter of practice, 39, 86
- Directs form of official reports, 7(2)
- Endorses Votes and Proceedings, 6(6)

Endorses petitions, 16(2)(d)
Includes other Presiding Officers except expressly provided otherwise, 4(6)
May suspend sitting at any time, 9(2)
Names day, if House adjourned *sine die*, 8(2)
Names a member, 40(2) (3)
Presiding officer of the Dewan, 4(1)
Quorum excludes, 10(1)
Residuary powers, 87
Responsible for observance of rules or order, 39
During adjournment, calls Dewan together on an earlier day, 8(3)

Special Select Committees see Committees, Special Select

Standing Orders

Amendments proposed to, 69(2)
Failure to comply, 87
Interpretation, 90
Suspension of, 80(1)

Strangers

Admission of, to chamber of Dewan, 83(1)
Notice taken of, presence of, duty of Chair, 83(2) (3)
Serjeant-at-Arms, duties as to, 83(4)

Supply Bill

Committal of, 65(4)
Committee of Supply—
Days allotted for discussion in, 65(6)
Debate in, scope of, 65(3)
Deliberations in, 65(3) (5)
Schedules, consideration of, 65(6) (8); dealt with before clauses, 65(9);
amendments to, notice of, 65(5) (6); increases of sums allocated, 66(3)
Introduction of, 63, 64, 65(1)
Report to Dewan on, 66(17)
Second Reading of—
Debate on, adjourned, 65(3); days allotted for, 65(3); scope of, 65(3)
On same, day, 44
Third Reading of—
Motion for, to be decided without amendment or debate, 66(18)

Supply Bill, Supplementary

Committal, 67(4)

Committee of Supply—

    Consideration without debate, 67(4)

    Procedure in, 67(5) (6)

Second Reading, scope of debate on, 67(4)

Report to Dewan, 67(7)

Third Reading of, 67(8)

    Motion for, to be decided without amendment or debate, 67(8)

Votes and Proceedings

Circulation of copies of, to members, 6(5)

Custody of, 6(7)

Divisions Lists, 43(1)

Errors in, 6(6)

Inspection of, by members, 6(7)

Kept by Secretary, 6(5)

Particulars to be recorded in, 6(6), 17(3)

Signed by Speaker, 6(6)

Voting

Absent members, 41(2)

Collection of voices, 42(3)

Members personal pecuniary interest, 43(5)

On private Bills, 46(4); Motion to disallow vote, 43(5)

Witnesses

Expenses of, 85

Submission of witness list, 75(10)

***PERATURAN-PERATURAN
MESYUARAT
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK***

- * Usul meminda telah diluluskan pada 15 November dan berkuatkuasa pada 1 Disember 2011

KANDUNGAN

URUSAN MESYUARAT

<i>Peraturan Mesyuarat</i>	<i>Muka Surat</i>
1. Perjalanan Mesyuarat Bagi Mesyuarat Kali Pertama Dewan selepas Pilihanraya Umum atau pemprorogasian	1
2. Menetapkan kerusi ahli-ahli	1
3. Sumpah atau Ikrar	1
4. Pengerusi Dewan	2
5. Bahasa	3
6. Tugas-tugas Setiausaha	3
7. Penyata-penyata Rasmi	4
8. Penggal dan Mesyuarat	5
9. Sidangan	5
10. Kuorum	5
11. Aturan Urusan Mesyuarat	6
12. Susunan Urusan Mesyuarat	7
13. Menangguhkan Dewan	8
14. Usul Penangguhan - Berakhirnya Sidangan	8
15. Penangguhan Mesyuarat — berkenaan kepentingan Awam	9
16. Petisyen	10
17. Kertas-Kertas Mesyuarat	11
18. Pertanyaan-Pertanyaan	12
19. Notis berkenaan dengan Pertanyaan-Pertanyaan	12
20. Isi Kandungan Pertanyaan	13
21. Cara mengemukakan atau menjawab Pertanyaan	16
22. Penerangan Sendiri	17
23. Notis Usul	18
24. Cara mengeluarkan Notis	21
25. Mengubah isi Usul	21
26. Menarik balik Notis-notis Usul	21
27. Meminda Usul-Usul	22
28. Menyokong Usul-Usul dan pindaan-pindaan	22
29. Cara membahaskan Usul dan pindaan Usul	23
30. Menarik balik Usul dan Pindaan	25

PERATURAN-PERATURAN PERBAHASAN

31. Masa dan Cara Berucap	25
32. Isi Kandungan Ucapan	26
33. Gangguan	28
34. Skop Perbahasan	28
35. Mendahului Perbahasan	29
36. Menutup Perbahasan	30
37. Tingkah laku ahli-ahli yang tidak berucap	30
38. Mesyuarat hendaklah diam bila Pengerusi berucap	31
39. Keputusan Pengerusi adalah muktamad	31
40. Tertib dalam Dewan	31
41. Memutuskan persoalan-persoalan	33
42. Undi dengan suara	34
43. Belah-bahagian	34

PROSEDUR RANG UNDANG-UNDANG

44. Membawa Rang Undang-Undang dan Bacaan kali Pertama	35
45. Rang Undang-Undang daripada Ahli Dewan Biasa	36
46. Rang Undang-Undang Ahli Dewan Biasa dan Rang Undang-Undang Campuran	36
47. Bentuk Rang Undang-Undang	38
48. Penerbitan Ordinan	39
49. Pihak-pihak yang terjejas dengan Rang Undang-Undang	39
50. Bacaan kali Kedua	39
51. Penyerahan Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa	40
52. Fungsi-fungsi Jawatankuasa membincang Rang Undang-Undang	40
53. Jawatankuasa seluruh Dewan	41
54. Prosedur dalam Jawatankuasa seluruh Dewan yang membincang Rang Undang-Undang	41
55. Prosedur dalam Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang	44
56. Menyerahkan sekali lagi Rang Undang-Undang yang telah dimaklumkan oleh Jawatankuasa seluruh Dewan	44
57. Perbincangan atas Rang Undang-Undang yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan	45
58. Bacaan kali Ketiga	46
59. Menarik balik dan menangguhkan Rang Undang-Undang	46

60.	Rang Undang-Undang yang pada sebahagian besarnya mengandungi peruntukan-peruntukan yang hampir-hampir sama maksudnya	46
61.	Terluputnya Rang Undang-Undang	47
62.	Pengetepian kehendak mencetakkan Rang Undang-Undang	47

PROSEDUR KEWANGAN

63.	Anggaran-Anggaran Perbelanjaan Tahunan	47
64.	Anggaran Pembangunan Tahunan	47
65.	Prosedur membahas Rang Undang-Undang Perbekalan dan menimbangkan Anggaran-Anggaran Pembangunan Tahunan	47
66.	Prosedur dalam Jawatankuasa Perbekalan	50
67.	Prosedur membahas Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan dan menimbangkan Anggaran-Anggaran Pembangunan Tambahan ..	54
68.	Perbelanjaan masuk akaun	56

JAWATANKUASA-JAWATANKUASA PILIHAN

69	Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan	57
70.	Jawatankuasa Akaun Awam	57
71.	Jawatankuasa Dewan	58
72.	Jawatankuasa Petisyen Awam	59
73.	Jawatankuasa Hak Keistimewaan	59
74.	Jawatankuasa Pilihan Khas	60
75.	Prosedur dalam Jawatankuasa-Jawatankuasa Pilihan	61
76.	Belah-bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan	64
77.	Menyiarkan keterangan sebelum masanya	64
78.	Penyata-penyata daripada Jawatankuasa Pilihan	65

PELBAGAI

79.	Rang Undang-Undang dan pindaan-pindaan yang melibatkan percukaian, Perbelanjaan	65
80.	Pengantungan Peraturan-Peraturan Mesyuarat	66
81.	Ketidakhadiran Ahli-Ahli	66
82.	Penggajian Ahli-Ahli atas sifat professional	66
83.	Orang-Orang Luar	66
84.	Pihak Akhbar	67
85.	Perbelanjaan bagi Saksi-Saksi	67
86.	Putusan pendapat Speaker	67

87. Kegagalan mematuhi Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini tidak membatalkan Perjalanan Mesyuarat atau Keputusan	67
88. Pencetak-pencetak yang dibenarkan	68
89. Kuasa-kuasa Bakian	68
90. Tafsiran	68

DOA

Bismillahir Rahmanir Rahim

Ya Allah, sesungguhnya Engkau adalah Tuhan yang mempunyai kebesaran dan keagungan, yang memerintah dan mentadbir alam sekalian. Tiada berlaku sesuatu melainkan dengan kehendak dan kekuasaan daripada-Mu jua. Kepada Engkau adalah sebenar-benarnya tempat kami meletakkan harapan dan memohon pertolongan.

Ya Allah, apalah kiranya dengan kemurahan-Mu, Engkau anugerahkan kepada kami sebaik-baik ilham dan fikiran, dan berikanlah kami sebaik-baik pimpinan untuk menjalankan tugas dan kewajipan kami. Mudahkan kepada kami segala kerumitan dalam menyelesaikan persoalan-persoalan yang diperbahaskan di dalam sidangan kami ini, dan sampaikanlah kami kepada kata sepakat dan tujuan-tujuan yang muktamad demi untuk kepentingan dan kebaikan negara.

Seterusnya, kepada Engkau adalah juga kami harapkan agar segala usaha dan cita-cita kerajaan dalam rancangan-rancangan pembangunannya akan berhasil dan berjaya untuk membawa kemakmuran, keadilan dan kebahagiaan kepada rakyat seluruhnya.

Amin.

**PERATURAN-PERATURAN MESYUARAT
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK
2002**

URUSAN MESYUARAT

- Perjalanan Mesyuarat bagi Mesyuarat Pertama Dewan selepas Pilihanraya Umum atau Pempro-gasian.
1. (1) Pada hari mula-mula diadakan mesyuarat Dewan selepas pilihanraya umum atau pemprorogasian, ahli-ahli yang telah berhimpun pada waktu dan di tempat yang ditetapkan dengan sempurnya dan setelah ahli-ahli duduk di kerusi mereka masing-masing mengikut Peraturan Mesyuarat 2, Setiausaha hendaklah membacakan Proklamasi memanggil mesyuarat lalu Speaker hendaklah, selepas mana-mana ahli baru yang hadir telah mengangkat dan menandatangani Sumpah sebagaimana yang dikehendaki di bawah Perkara 22 Perlembagaan Negeri Sarawak, memberitahu Dewan sama ada Yang di-Pertua Negeri berhasrat hendak berucap kepada Dewan, dan jika hendak berucap, sidangan itu hendaklah digantungkan sehingga suatu masa yang ditetapkan oleh Yang di-Pertua Negeri.
- (2) Setelah selesainya ucapan Yang di-Pertua Negeri, Speaker hendaklah menangguhkan Dewan atau menggantungkan sidangan kepada suatu tarikh atau waktu yang akan diputuskannya:
- Dengan syarat bahawa jika seseorang Menteri telah memaklumkan niatnya bahawa sesuatu Rang Undang-Undang Perbekalan, yang mengandungi anggaran tentang keperluan-keperluan kewangan untuk perbelanjaan bagi semua perkhidmatan Kerajaan bagi tahun berkenaan atau tahun yang berikutnya, hendaklah dikemukakan dalam sidangan yang itu juga, maka Speaker hendaklah sama ada memanggil Menteri itu segera mengemukakan Rang Undang-Undang itu atau menggantungkan sidangan itu sehingga suatu masa yang akan ditetapkan olehnya.
- Menetapkan kerusi Ahli-Ahli.
2. Pada hari yang pertama diadakan mesyuarat Dewan selepas pilihanraya umum atau pemprorogasian dan selepasnya itu, ahli-ahli hendaklah mengambil tempat duduk mengikut apa-apa peraturan sebagaimana yang diputuskan oleh Speaker dan keputusannya mengenai tempat duduk itu adalah muktamad.
- Sumpah atau Ikrar.
3. (1) Sumpah yang hendak diangkat sebagaimana yang dikehendaki oleh Perkara 22 Perlembagaan Negeri Sarawak hendaklah dikendalikan oleh Setiausaha, dan setiap ahli yang mengangkat Sumpah

hendaklah menandatangani buku yang disimpan bagi maksud itu oleh Setiausaha.

(2) Tertakluk kepada perenggan (3), pada bila-bila jua harinya Dewan bersidang, seseorang ahli yang belum lagi mengangkat Sumpah bolehlah hadirkan diri di Meja Mesyuarat pada masa yang ditetapkan di bawah Peraturan Mesyuarat 11, dan berikutan dengan itu dia hendaklah mengangkat Sumpah dan menurunkan tandatangan dalam buku sumpah.

(3) Seseorang ahli boleh, pada bila-bila masa apabila Dewan dalam tanguhan, mengangkat dan menandatangani Sumpah tersebut di hadapan Speaker; dan dalam apa-apa hal seperti itu Speaker hendaklah memaklumkan kepada Dewan dalam sidangannya yang akan datang bahawa ahli itu sudah mengangkat Sumpah dan menandatangani buku sumpah di hadapannya.

(4) Mengikut Perkara 22B Perlembagaan Negeri Sarawak, seseorang ahli hendaklah dibenar, jika dia berhasrat berbuat sedemikian, mematuhi kehendak mengangkat dan menandatangani Sumpah itu dengan membuat dan menandatangani ikrar.

Pengerusi
Dewan.

4. (1) Speaker hendaklah mempengerusikan semua sidangan Dewan dan hendaklah menjadi Pengerusi dalam Jawatankuasa seluruh Dewan, termasuk Jawatankuasa Perbekalan.

(2) Apabila ketidakhadiran atau ketidakupayaan untuk bertindak atau kekosongan dalam jawatan Speaker diumumkan oleh Setiausaha di Meja Mesyuarat, Timbalan Speaker hendaklah mempengerusikan mesyuarat, atau apabila ketidakhadiran atau ketidakupayaan untuk bertindak atau kekosongan dalam jawatan Timbalan Speaker diumumkan oleh Setiausaha di Meja Mesyuarat, Dewan boleh atas usul seorang Menteri meminta mana-mana ahli yang hadir, selain Ketua Menteri, mempengerusikan perjalanan mesyuarat Dewan dan bertindak buat sementara waktu sebagai Speaker. Usul itu hendaklah disokong dan persoalan itu hendaklah dikemukakan oleh Setiausaha kepada Dewan. Tiada perbahasan dibenarkan ke atas usul itu.

(3) Speaker boleh, semasa ketidakhadiran Timbalan Speaker, dalam satu-satu sidangan meminta seseorang ahli menjadi Pengerusi buat sementara waktu, tanpa memaklumkan Dewan secara formal mengenainya.

(4) Ahli yang mempengerusikan mesyuarat di bawah perenggan (2) atau ahli yang menjadi Pengerusi buat sementara waktu di bawah perenggan (3) tetaplah terletak hak dengan segala kuasa Speaker.

Bahasa. 5. Bahasa bagi Dewan hendaklah Bahasa Malaysia atau bahasa Inggeris, tetapi seseorang ahli boleh berucap kepada Dewan dalam apa-apa bahasa Bumiputera lain. Ucapan-ucapan dalam bahasa Inggeris atau dalam apa-apa bahasa Bumiputera lain boleh diterjemahkan sebagaimana dan bilamana diarahkan oleh Speaker.

Tugas-tugas Setiausaha. 6. (1) Setiausaha hendaklah, tidak kurang daripada dua puluh lapan hari genap sebelum tarikh sesuatu mesyuarat, menghantar kepada setiap ahli Dewan notis tentang tarikh sidang pertama:

Dengan syarat bahawa, dalam hal-hal kecemasan yang diperakui oleh dua orang Menteri, Speaker boleh, menurut budi bicaranya, mengurangkan atau mengetepikan sama sekali tempoh notis itu.

(2) Jika, selepas notis telah diberikan sebagaimana yang ditetapkan dalam perenggan (1), ternampak kepada Ketua Menteri bahawa tidak mudah untuk Dewan bermesyuarat pada hari yang ditetapkan itu, maka dia hendaklah menangguhkan mesyuarat itu kepada suatu hari yang kemudian. Notis tidak kurang daripada dua hari tentang penangguhan itu hendaklah dihantar kepada setiap ahli Dewan oleh Setiausaha.

(3) Setiausaha hendaklah menghantar satu salinan Aturan Urusan Mesyuarat bagi setiap mesyuarat kepada setiap ahli dengan seberapa segera yang mungkin sebelum sidang pertama bagi mesyuarat itu dan hendaklah memasukkan sesalinannya ke dalam Buku Mesyuarat.

(4) Setiausaha hendaklah menyediakan kepada setiap ahli dengan seberapa segera yang mungkin sebelum setiap sidang salinan Aturan Urusan Mesyuarat berkenaan dengan sidang itu.

(5) Setiausaha hendaklah menyimpan Minit-Minit Perjalanan Mesyuarat Dewan dan Jawatankuasa seluruh Dewan, dan hendaklah mengedarkan satu salinan Minit-Minit itu, yang dikenali sebagai Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat, pada keesokan harinya bagi setiap sidang Dewan, atau dengan seberapa segera yang praktik.

(6) Dalam Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat itu hendaklah direkodkan nama ahli-ahli yang hadir dan segala keputusan Dewan dan, jika berlaku belah-bahagian dalam Dewan atau Jawatankuasa seluruh Dewan, buku itu hendaklah mengandungi bilangan ahli-ahli yang bersetuju dan ahli-ahli yang tidak bersetuju, nama ahli-ahli yang mengundi dan bilangan serta nama ahli-ahli yang hadir tetapi tidak mengundi. Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat itu boleh diperbetulkan oleh Setiausaha atas arahan Speaker.

(7) Setiausaha hendaklah bertanggungjawab atas penjagaan Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat, rekod, Rang Undang-Undang dan dokumen-dokumen lain yang telah dibentangkan dalam Dewan, dan buku itu hendaklah terbuka untuk diperiksa oleh ahli-ahli Dewan dan orang-orang lain mengikut peraturan yang diizinkan oleh Speaker.

Penyata-
Penyata
Rasmi.

7. (1) Suatu penyata rasmi tentang semua ucapan yang dibuat dalam Dewan dan dalam Jawatankuasa seluruh Dewan hendaklah disediakan di bawah pengawasan Setiausaha.

(2) Penyata rasmi itu hendaklah disiarkan dalam apa-apa bentuk sebagaimana yang diarahkan oleh Speaker, dan sesalinannya hendaklah dihantar kepada setiap ahli dengan seberapa segera yang praktik selepas selesainya setiap mesyuarat itu.

(3) Salinan rekod ucapan seseorang ahli hendaklah dihantar kepada ahli itu sebelum ia disiarkan. Jika ahli itu tidak kembalikan salinan itu kepada Setiausaha dalam masa dua minggu dari tarikh salinan itu dihantar kepadanya, maka ucapan itu hendaklah disiarkan tanpa pembetulan.

(4) Jika seseorang ahli mempertikaikan tentang ketepatan rekod mana-mana ucapannya atau meminta dibuat apa-apa perubahan matan pada rekod itu, maka Speaker hendaklah membuat keputusan mengenainya dan ucapan itu hendaklah disiarkan mengikut putusan pendapatnya itu yang hendaklah disampaikan kepada ahli yang berkenaan dan putusan pendapat itu adalah muktamad.

(5) Tiada seorang ahli boleh, selepas keputusan dibuat oleh Speaker di bawah Peraturan Mesyuarat 7(4) menerbit, memberi atau mengedar, mana-mana dokumen yang mengandungi ucapan yang dibuat di dalam Dewan oleh ahli tersebut atau mana-mana ahli lain yang berbeza dalam sebarang perkara daripada apa yang telah diarahkan

oleh Speaker untuk diterbitkan atau yang telah diterbitkan dalam rekod rasmi.

Penggal dan Mesyuarat.

8. (1) Sidangan pertama Dewan bagi setiap satu penggal hendaklah diadakan di mana-mana tempat, pada bila-bila hari dan pada bila-bila waktu sebagaimana yang ditetapkan oleh Yang di-Pertua Negeri melalui Proklamasi.

(2) Tertakluk kepada perenggan (1), tarikh-tarikhnya yang Dewan hendak bermesyuarat dalam penggal itu hendaklah diputuskan oleh Ketua Menteri:

Dengan syarat bahawa Ketua Menteri boleh mengubah dari semasa ke semasa tarikh-tarikh yang ditetapkan itu dengan memberi tidak kurang daripada tiga hari notis kepada Speaker.

(3) Jika, semasa Dewan dalam tangguhan, Ketua Menteri memaklumkan kepada Speaker bahawa kerana kepentingan awam mustahaklah yang Dewan patut bersidang pada suatu tarikh yang lebih awal daripada tarikh yang Dewan itu ditangguhkan, maka Speaker hendaklah memberi notis mengenainya dengan serta-merta dan Dewan hendaklah bermesyuarat pada masa yang dinyatakan dalam notis itu. Urusan bagi hari itu hendaklah ditetapkan oleh Ketua Menteri dan notis mengenainya hendaklah diedarkan kepada ahli-ahli tidak lewat daripada masa hendak diadakan mesyuarat itu.

Sidangan.

9. (1) Melainkan jika diputuskan selainnya oleh Speaker, setiap sidangan hendaklah bermula pada pukul 9.00 pagi dan diteruskan sehingga pukul 6.30 petang atau selesainya lebih awal atau ditangguhkan segala urusan dalam Aturan Urusan Mesyuarat.

(2) Walau apa pun yang tersebut dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat di atas, Speaker boleh pada bila-bila masa menggantungkan sidangan atau menangguhkan Dewan.

Kuorum.

10. (1) Kuorum bagi Dewan dan Jawatankuasa seluruh Dewan hendaklah tidak kurang daripada satu per tiga dari jumlah ahli, tidak termasuk Pengerusi.

(2) Jika mana-mana ahli menarik perhatian Pengerusi kepada hakikat bahawa tidak adanya kuorum, maka ahli-ahli di luar Dewan mesyuarat hendaklah dipanggil masuk ke dalam Dewan seolah-olah memanggil ahli kerana hendak diadakan belah-bahagian.

(3) Setelah ahli-ahli itu dipanggil masuk ke dalam Dewan, Speaker hendaklah, selepas tamatnya tempoh lima minit, membilang jumlah ahli yang berada dalam Dewan. Jika tidak juga ada kuorum, maka Speaker hendaklah menggantungkan sidangan itu selama tempoh masa tertentu atau menangguhkan Dewan tanpa mengemukakan persoalan itu kepada mesyuarat bagi diputuskan sehinggalah hari sidangan yang akan datang.

(4) Setelah ahli-ahli itu dipanggil masuk ke dalam Jawatankuasa seluruh Dewan, Pengerusi hendaklah, selepas tamatnya tempoh lima minit, membilang jumlah ahli yang berada dalam Jawatankuasa. Jika tidak juga ada kuorum, maka Pengerusi hendaklah berhenti menjadi Pengerusi dan sidangan Dewan hendaklah disambung semula dan Speaker hendaklah membilang jumlah ahli yang berada dalam Dewan. Jika didapati cukup kuorum, Dewan hendaklah sekali lagi bersidang sebagai Jawatankuasa; tetapi jika tidak juga ada kuorum, Speaker hendaklah menggantungkan sidangan selama tempoh masa tertentu atau menangguhkan Dewan tanpa mengemukakan persoalan itu kepada mesyuarat bagi diputuskan sehinggalah hari sidangan yang akan datang.

(5) Jika, mengikut bilangan ahli yang mengambil bahagian dalam sesuatu belah-bahagian, termasuk ahli-ahli yang tidak mengundi, ternampak kepada Pengerusi bahawa kuorum tidak cukup, maka belah-bahagian itu adalah tidak sah dan urusan yang sedang dibincangkan itu hendaklah dtempohkan sehingga sidangan mesyuarat yang akan datang dan urusan selepasnya itu hendaklah terus dijalankan.

Aturan
Urusan
Mesyuarat.

11. (1) Melainkan jika diarahkan selainnya oleh Dewan, urusan bagi setiap sidangan hendaklah dijalankan mengikut susunan yang berikut:-

- (a) Speaker masuk ke dalam Dewan secara formal.
- (b) Doa.
- (c) Pengendalian Sumpah.
- (d) Titah Yang di-Pertua Negeri.
- (e) Pemasyhuran daripada Speaker.
- (f) Petisyen-petisyen.
- (g) Pertanyaan-pertanyaan bagi jawab mulut oleh Menteri.
- (h) Permintaan mendapatkan kebenaran untuk mencadangkan penangguhan Dewan kerana perkara kepentingan kepada orang ramai yang mustahak dan berkehendak disegerakan.

- (i) Penerangan daripada Menteri-Menteri.
- (j) Ucapan pujian.
- (k) Ucapan takziah.
- (l) Memberi penerangan sendiri.
- (m) Membawa Rang Undang-Undang Kerajaan ke dalam mesyuarat (Bacaan Kali Pertama).
- (n) Usul-usul hendak mengemukakan Rang Undang-Undang bukan tajaan Kerajaan.
- (o) Urusan awam.
- (p) Butiran-butiran urusan lain mengikut susunan yang terdapat dalam Aturan Urusan Mesyuarat.
- (q) Usul untuk menangguhkan Dewan.

(2) Dewan boleh, pada bila-bila masa, atas usul (yang dicadangkan oleh seorang Menteri) yang akan diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan dan yang boleh dibuat tanpa notis dan hendaklah diberi keutamaan daripada segala urusan lain, memutuskan untuk meneruskan dengan apa-apa urusan tertentu dengan tidak mengikut aturan yang telah ditetapkan.

Susunan
Urusan
Mesyuarat.

12. (1) Pada setiap hari sidangan, urusan Kerajaan hendaklah diberi keutamaan daripada urusan Ahli-ahli Dewan biasa.

(2) Urusan Kerajaan hendaklah ditetapkan mengikut apa-apa susunan sebagaimana yang difikirkan patut oleh Kerajaan dan dimaklumkan kepada Setiausaha.

(3) Notis-notis usul oleh Ahli Dewan biasa hendaklah diberi keutamaan daripada Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa dan hendaklah ditetapkan mengikut susunan notis setiap usul yang terdapat dalam Buku Mesyuarat.

(4) Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa hendaklah diuruskan mengikut susunan yang terdapat dalam Buku Mesyuarat.

(5) Usul seseorang Ahli Dewan biasa yang telah dicadangkan tetapi belum diputuskan dalam sesuatu mesyuarat Dewan hendaklah, apabila notis yang wajar diberikan oleh pencadang untuk meneruskan usul itu dalam mesyuarat berikutnya, diberi keutamaan daripada usul Ahli Dewan biasa yang lain dalam mesyuarat yang berikutnya itu.

(6) Tertakluk kepada perenggan (2), Aturan Urusan Mesyuarat yang hendak diuruskan dalam setiap mesyuarat hendaklah diputuskan oleh Speaker.

Menangguhkan Dewan.

13. (1) Kecuali di bawah Peraturan Mesyuarat 15, usul minta ditangguhkan Dewan tidak boleh dicadangkan sehingga pukul 6.30 petang atau sehingga selesainya lebih awal atau ditangguhkan segala urusan yang dimasukkan dalam Aturan Urusan Mesyuarat untuk sidangan itu, dan usul sedemikian itu tidak boleh dicadangkan kecuali menurut Peraturan Mesyuarat ini dan Peraturan Mesyuarat 14.

(2) Pada pukul 6.30 petang, melainkan jika diputuskan selainnya oleh Speaker di bawah Peraturan Mesyuarat 9(1), Speaker atau, jika Dewan berada dalam Jawatankuasa, Pengerusi hendaklah merentikan mana-mana jua perjalanan mesyuarat yang sedang berlangsung.

(3) Setelah tamat perjalanan mesyuarat menurut perenggan (2) atau setelah selesainya lebih awal atau ditangguhkan segala urusan yang dimasukkan dalam Aturan Urusan Mesyuarat untuk sidangan itu, Speaker hendaklah menangguhkan Dewan sehinggalah hari sidangan yang akan datang.

Usul Penangguhan - Berakhirnya sidangan.

14. (1) Atas usul "*Bahawa Dewan ini ditangguhkan sekarang*" yang dicadangkan pada hari sidangan yang terakhir, mana-mana ahli, selain Menteri, yang telah mendapat kebenaran untuk memberi ucapan bolehlah berucap kepada Dewan berkenaan dengan apa-apa perkara mengenai pentadbiran yang Kerajaan bertanggungjawab ke atasnya dan Menteri yang bertanggungjawab berkenaan dengan perkara yang dibangkitkan itu bolehlah menjawab pertanyaan yang dikemukakan itu, tetapi ucapan itu tidaklah boleh dibuat dalam mesyuarat pertama satu-satu penggal atau dalam mesyuarat yang Rang Undang-Undang Perbekalan dipertimbangkan.

(2) Mana-mana ahli yang hendak membangkitkan sesuatu perkara di bawah perenggan (1) hendaklah memberi notis mengenai perkara itu secara bertulis kepada Speaker tidak kurang daripada sepuluh hari sebelum mesyuarat. Tertakluk kepada pemberian notis itu, Speaker hendaklah memberi laluan dengan membenarkan tidak lebih daripada lima orang ahli yang akan diputuskan olehnya untuk membangkitkan sesuatu perkara pada setiap mesyuarat, dan dalam membuat penguntukan itu dia hendaklah memberi keutamaan kepada mana-mana ahli atau ahli-ahli yang belum pernah dahulunya membangkitkan sesuatu perkara dalam penggal yang sedang berlangsung.

(3) Dalam apa-apa ucapan atas apa-apa usul "*Bahawa Dewan ini ditangguhkan sekarang*", masa yang dibenarkan bagi setiap ahli untuk berucap kepada Dewan dan bagi setiap Menteri untuk menjawabnya ialah 7 1/2 minit melainkan jika Speaker memutuskan selainnya dalam apa-apa jua hal yang tertentu.

(4) Apabila perjalanan mesyuarat selesai, Speaker hendaklah menangguhkan Dewan tanpa mengemukakan apa-apa persoalan untuk diputuskan.

Penangguhan
Mesyuarat -
Berkenaan
kepentingan
Awam.

15. (1) Mana-mana ahli, selain Menteri, boleh pada masa yang ditetapkan di bawah Peraturan Mesyuarat 11 berdiri di tempatnya dan meminta kebenaran untuk mencadangkan penangguhan Dewan dengan tujuan hendak membincangkan sesuatu perkara tertentu berkenaan kepentingan awam yang berkehendak disegerakan.

(2) Seseorang ahli yang meminta kebenaran sedemikian untuk mencadangkan penangguhan Dewan hendaklah, sekurang-kurangnya dua puluh empat jam sebelum bermulanya sidangan, menyerahkan kepada Speaker satu notis bertulis yang akan diluluskan oleh Speaker mengenai perkara yang hendak dibincangkannya. Speaker hendaklah menolak permintaan itu melainkan jika dia berpuas hati bahawa perkara itu merupakan satu perkara tertentu, berkehendak disegerakan dan demi kepentingan awam.

(3) Jika Speaker berpuas hati dengan perkara yang sedemikian dan sama ada –

(a) Dewan memberi izin, tidak ada ahli yang membantah; atau

(b) Jika Dewan tidak memberi izin, sekurang-kurangnya sepuluh orang ahli bangun di tempat mereka untuk menyokong permintaan itu,

maka usul itu hendaklah ditempokkan sehingga pukul 5.30 petang pada hari itu juga; dan pada waktu 5.30 petang itu apa-apa perjalanan mesyuarat yang Dewan turut terlibat hendaklah ditundakan sehingga pukul 6.30 petang atau sehingga usul minta penangguhan itu selesai, mengikut mana-mana yang lebih awal. Apabila sampai pukul 6.30 petang, maka cadangan usul untuk menangguhkan mesyuarat itu, jika belum selesai lagi, hendaklah luput dan perjalanan mesyuarat yang telah ditundakan itu hendaklah diteruskan semula dan diuruskan mengikut perenggan (4).

(4) Apa-apa perjalanan mesyuarat yang telah ditundakan di bawah Peraturan Mesyuarat ini boleh diteruskan selepas pukul 6.30 petang selama tempoh masa yang sama dengan tempoh lamanya perjalanan mesyuarat atas usul yang dibuat di bawah Peraturan Mesyuarat ini; dan apabila semua perjalanan mesyuarat di bawah perenggan ini telah selesai, Dewan hendaklah ditangguhkan tanpa dikemukakan apa-apa persoalan untuk diputuskan oleh mesyuarat.

(5) Tidak lebih daripada satu usul untuk menangguhkan Dewan di bawah Peraturan Mesyuarat ini boleh dibuat dalam satu hari sidangan.

Petisyen.

16. (1) (a) Setiap permohonan kepada Dewan hendaklah dalam bentuk petisyen, dan setiap petisyen hendaklah dikemukakan oleh seorang ahli yang hendaklah bertanggungjawab atas petisyen itu supaya ia dibuat dalam bahasa hormat dan layak dikemukakan dan hendaklah memperakukan secara bertulis dengan menyatakan maksud yang sedemikian.

(b) Sesuatu petisyen yang bertujuan mendapatkan pemberian, sanggupan atau perbelanjaan daripada wang awam atau pelepasan hutang yang kena dibayar kepada Kerajaan atau pengurangan duti yang kena dibayar oleh mana-mana orang atau pampasan kerana kehilangan hasil awam atau kerana pembatalan, perubahan atau pemansuhan apa-apa kadar, cukai atau duti tidaklah boleh diterima oleh Dewan, melainkan jika perakuan telah didapati daripada Kerajaan mengenainya itu melalui Menteri yang dipertanggungjawabkan dengan tanggungjawab atas kewangan.

(2) (a) Jika tandatangan diturunkan pada lebih daripada satu lembaran, maka syor petisyen itu hendaklah diulangi pada kepala setiap satu lembaran itu. Seseorang yang tidak boleh menulis bolehlah menurunkan cap jarinya di hadapan dua orang saksi.

(b) Tiada rujukan boleh dibuat dalam petisyen mengenai apa-apa perbahasan dalam Dewan ataupun mengenai apa-apa usul yang dicadangkan, melainkan jika suatu notis usul itu telah dimasukkan dalam Buku Mesyuarat.

(c) Seseorang ahli tidaklah berkompeteran untuk mengemukakan petisyen daripada dirinya sendiri atau yang dia sendiri seorang penandatanganan petisyen itu tetapi sesuatu petisyen bolehlah dikemukakan oleh mana-mana ahli lain.

(d) Setiap petisyen hendaklah diserahkan oleh ahli yang menjaganya sekurang-kurangnya satu hari genap terlebih dahulu kepada Setiausaha yang, setelah diperiksa petisyen itu, hendaklah mengemukakannya kepada Speaker untuk kelulusan, dan tiada petisyen boleh dikemukakan sehingga ia telah diendorskan dengan perkataan-perkataan "*Telah diluluskan oleh Speaker*".

(e) Setiap ahli hendaklah, sebelum mengemukakan petisyen, memastikan dan menulis di kepala petisyen itu bilangan tandatangan kepadanya, dan hendaklah memuaskan hatinya sendiri bahawa petisyen itu tidak mengandungi bahasa yang tidak hormat terhadap Dewan.

(3) Seseorang ahli yang mengemukakan sesuatu petisyen kepada Dewan hendaklah menyatakan dengan ringkasnya maksud petisyen itu.

(4) (a) Mana-mana ahli berkompeten untuk mencadangkan supaya petisyen itu dibacakan. Semasa mengemukakan usul itu, dia hendaklah menyatakan dengan ringkas sebab-sebabnya dia hendakkan petisyennya itu dibacakan.

(b) Tiada perbahasan boleh dibenarkan atas usul itu dan juga mana-mana ahli lain tidaklah boleh berucap mengenai atau berhubung dengan usul itu, kecuali jika hendak menyokong usul itu secara rasminya.

(c) Setelah usul itu disokong, persoalan itu hendaklah dikemukakan untuk diputuskan oleh mesyuarat sama ada petisyen itu hendak dibacakan. Jika dipersetujui, petisyen itu hendaklah segera dibacakan oleh Setiausaha.

(5) Apabila tamatnya apa-apa perjalanan mesyuarat di bawah perenggan (4), petisyen itu hendaklah berikutan dengan itu tetap dirujuk tanpa persoalan dikemukakan kepada Jawatankuasa Petisyen Awam untuk diputuskan, melainkan jika suatu petisyen yang menyatakan bahawa suatu Rang Undang-Undang yang menanti penyelesaian di Dewan menjejaskan kepentingan persendirian, dan dalam hal yang demikian petisyen itu hendaklah tetap dirujuk kepada Jawatankuasa yang menguruskan Rang Undang-Undang itu.

Kertas-Kertas
Mesyuarat.

17. (1) Kertas-kertas mesyuarat hendaklah dikemukakan ke dalam mesyuarat hanya oleh Speaker, Menteri atau Pengerusi sesuatu Jawatankuasa, dan hendaklah dihantar kepada Setiausaha.

(2) Setiap kertas mesyuarat, yang salinannya telah diterima oleh Setiausaha, hendaklah disifatkan telah dikemukakan kepada Dewan dan diperintah dibentangkan di atas Meja Mesyuarat.

(3) Pengemukakan segala kertas mesyuarat hendaklah dicatatkan dalam Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat bagi hari yang kertas mesyuarat itu dikemukakan atau, jika Dewan tidak bersidang, bagi hari sidangan berikut selepas pengemukaannya itu.

Pertanyaan-
Pertanyaan.

18. (1) Pertanyaan-pertanyaan bolehlah ditujukan kepada Menteri-Menteri yang berhubungan dengan –

- (a) hal-ehwal yang termasuk dalam lingkungan fungsi rasmi mereka; atau
- (b) Rang Undang-Undang, usul atau perkara awam lain yang berkaitan dengan urusan Dewan yang mana Menteri-Menteri berkenaan adalah bertanggungjawab ke atasnya:

Dengan syarat bahawa adalah teratur untuk bertanyakan seseorang Menteri memintanya supaya mendapatkan maklumat daripada, atau mendesak tindakan diambil oleh, Kerajaan Persekutuan Malaysia berhubung dengan pelaksanaan projek-projek Persekutuan atau perkara-perkara di dalam Senarai Perundangan Persekutuan, selain perkara-perkara yang menyentuh dasar-dasar Kerajaan Persekutuan, yang berkepentingan kepada Negeri.

(2) Pertanyaan-pertanyaan boleh juga ditujukan kepada ahli-ahli, selain Menteri-Menteri, yang berhubung dengan Rang Undang-Undang, usul atau perkara awam lain yang berkaitan dengan urusan Dewan yang mana ahli-ahli itu adalah bertanggungjawab ke atasnya.

(3) Tujuan sebenarnya mengeluarkan sesuatu pertanyaan ialah untuk mendapatkan maklumat berkenaan dengan sesuatu perkara fakta yang ada dalam pengetahuan istimewa ahli yang ditujukan dengan pertanyaan itu.

Notis
berkenaan
dengan
Pertanyaan-
Pertanyaan.

19. (1) Sesuatu pertanyaan tidaklah boleh dikemukakan tanpa notis, melainkan jika Speaker berpendapat bahawa pertanyaan itu hendak disegerakan dan ada kena-mengena sama ada dengan perkara kepentingan awam atau dengan Aturan Urusan Mesyuarat, dan ahli itu telah mendapat kebenaran daripada Speaker untuk mengemukakan pertanyaan itu.

(2) Notis bertulis berkenaan dengan setiap pertanyaan hendaklah diserahkan kepada Setiausaha pada waktu pejabat biasa oleh seseorang ahli tidak lewat daripada empat belas hari sebelum mesyuarat dimulakan.

(3) Jika seseorang ahli berkehendakkan pertanyaannya diberi jawapan mulut, maka notisnya hendaklah ditandakan dengan perkataan-perkataan "*Jawab Lisan*". Tidak lebih daripada tiga pertanyaan boleh ditandakan "*Jawab Lisan*" oleh seseorang ahli bagi satu hari mesyuarat. Speaker boleh, menurut budi bicaranya, memerintahkan apa-apa pertanyaan yang bertanda "*Jawab Lisan*" itu dijawab secara bertulis:

Dengan syarat bahawa seseorang ahli boleh mengemukakan tidak lebih daripada sepuluh pertanyaan untuk "*Jawab Lisan*" dalam mana-mana satu mesyuarat Dewan.

(4) Sesuatu pertanyaan untuk jawapan lisan –

- (i) hendaklah tidak boleh melebihi empat puluh perkataan tanpa mengira nama dan Kawasan ahli yang bertanya dan Menteri yang bertanggungjawab untuk menjawab; dan
- (ii) hendaklah tidak boleh mengandungi lebih daripada dua perkara yang berbeza atau yang tidak berkaitan seperti yang disenaraikan dalam Peraturan Mesyuarat 20(1).

(5) Melainkan jika diputuskan selainnya oleh Speaker, tidak lebih daripada satu jam hendaklah diperuntukkan bagi pertanyaan-pertanyaan dalam setiap persidangan. Apa-apa jua pertanyaan yang tertinggal dalam Aturan Urusan Mesyuarat yang belum sampai gilirannya untuk dijawab dalam masa yang diuntukkan itu hendaklah terluput.

Isi kandungan pertanyaan.

20. (1) Setiap pertanyaan hendaklah berkaitan dengan perkara yang khusus mengenai:-

- (a) sesuatu polisi Kerajaan Negeri atau perlaksanaannya;
- (b) kesan sesuatu polisi Kerajaan Persekutuan atau keputusan perlaksanaannya terhadap Sarawak;

- (c) pelaksanaan bagi sesuatu projek, skim atau rancangan atau keputusan oleh Kerajaan Negeri;
- (d) hal ehwal, aktiviti atau fungsi mana-mana Jabatan Negeri, badan Berkanun, pihak berkuasa tempatan atau agensi;
- (e) kedudukan kewangan atau hal ehwal Kerajaan Negeri atau mana-mana jabatan, badan Berkanun, pihak berkuasa tempatan atau agensi atau syarikat yang berkaitan dengan kerajaan atau anak-anak syarikat mereka; dan
- (f) perkara lain yang terdapat dalam senarai II dan IIA, III dan IIIA dalam Jadual Kesembilan Perlembagaan Persekutuan.

(2) Tanpa menjejaskan perenggan (1), setiap pertanyaan hendaklah tidak boleh:

- (a) memasukkan nama orang-orang atau kenyataan – kenyataan yang sebenar-benarnya tidak mustahak bagi menerangkan maksud pertanyaan itu;
- (b) mengandungi apa-apa kenyataan yang mana ahli yang mengemukakan pertanyaan itu tidak bersedia untuk membuktikannya;
- (c) mengandungi apa-apa hujahan, inferens, pendapat, tohmahan, nama julukan atau mengandungi ungkapan yang mengelirukan, ironik atau menyakitkan hati;
- (d) merujuk kepada perbahasan-perbahasan atau jawapan kepada pertanyaan-pertanyaan yang sudah keluar dalam penggal sekarang ini;
- (e) merujuk kepada perjalanan mesyuarat Jawatankuasa yang belum dilaporkan kepada Dewan;
- (f) meminta keterangan tentang apa-apa perkara yang bersifat rahsia, atau perkara yang tidak dapat disebarikan kerana peruntukan Akta Rahsia Rasmi;
- (g) digubalkan sedemikian cara hingga mungkin menjejaskan sesuatu kes yang sedang dibicarakan oleh mahkamah atau ditanyakan mengenai apa-

apa perkara yang berupa sub judis atau berada dalam pertimbangan mahkamah;

- (h) dikemukakan dengan tujuan hendak mendapatkan buah fikiran atau hendak mendapatkan penyelesaian terhadap kes undang-undang yang belum menjadi persoalan atau mendapatkan jawapan bagi sesuatu perkara yang merupakan andaian sahaja;
- (i) dikemukakan berkenaan dengan betul atau tidaknya kenyataan-kenyataan dalam akhbar atau yang dibuat oleh individu persendirian atau badan kewangan;
- (j) dikemukakan tentang watak atau kelakuan mana-mana orang kecuali atas sifat rasmi atau awamnya;
- (k) mencerminkan watak atau kelakuan mana-mana orang yang kelakuannya hanya boleh dicabar dengan dikemukakan suatu usul substantif;
- (l) dikemukakan meminta keterangan yang terdapat dalam dokumen awam yang boleh didapati atau yang terdapat dalam buku-buku rujukan harian;
- (m) membuat tuduhan atau menyiratkan tuduhan terhadap sifat diri seseorang;
- (n) --
- (o) Sesuatu pertanyaan tidaklah boleh dikemukakan berkenaan dengan apa-apa perkara yang terkandung dalam Peraturan Mesyuarat 32(8).

(3) Tiada soalan yang hendak ditanya semasa penggal yang sama dengan tujuan untuk mendapatkan apa-apa jawapan yang sebelum ini telah ditolak oleh Speaker atau jika Menteri menolak untuk menjawabnya.

(4) Jika Speaker berpendapat bahawa apa-apa pertanyaan yang mana ahli telah memberi notis mengenainya kepada Setiausaha atau yang mana ahli telah meminta kebenaran hendak mengemukakan tanpa notis adalah menyalahi hak untuk mengemukakan pertanyaan, atau dikira hendak menghalang atau menjejaskan prosedur Dewan, atau hendak menaikkan perasaan niat jahat atau bermusuhan diantara satu kaum dengan satu kaum lain dalam negeri, atau melanggar Perlembagaan Negeri Sarawak atau Perlembagaan

Persekutuan atau Akta Hasutan, 1948 atau Peraturan Mesyuarat ini, maka Speaker boleh mengarahkan bahawa –

- (a) pertanyaan itu dicetak atau dikemukakan dengan apa-apa perubahan sebagaimana yang diarahkan; atau
- (b) ahli yang berkenaan diberitahu yang pertanyaannya itu tidak dibenarkan.

(5) Jika sesuatu pertanyaan tidak dibenarkan oleh Speaker, maka ahli yang mengemukakan pertanyaan itu hendaklah diberitahu melalui surat oleh Setiausaha dengan diterangkan sebab-sebabnya pertanyaan itu tidak dibenarkan.

(6) Walau apapun apa-apa jua yang terkandung terdahulu dari ini, seseorang Menteri yang sesuatu pertanyaan ditujukan kepadanya boleh, dengan kelulusan Speaker, enggan menjawab pertanyaan itu atas alasan demi menjaga kepentingan awam, dan keengganan Menteri itu menjawab pertanyaan itu tidaklah boleh dibahas atau dipersoalkan.

(7) Setiausaha diberi kuasa untuk menyunting pertanyaan-pertanyaan yang dikemukakan.

Cara mengemukakan atau menjawab pertanyaan.

21. (1) Jika sesuatu pertanyaan berkehendakkan jawapan mulut dan Speaker tidak memerintah supaya dikeluarkan jawapan bertulis, maka Speaker hendaklah, apabila sampai kepada pertanyaan itu dalam Aturan Urusan Mesyuarat, memanggil ahli yang tertulis namanya pada pertanyaan itu. Ahli yang dipanggil itu hendaklah berdiri di tempatnya dan mengemukakan pertanyaan itu dengan menyebutkan sekali nombor pertanyaannya dalam Aturan Urusan Mesyuarat dan mana-mana Menteri boleh menjawab pertanyaan itu.

(2) Jika seseorang ahli yang mengemukakan pertanyaan meminta dijawab mulut tidak bangun mengemukakan pertanyaannya, maka mana-mana ahli lain boleh, dengan kebenaran Speaker, mengambil pertanyaan itu dijadikan pertanyaannya sendiri dan dia boleh berdiri di tempatnya dan mengemukakan pertanyaan itu mengikut cara yang ditetapkan dalam perenggan (1); tetapi jika tiada ahli lain yang berdiri di tempatnya mengemukakan pertanyaan itu, maka Menteri yang ditujukan pertanyaan itu hendaklah menghantar salinan-salinan jawapan pertanyaan itu kepada Setiausaha dan Setiausaha hendaklah menyebabkan jawapan itu dimasukkan dalam Penyata Rasmi:

Dengan syarat bahawa pada bila-bila masa sebelum Speaker memanggil ahli yang mengemukakan pertanyaan yang ada atas namanya, ahli itu boleh menyatakan maksudnya hendak menundakan pertanyaannya itu kepada sidang hari lain atau boleh juga menarik balik pertanyaannya itu.

(3) Speaker boleh membenarkan ahli-ahli mengemukakan pertanyaan-pertanyaan tambahan bagi maksud menerangkan apa-apa perkara tentang fakta yang telah diberi jawapan mulut, tetapi boleh ditahannya apa-apa pertanyaan sedemikian yang pada pendapatnya pertanyaan itu memperkenalkan perkara yang tidak ada kaitan dengan pertanyaan asal atau yang melanggar Peraturan Mesyuarat 20:

Dengan syarat bahawa –

- (i) pertanyaan tambahan tidaklah boleh dibenarkan ke atas apa-apa pertanyaan jika Menteri mengisytiharkan bahawa pertanyaan itu telah dijawab pada sidang terdahulu dalam penggal yang sama; dan
- (ii) pertanyaan tambahan hendaklah ringkas dan tidak mengandungi beberapa pertanyaan atau hujah atau perkara-perkara yang boleh dibahaskan.

(4) Sesuatu pertanyaan tidaklah boleh dijadikan helah untuk membahaskan sesuatu.

(5) Tiada pertanyaan, selain apa-apa pertanyaan tambahan yang berbangkit daripada suatu pertanyaan yang telahpun dikeluarkan dan yang dibenarkan oleh Speaker, boleh dikemukakan lagi selepas satu jam bermulanya Masa Soal-Jawab.

(6) Jika sesuatu pertanyaan itu tidak berkehendakkan jawapan mulut atau jika jawapan bertulis sudah diperintah dikeluarkan menurut Peraturan Mesyuarat 19(3), maka Menteri yang ditujukan pertanyaan itu hendaklah menghantar salinan jawapan itu kepada Setiausaha dan Setiausaha pula hendaklah menguruskan supaya jawapan itu dimasukkan ke dalam Penyata Rasmi.

Penerangan sendiri.

22. Dengan izin Speaker, seseorang ahli boleh mengeluarkan penerangan sendiri pada waktu yang ditetapkan di bawah Peraturan Mesyuarat 11 walaupun pada masa itu tidak ada pertanyaan dalam Dewan; tetapi tiada perkara yang kontroversial boleh dibangkitkan atau dibenarkan perbahasan berkenaan dengan penerangan itu. Isi

penerangan yang dicadangkan itu hendaklah dihantar dengan sepenuh-penuhnya sekurang-kurangnya dua jam sebelum sidang bermula kepada Speaker pada masa meminta izin hendak memberi penerangan itu.

Notis usul.

23. (1) Kecuali sebagaimana yang diperuntukkan selainnya dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, tidak kurang daripada sepuluh hari notis mengenai apa-apa usul hendaklah diberikan melainkan jika –

- (a) usul itu atas nama Menteri; atau
- (b) Kuasa Speaker telah dinyatakan secara bertulis.

(2) Melainkan jika diperuntukkan selainnya dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, notis hendaklah diberikan terhadap apa-apa usul yang dicadang hendak dibawa kecuali usul-usul yang berikut ini:

- (a) usul hendak meminda pertanyaan yang telah dikemukakan kepada mesyuarat oleh Pengerusi;
- (b) usul yang dibawa dalam Jawatankuasa seluruh Dewan;
- (c) usul hendak menangguhkan Dewan atau apa-apa perbahasan;
- (d) usul hendak mendahulukan apa-apa urusan tertentu daripada urusan lain dengan tidak mengikut susunan biasa;
- (e) usul daripada Menteri menurut Peraturan Mesyuarat 4(2);
- (f) usul mencadangkan supaya perjalanan mesyuarat berkenaan dengan apa-apa urusan tertentu dikecualikan daripada Peraturan Mesyuarat 9;
- (g) usul di bawah Peraturan Mesyuarat 9(2) menangguhkan Dewan kepada hari lain;
- (h) usul hendak menggantung khidmat seseorang ahli;
- (i) usul hendak membatalkan undi seseorang ahli di bawah Peraturan Mesyuarat 43(5);

- (j) usul hendak merujukkan Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa Pilihan di bawah Peraturan Mesyuarat 51;
- (k) usul hendak menghantar balik Rang Undang-Undang yang telah dimaklumkan kepada Dewan oleh Jawatankuasa seluruh Dewan;
- (l) usul hendak menarik balik Rang Undang-Undang di bawah Peraturan Mesyuarat 59;
- (m) usul hendak menggantung kuatkuasa mana-mana Peraturan Mesyuarat yang dicadangkan di bawah Peraturan Mesyuarat 80 setelah mendapat izin daripada Speaker;
- (n) usul hendak mengeluarkan orang-orang luar;
- (o) usul hendak menutup perbahasan di bawah Peraturan Mesyuarat 36;
- (p) usul yang berhubung dengan sesuatu hak keistimewaan atau penghinaan terhadap Dewan;
- (q) Usul mencadangkan bahawa petisyen yang dikemukakan di bawah Peraturan Mesyuarat 16(1) dibacakan, dicetak atau dirujukkan kepada Jawatankuasa Pilihan;
- (r) usul mencadangkan bahawa laporan Jawatankuasa Pilihan dirujukkan kepada Jawatankuasa seluruh Dewan;
- (s) apa-apa usul minta dikembalikan laporan daripada, minit perjalanan mesyuarat, atau apa-apa keterangan yang diambil di hadapan, Jawatankuasa Pilihan yang belum lagi dibentangkan dalam Dewan, sama ada laporan itu adalah berkaitan dengan sidangan yang lalu atau sidangan dalam Dewan yang lalu;
- (t) apa-apa usul untuk merujukkan laporan, minit atau keterangan yang disebutkan dalam subperenggan(s) kepada Jawatankuasa yang dilantik dalam sidangan Dewan sekarang ini;

- (u) apa-apa usul lain yang ada diperuntukkan sedemikian dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini.
- (3) Apa-apa usul yang dibuat di bawah perenggan (2)(s) atau (t) hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.
- (4) Sesuatu usul –
  - (a) yang bertujuan mendapatkan pemberian, sanggup atau perbelanjaan daripada wang negeri; atau
  - (b) yang bertujuan minta dilepaskan tanggungan hutang kepada Kerajaan; atau
  - (c) yang bertujuan minta dikurangkan duti-duti yang kena dibayar oleh mana-mana orang; atau
  - (d) yang bertujuan mendapatkan pampasan kerana kehilangan wang hasil negeri; atau
  - (e) minta dibatalkan, diubah atau dimansuhkan apa-apa kadar, cukai atau duti,

tidaklah boleh diteruskan tindakan, melainkan jika syor Kerajaan mengenainya telah dinyatakan secara bertulis oleh Menteri yang dipertanggungjawabkan dengan tanggungjawab atas kewangan.

(5) Sesuatu usul yang, secara langsung atau tak langsung, melibatkan mana-mana pemberian, sanggup atau perbelanjaan, pelepasan tanggungan hutang kepada Kerajaan, pengurangan duti-duti atau pampasan sepertimana yang disebutkan dalam perenggan (4) (a) hingga (d) hendaklah dianggap sebagai bertujuan untuk mendapatkan pemberian, sanggup, perbelanjaan, pelepasan tanggungan hutang kepada Kerajaan, pengurangan duti-duti atau pampasan, melainkan jika Menteri yang disebutkan itu menyatakan secara bertulis bahawa usul itu tidak melampaui apa yang dikira perkara kecil-kecil sahaja dan bukannya suatu perkara besar memandangkan kepada tujuan-tujuan usul itu.

(6) Tiada usul yang berhubungan dengan sesuatu perkara yang terkandung dalam Senarai Perundangan Persekutuan boleh dikira teratur.

Cara mengeluarkan notis.

24. (1) Jika di bawah mana-mana Peraturan Mesyuarat (atau mengikut amalan Dewan) notis diperlukan mengenai sesuatu perkara, maka notis itu hendaklah dihantar kepada Setiausaha secara bertulis pada waktu pejabat biasa.

(2) Setiap notis itu hendaklah ditandatangani.

(3) Semua notis hendaklah, jika mungkin, dicetak, disaiklostill atau ditaip dan dihantar kepada ahli-ahli tidak lewat daripada hari sebelum hari sidangan mesyuarat yang perkara-perkara dalam notis itu hendak dibawa ke dalam sidangan mesyuarat itu.

(4) Jika Speaker berpendapat bahawa mana-mana notis yang diterima oleh Setiausaha melanggar mana-mana Peraturan Mesyuarat atau selainnya menyalahi tatacara mesyuarat, maka Speaker boleh mengarahkan –

(a) bahawa notis itu dicetak dengan apa-apa ubahan sebagaimana yang diarahkannya; atau

(b) bahawa notis itu dikembalikan kepada ahli yang menandatangani kerana pada pendapatnya notis itu adalah menyalahi tatacara mesyuarat.

(5) Tertakluk kepada perenggan (4), usul-usul atau pindaan-pindaan yang dihantar kepada Setiausaha hendaklah dicetak dan diedarkan olehnya, dan dalam hal pindaan kepada Rang Undang-Undang, pindaan-pindaan itu hendaklah diatur dengan seberapa bolehnya mengikut susunan yang pindaan-pindaan itu hendak dicadangkan.

Mengubah isi usul.

25. Jika seseorang ahli berhasrat hendak mengubah isi sesuatu usul yang terdiri dengan namanya, maka dia boleh berbuat demikian dengan menghantarkan kepada Setiausaha suatu notis terpinda bagi usul itu, dengan syarat bahawa perubahan itu tidak, mengikut pendapat Speaker, pada matanya mengubah apa-apa prinsip yang termaktub dalam usul asal atau skopnya. Notis terpinda itu hendaklah bermula selari dengan bermulanya notis yang diberikan itu.

Menarik balik Notis-Notis usul.

26. (1) Seseorang ahli boleh, melalui notis bertulis kepada Setiausaha, menarik balik mana-mana notis usul yang telah diberikan dahulu olehnya.

(2) Apabila mana-mana notis usul telah ditarik balik sedemikian selepas usul itu dimasukkan ke dalam Aturan Urusan Mesyuarat, maka usul itu tidaklah boleh dicadangkan tetapi hendaklah dibiarkan dalam Aturan Urusan Mesyuarat itu dan, apabila tiba masanya, Speaker atau ahli yang mempengerusikan mesyuarat hendaklah mengumumkan bahawa usul itu hendaklah dikira sebagai telah ditarik balik, dan suatu catatan yang bermaksud sedemikian hendaklah dicatatkan dalam Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat.

Meminda
Usul-Usul.

27. (1) Semasa sesuatu usul sedang dipertimbangkan dalam Dewan atau dalam Jawatankuasanya, sesuatu pindaan boleh dicadangkan dibuat kepada usul itu jika pindaan itu ada kaitan dengan usul itu.

(2) Sesuatu pindaan boleh dicadangkan dibuat kepada mana-mana pindaan itu jika ia ada kaitan dengan usul itu.

(3) Sesuatu pindaan tidaklah boleh menimbulkan apa-apa persoalan yang, mengikut peraturan-peraturan Dewan, hanya boleh ditimbulkan melalui satu usul substantif setelah diberikan notis.

(4) Sesuatu persoalan, apabila dicadangkan oleh Pengerusi, boleh dipinda mengikut kesemua atau mana-mana daripada cara yang berikut:

- (a) dengan dipotong perkataan-perkataan tertentu dengan tujuan untuk memasukkan perkataan-perkataan lain;
- (b) dengan dipotong perkataan-perkataan tertentu;
- (c) dengan dimasukkan atau ditambah perkataan-perkataan lain.

(5) Apa-apa pindaan kepada sesuatu usul yang mengikutnya persoalan itu telah dikemukakan dalam Dewan atau dalam Jawatankuassa seluruh Dewan hendaklah dikemukakan secara bertulis oleh pencadang dan disampaikan kepada Setiausaha, melainkan jika Pengerusi mengetepikan kehendak bahawa pindaan itu hendaklah dikemukakan secara bertulis.

Menyokong
usul-usul dan
pindaan-
pindaan.

28. (1) Dalam Dewan, persoalan ke atas sesuatu usul atau pindaan tidaklah boleh dicadangkan oleh Speaker, melainkan jika usul atau pindaan itu telah disokong.

Cara membahas-kan usul dan pindaan kepadanya.

(2) Dalam Jawatankuasa, penyokong tidaklah dikehendaki.

29. (1) Apabila sesuatu usul telah dicadangkan dan disokong, jika perlu disokong, Pengerusi hendaklah mengemukakan persoalan mengenainya kepada Dewan atau Jawatankuasa mengikut susunan kata yang sama seperti usul itu; selepas itu persoalan ini bolehlah dibahaskan dan, tertakluk kepada Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, perbahasan itu boleh diteruskan selagi ada ahli yang berhak berucap hendak berucap.

(2) Apabila tidak ada lagi ahli yang hendak berucap, Pengerusi hendaklah meminta keputusan Dewan atau Jawatankuasa yang hendaklah menyatakannya mengikut Peraturan Mesyuarat 41.

(3) Apa-apa pindaan kepada usul yang hendak dicadangkan oleh seseorang ahli mengikut Peraturan Mesyuarat 27 boleh dicadangkan dan, jika perlu, disokong pada bila-bila masa selepas persoalan dikemukakan oleh Pengerusi, dan sebelum Pengerusi meminta keputusan mesyuarat setelah tamat perbahasan atas usul itu. Apabila setiap pindaan itu telah diselesaikan, Pengerusi hendaklah sekali lagi mengemukakan persoalan berkenaan dengan usul itu atau usul yang dipinda itu, mengikut mana-mana yang berkenaan, dan, selepas dijalankan lagi apa-apa perbahasan yang mungkin berbangkit mengenainya, hendaklah mengemukakan persoalan itu kepada Dewan atau Jawatankuasa untuk mendapat keputusannya.

(4) (a) Jika sesuatu pindaan itu mencadangkan dipotong apa-apa perkataan dalam usul itu, maka persoalan yang akan dikemukakan hendaklah "*Bahawa perkataan-perkataan yang dicadang hendak dipotong itu hendaklah dipotong daripada persoalan itu*".

(b) Jika sesuatu pindaan itu mencadang dimasukkan perkataan-perkataan atau ditambah perkataan-perkataan di hujung sesuatu usul, maka persoalan yang akan dikemukakan hendaklah "*Bahawa perkataan-perkataan itu dimasukkan di situ*" atau "*Bahawa perkataan-perkataan itu ditambah di situ*", mengikut kehendak keadaan.

(c) Jika sesuatu pindaan itu mencadangkan dipotong perkataan-perkataan dan dimasukkan atau ditambah perkataan-perkataan lain sebagai gantinya, maka mula-mula sekali hendaklah dikemukakan persoalan "*Bahawa perkataan-perkataan yang dicadang hendak dipotong itu hendaklah dipotong daripada persoalan itu*", dan jika persoalan itu dipersetujui oleh mesyuarat, maka hendaklah dikemukakan pula persoalan "*Bahawa perkataan-perkataan itu dimasukkan di situ*" atau "*Bahawa perkataan-perkataan itu ditambah di situ*", mengikut kehendak

keadaan. Jika persoalan yang pertama itu tidak dipersetujui, maka tiada apa-apa pindaan selanjutnya boleh dicadangkan kepada perkataan-perkataan yang telah diputuskan oleh Dewan atau Jawatankuasa supaya tidak dipotong itu.

(d) Jika Pengerusi, sebelum diminta keputusan mesyuarat hendak memotong apa-apa perkataan, diberitahu bahawa seseorang ahli hendak mencadangkan pindaan memotong sebahagian sahaja daripada perkataan-perkataan tadi, dan jika Pengerusi berpendapat bahawa pindaan yang dicadangkan yang telah diberitahu kepadanya itu adalah sebahagian besar daripadanya adalah pindaan baru, maka Pengerusi hendaklah, jika mungkin, meminta keputusan mesyuarat untuk memotong hanya sekian banyak perkataan sahaja daripada pindaan asal yang tidak terjejas dengan pindaan kali kedua itu; tetapi jika pindaan itu dipersetujui oleh mesyuarat, semuanya sekali perkataan yang dicadangkan dipotong dalam pindaan asal itu hendaklah disifatkan sebagai telah diperintahkan supaya dipotong.

(e) Apabila dua atau lebih daripada dua pindaan dicadangkan terhadap usul yang sama, maka Pengerusi hendaklah memanggil pencadang-pencadang pindaan itu mengikut susunan yang pindaan mereka itu berkaitan dengan teks usul itu, atau sekiranya berasa was-was, terpulanglah kepada Pengerusi untuk memutuskan susunan pindaan itu:

Dengan syarat bahawa pindaan yang ada kaitan dengan mana-mana perkataan yang telah diputuskan oleh Dewan atau Jawatankuasa tidak patut dipotong daripada usul itu tidaklah boleh dicadangkan.

(5) (a) Apa-apa pindaan kepada sesuatu pindaan boleh dicadangkan dan, jika perlu, disokong pada bila-bila masa selepas pindaan asal telah dikemukakan, dan sebelum diminta keputusan mesyuarat setelah tamat perbincangan berkenaan dengan pindaan asal itu.

(b) Perenggan (4) hendaklah terpakai bagi perbincangan tentang pindaan atas pindaan dengan menggantikan perkataan "persoalan" mengikut mana-mana yang sesuai dengan perkataan-perkataan "pindaan asal".

(c) Apabila setiap pindaan ke atas sesuatu pindaan telah selesai dibuat, Pengerusi hendaklah sekali lagi mengemukakan persoalan atas pindaan asal atau pindaan asal yang telah dipinda itu, mengikut kehendak keadaan.

Menarik
balik usul
dan pindaan.

30. (1) Sesuatu usul atau pindaan boleh ditarik balik atas permintaan pencadang, sebelum persoalan itu dikemukakan untuk diputuskan oleh mesyuarat. Usul atau pindaan yang ditarik balik sedemikian itu boleh dicadangkan semula dengan syarat bahawa, dalam hal suatu usul, notis telah diberikan sebagaimana yang dikehendaki oleh Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini.

(2) Jika pindaan kepada usul atau pindaan atas pindaan telah dikemukakan kepada mesyuarat, maka usul asal atau pindaan itu tidak boleh ditarik balik sehinggalah pindaan kepada usul atau pindaan ke atas pindaan itu telah selesai dibuat.

PERATURAN-PERATURAN PERBAHASAN

Masa
dan cara
berucap.

31. (1) Seseorang ahli yang hendak berucap hendaklah bangun di tempatnya dan apabila dipanggil hendaklah berdiri dan mengarahkan ucapannya kepada Pengerusi. Seseorang ahli tidak boleh berucap, melainkan jika dipanggil oleh Pengerusi dan apabila dia telah selesai berucap, dia hendaklah duduk semula di tempatnya.

(2) Jika dua atau lebih daripada dua orang ahli bangun serentak, maka Pengerusi hendaklah memanggil ahli yang dahulu sekali terpendang olehnya.

(3) Seseorang ahli tidak boleh berucap lebih daripada sekali atas sesuatu persoalan kecuali –

- (a) dalam sidangan Jawatankuasa; atau
- (b) bagi menerangkan sesuatu hal sepertimana yang diperihalkan dalam perenggan (4); atau
- (c) dalam hal pencadang suatu usul substantif, hanya semasa memberi jawapan:

Dengan syarat bahawa mana-mana ahli boleh, tanpa menjejaskan haknya untuk berucap dalam perbahasan kemudian kelak, menyokong sesuatu usul atau pindaan dengan bangun di tempatnya dan menyatakan bahawa dia bercadang hendak menyokong usul atau pindaan itu.

(4) Seseorang ahli yang telah berucap atas sesuatu persoalan boleh berucap menerangkan apa-apa perkara matan dalam ucapannya yang telah menimbulkan salah faham; tetapi dia tidaklah boleh mengeluarkan perkara-perkara baru.

(5) Seseorang ahli yang telah berucap boleh berucap sekali lagi apabila sesuatu persoalan baru dikemukakan oleh Speaker, seperti cadangan pindaan atau usul penangguhan perbahasan.

(6) Melainkan jika diarahkan sebaliknya oleh Speaker, seseorang ahli boleh membaca daripada teks ucapan yang telah disediakan atau cabutan-cabutan daripada buku, penerbitan atau nota-nota yang diberikan kepadanya untuk menyokong mana-mana perkara atau hujah yang dibangkitkan oleh beliau di dalam ucapan beliau atau untuk mengingatkan semula butir-butir ucapannya itu; tertakluk kepada, jika beliau membaca daripada teks yang telah disediakan, dan terdapat perbezaan di antara teks yang disediakan dan rekod ucapan beliau di dalam rekod rasmi Dewan, rekod ucapan beliau di dalam rekod rasmi Dewan hendaklah mengatasi teks yang disediakan dan hendaklah dianggap sebagai betul pada setiap masa dan merupakan rekod sah berkaitan apa yang telah disampaikan oleh beliau di dalam Dewan.

(7) Tertakluk kepada seksyen 30(3) Ordinan Dewan Undangan Negeri (Hak-Hak Keistimewaan & Kuasa-Kuasa) 2007 (Bab 65), seseorang ahli tidaklah boleh berucap berkenaan dengan apa-apa perkara yang dia ada kepentingan kewangan diri secara langsung di dalamnya tanpa mendedahkan takat kepentingannya itu.

(8) Pengerusi boleh, jika difikirkannya patut, menetapkan had masa bagi ahli-ahli berucap.

Isi kandungan ucapan.

32. (1) Seseorang ahli hendaklah batasi ucapannya kepada perkara yang sedang dibincangkan sahaja dan tidak boleh mengeluarkan apa-apa perkara yang tidak ada kaitan dengan perkara yang sedang dibincangkan itu.

(2) Sebutan tidak boleh dibuat mengenai apa-apa perkara yang sub judis dengan sedemikian cara yang mungkin pada pendapat Pengerusi menjejaskan kepentingan pihak-pihak dalam perkara itu.

(3) Adalah menyalahi tatacara mesyuarat untuk cuba menimbangkan semula apa-apa perkara tertentu yang telah diputuskan oleh Dewan dalam penggal yang sekarang ini, kecuali dengan dikeluarkan usul substantif bagi membatalkan keputusan Dewan berkenaan dengan perkara itu.

(4) Adalah menyalahi tatacara mesyuarat bagi seseorang ahli mengguna bahasa kesat dan menghina terhadap ahli-ahli Dewan.

(5) Seseorang ahli tidaklah dibenar menyebutkan seorang ahli lain dengan menggunakan nama.

(6) Seseorang ahli tidaklah boleh mengatakan mana-mana ahli lain mempunyai motif yang jahat atau membuat apa-apa kenyataan atau pengataan yang mana ahli tersebut tidak bersedia untuk membuktikannya.

(7) Nama Yang di-Pertuan Agong, atau nama mana-mana Raja atau Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang, Melaka, Sabah dan Sarawak tidaklah boleh digunakan untuk mempengaruhi prosiding atau keputusan Dewan.

(8) Kelakuan atau watak Yang di-Pertuan Agong atau Raja-Raja atau Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang, Melaka, Sabah dan Sarawak, atau Hakim-Hakim atau orang-orang lain yang terlibat dengan pentadbiran keadilan, ahli-ahli Majlis Angkatan Bersenjata, atau mana-mana Suruhanjaya Perkhidmatan yang ditubuhkan di bawah Bahagian X Perlembagaan Persekutuan, ahli-ahli Suruhanjaya Perkhidmatan Awam Sarawak, atau ahli-ahli Suruhanjaya Pilihanraya, tidaklah boleh disebutkan kecuali dengan dikeluarkan usul substantif bagi maksud itu.

(9) Tiada sebutan boleh dibuat dalam apa-apa perbahasan tentang kelakuan atau watak mana-mana Ahli Dewan atau Parlimen atau mana-mana pengkhidmat awam, selain kelakuan pada menjalankan urusannya sebagai Ahli Dewan atau Parlimen atau pengkhidmat awam, mengikut mana-mana yang berkenaan.

(10) Adalah menyalahi tatacara mesyuarat untuk menggunakan—

- (a) perkataan-perkataan durhaka terhadap negeri;
- (b) perkataan-perkataan menghasut; atau
- (c) perkataan-perkataan yang mungkin membangkitkan perasaan niat jahat atau bermusuhan di antara berlainan kaum dalam Negeri, atau melanggar Perlembagaan Negeri Sarawak atau Perlembagaan Persekutuan atau Akta Hasutan, 1948

(11) Jika Speaker berpendapat bahawa mana-mana usul atau pindaan atau keberterusan perbahasan ke atasnya itu dikira menimbulkan pelanggaran terhadap Peraturan Mesyuarat ini, maka dia boleh

menolak usul atau pindaan itu atau, mengikut mana-mana yang berkenaan, boleh menamatkan perbahasan itu dan mengarahkan bahawa usul atau pindaan itu tidak boleh dibahaskan lagi.

(12) Mana-mana ahli yang membuat apa-apa pernyataan dalam Dewan yang dengan sengaja mengelirukan Dewan adalah disifatkan salah pada peraturan atau menghina.

Gangguan. 33. Seseorang ahli tidak boleh mengganggu seorang ahli lain yang sedang berucap kecuali –

(a) jika hendak mengeluarkan teguran berkenaan dengan perkara ketertiban mesyuarat dan ahli yang sedang berucap itu hendaklah duduk dan ahli yang mengganggu itu hendaklah menumpukan perhatian cuma kepada perkara yang hendak diturkannya sahaja buat pengetahuan mesyuarat dan diserahkan perkara itu kepada Pengerusi untuk memutuskannya; atau

(b) jika hendak memperjelaskan sesuatu perkara yang dibangkitkan oleh ahli yang sedang berucap dengan syarat bahawa ahli yang sedang berucap itu mahu beralah dan duduk dan ahli yang hendak mengganggu itu dipanggil oleh Pengerusi;

dan keputusan Pengerusi sama ada gangguan tersebut dibenarkan adalah muktamad dan hendaklah dipatuhi oleh ahli yang hendak mengganggu dan ahli yang sedang berucap.

Skop perbahasan. 34. (1) Perbahasan atas apa-apa usul, selain usul hendak menengguhkan Dewan, dan perbahasan atas apa-apa Rang Undang-Undang atau pindaan, hendaklah relevan dengan usul, Rang Undang-Undang atau pindaan itu:

Dengan syarat bahawa semasa membahaskan Rang Undang-Undang untuk meminda Ordinan Ibu, seseorang ahli hendaklah batasi dirinya kepada pindaan-pindaan yang dicadangkan dalam Rang Undang-Undang itu sahaja dan bukannya atas perkara-perkara yang berhubung dengan Ordinan Ibu yang tidak diliputi oleh pindaan-pindaan yang dicadangkan itu.

(2) Perbahasan atas apa-apa usul hendak menanggukkan Dewan hendaklah relevan dengan perkara yang hendak dibangkitkan dalam Peraturan Mesyuarat 14 atau 15.

(3) Apabila sesuatu pindaan mencadangkan dipotong perkataan-perkataan dan dimasukkan perkataan-perkataan lain sebagai gantinya, maka perbahasan atas persoalan "*Bahawa perkataan-perkataan yang dicadang hendak dipotong itu hendaklah dipotong*" boleh memasukkan perkataan-perkataan yang dicadang hendak dipotong dan juga perkataan-perkataan yang hendak ditambah atau dimasukkan.

(4) Berkenaan dengan pindaan yang mencadangkan hanya dipotong perkataan-perkataan atau ditambah atau dimasukkan perkataan-perkataan, perbahasan hendaklah masing-masingnya dibataskan kepada perkataan-perkataan yang hendak dipotong, ditambah atau dimasukkan itu sahaja.

(5) Perbahasan atas apa-apa usul "*Bahawa perbahasan ditanggukkan sekarang*" atau usul dalam Jawatankuasa "*Bahawa Pengerusi hendaklah memaklumkan sebanyak mana telah dijalankan perbahasan dan meminta izin hendak bersidang sekali lagi*" hendaklah dibataskan kepada perkara usul itu sahaja; dan seseorang ahli yang mengeluarkan usul itu atau yang menyokongnya tidaklah boleh lagi mencadangkan atau menyokong apa-apa usul serupa itu sepanjang perbahasan yang itu juga.

Mendahului perbahasan.

35. (1) Adalah menyalahi tatacara mesyuarat untuk mendahului perbahasan atas sesuatu Rang Undang-Undang yang ada dalam Aturan Urusan Mesyuarat dengan membahaskan sesuatu usul substantif atau pindaan yang membicarakan hal perkara yang sama dengannya atau dengan membangkitkan hal perkara Rang Undang-Undang itu semasa dicadangkan usul untuk menanggukkan Dewan atau dalam sesuatu persoalan.

(2) Adalah menyalahi tatacara mesyuarat untuk mendahului perbahasan atas sesuatu usul yang notis mengenainya telah diberikan dengan membahaskan sesuatu pindaan atau dengan membangkitkan hal perkara yang sama semasa dicadangkan usul untuk menanggukkan Dewan atau dalam sesuatu persoalan.

(3) Bagi memutuskan sama ada perbahasan itu adalah mengikut ataupun menyalahi tatacara mesyuarat kerana mendahului perbahasan, perhatian hendaklah diberikan oleh Pengerusi kepada

kebarangkalian perkara yang didahulukan perbahasannya itu dibawa ke Dewan dalam tempoh masa yang munasabah.

Menutup perbahasan.

36. (1) Setelah sesuatu persoalan dikemukakan kepada mesyuarat, seseorang ahli yang bangun di tempatnya boleh minta dicadangkan usul "*Bahawa persoalan ini diputuskan sekarang*" dan, melainkan jika ternampak kepada Pengerusi bahawa usul itu menyalahi peraturan-peraturan Dewan atau melanggar hak-hak kaum minoriti, persoalan "*Bahawa persoalan ini diputuskan sekarang*" hendaklah dikemukakan bagi diputuskan dengan serta-merta dan diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan walaupun pencadang kepada usul yang mula itu atau pindaan ke atas usul itu tidak ada peluang untuk memberinya jawapannya.

(2) Apabila usul "*Bahawa persoalan ini diputuskan sekarang*" telah dipersetujui, dan persoalan asal telah diputuskan, mana-mana ahli boleh menuntut supaya apa-apa persoalan lain yang telahpun dikemukakan oleh Pengerusi diputuskan sekarang dan, jika Pengerusi bersetuju, persoalan itu hendaklah dikemukakan kepada mesyuarat bagi diputuskannya dengan serta-merta dan diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(3) Persoalan hendak menutup perbahasan tidak boleh diputuskan dengan persetujuan mesyuarat setelah diadakan belah-bahagian, walaupun dalam belah-bahagian itu ramai yang bersetuju daripada yang tidak bersetuju, melainkan jika ternampak daripada bilangan pengundi yang diisytiharkan oleh Pengerusi terdapat majoriti sebanyak tidak kurang daripada lima ahli yang telah mengundi menyokongi usul itu.

Tingkah laku ahli-ahli yang tidak berucap.

37. Sepanjang sidang mesyuarat –

- (a) semua ahli hendaklah masuk ke Dewan atau keluar dari Dewan dan berkelakuan semasa di dalam Dewan dengan penuh sopan santun;
- (b) seseorang ahli tidak boleh melintas ruangan di tengah Dewan dengan tidak ada hal;
- (c) ahli-ahli tidak boleh membaca suratkhabar, buku, surat atau lain-lain dokumen kecuali apa-apa perkara di dalamnya yang ada kaitan secara langsung dengan urusan yang sedang dibahaskan;

- (d) seseorang ahli tidak boleh merokok di dalam Dewan;
- (e) semua ahli lain hendaklah, semasa seseorang ahli sedang berucap, diam dan tidak boleh mengganggu dengan tidak wajarnya.

Mesyuarat hendaklah diam bila Pengerusi berucap.

38. Bilamasa ahli-ahli ditegur oleh Pengerusi, atau bilamasa Pengerusi mencelah semasa berlangsungnya perbahasan, mana-mana ahli yang berucap ketika itu, atau yang menawarkan diri untuk berucap, hendaklah duduk, dan Dewan atau Jawatankuasa hendaklah diam agar ucapan Pengerusi boleh didengar tanpa gangguan.

Keputusan Pengerusi adalah muktamad.

39. Pengerusi hendaklah bertanggungjawab atas pematuhan akan peraturan-peraturan dalam Dewan dan Jawatankuasa masing-masing, dan keputusannya berkenaan dengan apa-apa perkara tatacara mesyuarat tidaklah boleh dirayui dan juga tidak boleh dikaji semula oleh Dewan kecuali atas usul substantif yang dicadangkan bagi maksud itu. Usul seperti itu tidaklah memerlukan notis lebih daripada dua hari.

Tertib dalam Dewan.

40. (1) Pengerusi, setelah menarik perhatian Dewan, atau Jawatankuasa, kepada kelakuan seseorang ahli yang berkeras dengan sikap menyebutkan perkara yang tidak ada kena-mengena dengan perkara mesyuarat atau menggunakan bahasa kesat dan provokatif atau berulang-ulang menyebutkan hujahnya sendiri atau hujah-hujah ahli lain yang menjemukan dalam sesuatu perbahasan, boleh memerintahkan ahli itu supaya berhenti berucap.

(2) Pengerusi hendaklah memerintahkan mana-mana ahli yang kelakuannya tidak senonoh, atau yang kelakuan tidak mematuhi perintah di bawah Peraturan Mesyuarat 40(1) atau tingkah lakunya adalah menghinakan Dewan supaya keluar dengan serta-merta dari Dewan hingga habis sidangan pada hari itu, dan Bentara Mesyuarat atau mana-mana pegawai polis atau pegawai Dewan hendaklah bertindak mengikut apa-apa perintah yang diterimanya daripada Pengerusi menurut Peraturan Mesyuarat ini; tetapi jika, pada bila-bila ketika, Pengerusi sifatkan bahawa kuasa di bawah perenggan ini dan perenggan (1) adalah tidak mencukupi, maka dia boleh menamakan ahli atau ahli-ahli yang berkenaan dan dalam hal yang demikian prosedur yang sama sepertimana yang ditetapkan dalam perenggan (3), (4), (5), (6) dan (7) hendaklah diikuti.

- (3) Jika mana-mana ahli telah –
- (a) berkeras dan bersengaja menghalang urusan Dewan; atau
  - (b) bersalah kerana berkelakuan tidak senonoh; atau
  - (c) menggunakan perkataan-perkataan yang dibantahi yang mana dia enggan menariknya balik; atau
  - (d) berkeras dan bersengaja enggan mematuhi Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini atau mana-mana satu atau lebih daripadanya; atau
  - (e) berkeras dan sengaja mengabaikan kuasa Pengerusi termasuk mana-mana perintah di bawah Peraturan Mesyuarat 40(1).

(4) Bila masa seseorang ahli telah disebutkan namanya oleh Pengerusi sebaik sahaja selepas berlakunya mana-mana daripada kesalahan dalam perenggan (3), suatu usul hendaklah dengan serta-merta dicadangkan oleh seorang Menteri dan disokong oleh seorang lagi Menteri atau seorang Menteri Muda yang hadir berbunyi demikian "*Bahawa Encik ..... digantung sebagai ahli Dewan*", dan Speaker hendaklah dengan serta-merta mengemukakan persoalan mengenai usul itu bagi diputuskan oleh mesyuarat tanpa dibenarkan sebarang pindaan, penangguhan atau perbahasan ke atasnya, dan, jika kesalahan itu dilakukan dalam Jawatankuasa seluruh Dewan, Pengerusi hendaklah dengan serta-merta menggantungkan perjalanan mesyuarat Jawatankuasa dan memaklumkan hal-hal keadaan itu kepada Dewan; dan Speaker hendaklah atas suatu usul dengan serta-merta mengemukakan persoalan yang sama kepada Dewan bagi diputuskan oleh mesyuarat tanpa dibenarkan sebarang pindaan, penangguhan atau perbahasan ke atasnya seolah-olah kesalahan itu telah dilakukan dalam Dewan itu sendiri.

(5) Tidak lebih daripada seorang ahli boleh disebutkan namanya serentak, melainkan jika dua orang atau lebih daripada dua orang ahli yang hadir telah bersesama tidak mengendahkan kuasa Pengerusi.

(6) Jika seseorang ahli digantung khidmatnya di bawah Peraturan Mesyuarat ini, maka dia hendaklah diarahkan keluar dari Dewan oleh Speaker, dan penggantungan khidmatnya itu hendaklah berakhir bila mesyuarat tamat atau untuk mana-mana tempoh dan tertakluk kepada denda yang boleh ditetapkan melalui usul yang diluluskan oleh Dewan

atau sehingga beliau memohon maaf kepada Dewan atas kelakuan beliau yang menyebabkan penggantungan khidmatnya itu.

(7) Jika seseorang ahli, atau dua orang atau lebih daripada dua orang ahli bertindak bersesama yang telah digantung khidmatnya di bawah Peraturan Mesyuarat ini, ingkar mematuhi arahan Speaker yang menyuruhnya keluar, apabila setiap orang itu disuruh keluar oleh Bentara Mesyuarat menurut arahan Speaker, maka Speaker hendaklah menarik perhatian Dewan kepada hakikat bahawa perlulah diambil langkah tegas bagi memaksa ahli-ahli itu mematuhi arahan tersebut. Apabila ahli atau ahli-ahli yang telah disebutkan namanya oleh Speaker sebagai telah enggan mematuhi arahnya telah dikeluarkan dari Dewan, maka ahli atau ahli-ahli itu hendaklah tergantung khidmatnya sebagai ahli Dewan sehinggalah habis penggal tanpa dikemukakan persoalan itu kepada mesyuarat bagi diputuskan.

(8) Ahli-ahli yang diperintahkan keluar Dewan menurut perenggan (2), atau yang telah digantung khidmatnya sebagai ahli Dewan menurut perenggan (4) dan (7), hendaklah dengan serta-merta keluar dari kawasan Dewan dan tidak dibenarkan masuk sehingga habis sidangan atau selama tempoh penggantungan mereka, mengikut mana-mana yang berkenaan.

(9) Dalam hal berlakunya kekacauan besar yang berbangkit di dalam Dewan, Speaker boleh, jika difikirkannya perlu untuk berbuat demikian, menanggungkan mesyuarat Dewan tanpa meminta keputusan mesyuarat atau menggantungkan sidangan selama tempoh masa yang ditetapkannya; dan dalam hal kekacauan besar yang berbangkit di dalam Jawatankuasa seluruh Dewan pula, Pengerusi boleh menggantungkan perjalanan mesyuarat Jawatankuasa dan memaklumkan hal-hal keadaan itu kepada Dewan, dan berikutan dengan itu Speaker boleh mengambil tindakan seolah-olah kekacauan itu telah berbangkit di dalam Dewan itu sendiri.

(10) Tiada apa-apa jua dalam Peraturan Mesyuarat ini boleh dikira sebagai melucutkan Dewan daripada kuasa untuk meneruskan tindakan terhadap mana-mana ahli mengikut apa-apa ketetapan Dewan.

Memutuskan
persoalan-
persoalan.

41. (1) Tertakluk kepada Perkara 41(2) Perlembagaan Negeri Sarawak dan Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, Dewan hendaklah, mengikut Perkara 24(3) Perlembagaan Negeri Sarawak, membuat keputusannya mengikut majoriti biasa ahli-ahli yang mengundi; dan Speaker atau mana-mana orang lain yang mempengerusikan mesyuarat

hendaklah membuang undi pemutusnya bilamana perlu untuk mengelakkan daripada bilangan undi itu menjadi sama banyak, tetapi tidaklah boleh mengundi dalam apa-apa jua hal lain.

(2) Mengikut Perkara 24(4) Perlembagaan Negeri Sarawak, seseorang ahli yang tidak hadir dalam mesyuarat Dewan tidaklah dibenarkan mengundi.

Undi dengan suara.

42. (1) Seseorang ahli tidak boleh berucap atas apa-apa persoalan yang telah selesai dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan.

(2) Sesuatu persoalan adalah selesai dikemukakan bagi diputuskan apabila Pengerusi telah mengumpulkan undi-undi yang bersetuju dan juga undi-undi yang tidak bersetuju.

(3) Apabila persoalan itu telah dikemukakan oleh Pengerusi kepada mesyuarat bagi diputuskan setelah tamat perbahasan, maka undian hendaklah diambil dengan cara suara *Ya* dan *Tidak* dan (dengan syarat bahawa tiada ahli meminta diadakan belah-bahagian) keputusan undian itu hendaklah diisytiharkan oleh Pengerusi.

(4) Jika pendapat Pengerusi berkenaan dengan keputusan atas sesuatu persoalan dicabar oleh mana-mana ahli yang meminta diadakan belah-bahagian, maka Pengerusi hendaklah meminta ahli-ahli yang hendakkan belah-bahagian itu bangun di tempat masing-masing. Jika kurang daripada sepuluh orang ahli bangun, maka Pengerusi hendaklah sama ada mengisytiharkan keputusan itu dengan serta-merta atau memerintah diadakan belah-bahagian. Jika sepuluh orang atau lebih daripada sepuluh orang ahli bangun, maka Pengerusi hendaklah memerintah diadakan belah-bahagian.

Belah-bahagian.

43. (1) Apabila belah-bahagian telah diperintahkan, maka loceng hendaklah dibunyikan selama lima minit dan selepas tamatnya masa itu, Speaker hendaklah mengarahkan supaya pintu masuk ke dalam Dewan ditutup. Undi-undi hendaklah kemudiannya diambil oleh Setiausaha yang akan bertanya setiap ahli secara berasingan pihak mana hendak diundinya, mengikut susunan abjad dan hendaklah mencatatkan undi setiap ahli dan juga ahli yang tidak mengundi ke dalam Buku Undian dan Perjalanan Mesyuarat.

(2) Apabila seseorang ahli itu ditanya pihak mana hendak diundinya dalam sesuatu belah-bahagian, dia boleh menjawab atau menunjukkan dengan apa-apa cara sebagaimana diarahkan oleh Pengerusi

sama ada mengatakan dia mengundi bagi pihak Ya atau bagi pihak Tidak atau dengan menyatakan terang-terang yang dia tidak hendak mengundi. Seseorang ahli tidak boleh memberi jawapan atau menunjukkan dengan cara yang berlawanan dengan apa-apa pendapat yang telah disuarakannya pada masa diadakan undian dengan suara beramai-ramai.

(3) Apabila setiap ahli yang hadir telah ditanya pihak mana hendak diundinya, maka Pengerusi hendaklah menyebutkan berapa bilangan undi yang bersetuju dan yang tidak bersetuju dan selepas itu hendaklah mengisytiharkan keputusan belah-bahagian itu atau memberi undi pemutusnya, mengikut kehendak keadaan.

(4) Jika seseorang ahli menyatakan bahawa dia telah tersilap mengundi atau bahawa undinya telah tersalah kira, maka dia boleh minta undinya itu diubah dengan syarat bahawa permintaan itu dibuat sebaik sahaja selepas Pengerusi mengumumkan bilangan undi bagi pihak masing-masing tetapi sebelum Pengerusi mengisytiharkan keputusan belah-bahagian itu.

(5) Seseorang ahli tidaklah boleh mengundi atas apa-apa perkara yang mana dia ada kepentingan kewangan diri secara langsung (selain perkara gaji atau saraan di bawah Perlembagaan Negeri Sarawak) tetapi sesuatu usul hendak membatalkan undi seseorang ahli atas alasan ini hanya boleh dibuat dengan serta-merta sebaik sahaja bilangan undi ahli-ahli yang mengundi atas persoalan ini telah diisytiharkan. Jika usul ini dipersetujui oleh mesyuarat, maka Pengerusi hendaklah mengarahkan Setiausaha membetulkan bilangan yang mengundi dalam belah-bahagian itu dengan sewajarnya.

PERATURAN BERKENAAN DENGAN RANG UNDANG-UNDANG

Membawa
Rang
Undang-
Undang dan
bacaan kali
pertama
baginya.

44. Seseorang Menteri atau Menteri Muda boleh, setelah memberi notis sekurang-kurangnya satu hari terlebih dahulu, membawa Rang Undang-Undang dalam mesyuarat tanpa mendapat perintah Dewan untuk memperkenalkannya dan apabila sesuatu Rang Undang-Undang yang demikian itu dibawa ke dalam Dewan, tajuk Rang Undang-Undang itu hendaklah dibacakan oleh Setiausaha di Meja Mesyuarat dan Rang Undang-Undang itu hendaklah sesudah itu disifatkan telah dibaca bagi kali pertama dan diterima bagi bacaan kali kedua pada hari sidangan mesyuarat yang itu juga atau yang akan datang.

Rang Undang-Undang daripada Ahli Dewan biasa.

45. (1) Tertakluk kepada Perkara 24(7) Perlembagaan Negeri Sarawak, mana-mana Ahli Dewan biasa yang berhasrat membawa Rang Undang-Undang boleh meminta izin Dewan untuk berbuat demikian, dengan menyatakan sekali tujuan dan ciri-ciri penting dalam Rang Undang-Undang itu.

(2) Setiap permohonan itu hendaklah dibuat dalam bentuk satu usul, dan ahli yang membuat permohonan itu hendaklah juga menyampaikan kepada Setiausaha satu salinan usulnya yang mengandungi tajuk Rang Undang-Undang yang dicadangkannya itu.

(3) Apabila permohonan itu dipersetujui setelah usul itu dikemukakan kepada mesyuarat dan dipersetujui, Rang Undang-Undang itu hendaklah disifatkan telah dibaca bagi kali pertama dan diperintahkan supaya dicetak; dan satu salinan Rang Undang-Undang itu hendaklah disampaikan kepada Setiausaha.

(4) Rang Undang-Undang itu hendaklah, tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 47, sesudah itu dicetak dan diedarkan kepada ahli-ahli dan, tanpa perbincangan, terserahkan Rang Undang-Undang ini kepada Menteri yang berkenaan yang bertanggungjawab atas perkara-perkara atau fungsi-fungsi yang terkandung dalam Rang Undang-Undang itu atau, jika tiada Menteri yang berkenaan, maka Rang Undang-Undang itu terserahkan kepada mana-mana Menteri lain atau ahli yang dilantik oleh Speaker; dan tiada langkah lanjut boleh diambil ke atas Rang Undang-Undang ini sehinggalah Dewan menerima penyata daripada Menteri atau ahli itu.

(5) Setelah diterima penyata yang disebut dalam perenggan (4), Rang Undang-Undang itu hendaklah ditetapkan bagi bacaan kali kedua pada hari yang dikehendaki oleh ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu.

Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa dan Rang Undang-Undang Campuran.

46. (1) Jika mana-mana ahli bercadang hendak membawa sesuatu Rang Undang-Undang yang bertujuan menyentuh atau mendatangkan faedah kepada beberapa orang atau persatuan atau perbadanan tertentu (yang disebut "Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa" dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini), maka notis berkenaan dengan Rang Undang-Undang itu bolehlah diberi dengan jalan mengisytiharkan dalam Warta suatu kenyataan mengandungi isi secara am dan tujuan-tujuan Rang Undang-Undang itu, dan juga sekurang-kurangnya dalam sebuah akhbar yang beredar di dalam Negeri, dan perisytiharan-perisytiharan itu hendaklah disiarkan sekurang-kurangnya sebulan terlebih dahulu daripada hari hendak dicadangkan usul meminta

izin hendak mengemukakan Rang Undang-Undang itu. Apabila dipersetujui permohonan hendak membawa Rang Undang-Undang itu setelah dikemukakan kepada mesyuarat dan usul itu dipersetujui, Rang Undang-Undang itu hendaklah disifatkan telah dibaca bagi kali pertama dan diperintahkan supaya dicetak, dan satu salinan Rang Undang-Undang itu hendaklah disampaikan kepada Setiausaha; dan kemudiannya, tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 47, Rang Undang-Undang itu hendaklah dicetak dan diedarkan kepada ahli-ahli.

(2) Setiap Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa hendaklah mengandungi satu bahagian yang memelihara hak-hak Yang di-Pertuan Agong, Raja-Raja dan Yang di-Pertua Negeri Pulau Pinang, Melaka, Sabah dan Sarawak, hak-hak semua badan politik dan pertubuhan dan hak-hak yang lain-lain, kecuali apa yang tersebut dalam Rang Undang-Undang itu, dan badan atau pertubuhan yang menuntut hak menerusnya atau daripadanya atau dengan namanya.

(3) Setiap Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa, dan apa-apa Rang Undang-Undang lain yang pada pendapat Speaker ternampak sebagai menyentuh hak-hak atau kepentingan-kepentingan individu (yang disebut sebagai "Rang Undang-Undang Campuran" dalam Peraturan-Peraturan ini) hendaklah, setelah dibaca bagi kali kedua, dirujuk kepada Jawatankuasa Pilihan yang di hadapannya mana-mana pihak terjejas telah dahulunya menghantar petisyen kepada Dewan menurut Peraturan Mesyuarat 16 boleh memberi keterangan kepada Jawatankuasa Pilihan.

(4) Seseorang ahli tidak dibenarkan menganggotai Jawatankuasa Pilihan itu sehingga dia telah membuat dan menandatangani surat akuan yang menyatakan:

- (a) bahawa dia tidak ada kepentingan kewangan diri berkenaan dengan Rang Undang-Undang itu; dan
- (b) bahawa dia tidak akan mengundi atas sebarang persoalan yang mungkin berbangkit dan keterangan mungkin diberi berkenaan dengannya itu, sebelum mendengar dan menimbangkan keterangan yang berhubung dengan persoalan itu.

(5) Setiap Jawatankuasa Pilihan yang menimbangkan Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa atau Rang Undang-Undang Campuran memerlukan bukti tentang fakta-fakta dan pengataan-pengataan lain yang disebutkan dalam Rang Undang-Undang yang dapat menunjukkan bahawa mustahaklah Rang Undang-Undang itu diluluskan, dan Jawatankuasa

Pilihan itu boleh menerima apa-apa keterangan lisan atau keterangan-keterangan lain yang difikirkannya perlu dan kemudiannya jika Jawatankuasa Pilihan mendapati bahawa fakta-fakta dan pengatahan-pengatahan itu tidak terbukti kebenarannya, Jawatankuasa Pilihan itu hendaklah memaklumkan pendapatnya itu kepada Dewan.

(6) Jika Jawatankuasa Pilihan mendapati bahawa fakta-fakta dan pengatahan-pengatahan tersebut terbukti kebenarannya, maka Jawatankuasa Pilihan hendaklah meneruskan urusannya seperti yang diperuntukkan dalam Peraturan Mesyuarat 56, dan berkenaan dengan segala pindaan yang diperbuatnya itu Jawatankuasa Pilihan hendaklah menerangkan tujuannya dalam suatu penyata khas kepada Dewan.

(7) Berkenaan dengan Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa, Jawatankuasa Pilihan tidaklah boleh membenarkan dimasukkan apa-apa fasal yang terkeluar daripada syarat-syarat notis yang disiarkan dalam Warta.

(8) Ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu hendaklah bertanggungjawab atas pembayaran segala perbelanjaan yang ditanggung dalam memajukan Rang Undang-Undang itu.

Bentuk
Rang
Undang-
Undang.

47. (1) Sebelum sesuatu Rang Undang-Undang dicetak, Setiausaha hendaklah berpuas hati bahawa –

- (a) Rang Undang-Undang itu ada terbahagi kepada fasal-fasal yang diberi nombor berturut-turut;
- (b) pada sebelah tepi atau kepala setiap fasal itu ada perkataan ringkas menunjukkan isi fasal-fasal itu;
- (c) Rang Undang-Undang itu tidak mengandungi perkara-perkara yang tidak ada kaitan dengan apa yang dimaksudkan oleh tajuk Rang Undang-Undang itu;
- (d) Rang Undang-Undang itu mematuhi Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini.

(2) Jika Setiausaha tidak berpuas hati bahawa perenggan (1) telah dipatuhi dalam apa jua perkara, maka dia hendaklah memberitahu Speaker akan hal itu; dan jika Speaker berpendapat sedemikian, maka dia hendaklah mengarahkan Setiausaha supaya memberitahu ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu yang Rang Undang-Undang itu tidak boleh dicetak sehinggalah perenggan tersebut telah dipatuhi.

(3) Dengan seberapa segera yang mungkin selepas pencetakan sesuatu Rang Undang-Undang, Setiausaha hendaklah mengedarkan satu salinan Rang Undang-Undang itu kepada setiap ahli dengan disertakan sekali huraian ringkas berkenaan Rang Undang-Undang itu yang mana, jika Rang Undang-Undang itu melibatkan perbelanjaan wang awam, hendaklah termasuk kenyataan yang bermaksud sedemikian dan sama ada menunjukkan tentang amaun perbelanjaan (jika ada) sepanjang yang dapat dianggarkan atau menerangkan yang amaunnya itu tidak mungkin dapat dianggarkan.

Penerbitan
Ordinan.

48. (1) Setiap Ordinan hendaklah, dengan seberapa segera yang praktik selepas dipersetujui oleh Yang di-Pertua Negeri, diterbitkan dalam Warta.

(2) Pada bila-bila masa jua sebelum penerbitan itu, Setiausaha boleh membetulkan kesalahan-kesalahan tentang nahu dan cetakan dalam Ordinan itu, atau sebutan isi ayat yang berulang-ulang atau rujukan silang atau nota birai atau nota kepala, dan pada membetulkannya itu bolehlah ditambah atau dipotong apa-apa perkataan atau digantikannya dengan perkataan lain.

Pihak-pihak
yang terjejas
dengan
Rang
Undang-
Undang.

49. Sekiranya hak-hak atau kepentingan-kepentingan individu mungkin benar-benar terjejas dengan sesuatu Rang Undang-Undang, maka semua pihak yang terjejas itu boleh, jika mereka membuat petisyen, didengar di hadapan Jawatankuasa yang menimbangkan Rang Undang-Undang itu.

Bacaan kali
kedua.

50. (1) Jika dicadang hendak membincangkan Rang Undang-Undang dalam sidang yang itu juga atau yang akan datang, maka notis bagi bacaan kali kedua mestilah diberi sebaik sahaja selepas bacaan kali pertama.

(2) Rang Undang-Undang tidak boleh dibaca bagi kali kedua sehingga ia telah diedarkan kepada ahli-ahli.

(3) Apabila sampai masa untuk dibacakan Rang Undang-Undang bagi kali kedua mengikut Aturan Urusan Mesyuarat, maka suatu usul boleh dibuat menyatakan "*Bahawa Rang Undang-Undang ini dibacakan bagi kali kedua sekarang*" dan perbahasan boleh diadakan yang meliputi buruk-baiknya dan prinsip-prinsip secara umum mengenai Rang Undang-Undang itu.

(4) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang dibacakan bagi kali kedua, sesuatu pindaan, yang mana sekurang-kurangnya satu hari notis bertulis telah diberikan kepada persoalan "*Bahawa Rang Undang-Undang ini dibacakan bagi kali kedua sekarang*" dengan dipotong perkataan "*sekarang*" dan ditambah di hujung persoalan itu perkataan-perkataan "*enam bulan dari hari ini*", atau sebaliknya pindaan boleh dicadangkan untuk memotong semua perkataan selepas perkataan "*Bahawa*" itu kerana hendak ditambah perkataan-perkataan dengan menyatakan tujuan dan motif yang berasaskan kepadanya bantahan dibuat kepada Rang Undang-Undang itu, tetapi perkataan-perkataan yang hendak ditambah itu mestilah betul-betul ada kaitan dengan asas Rang Undang-Undang itu dan bukan hanya menyentuh butir-butirnya sahaja. Jika Dewan bersetuju dengan salah satu bentuk pindaan yang demikian itu, maka bacaan kali kedua bagi Rang Undang-Undang itu hendaklah disifatkan sebagai tidak dipersetujui.

Penyerahan Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa.

51. (1) Sesuatu Rang Undang-Undang boleh diserahkan kepada Jawatankuasa Pilihan sebelum ia dibaca bagi kali kedua.

(2) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang telah dibaca bagi kali kedua, Rang Undang-Undang itu akan terserahlah kepada Jawatankuasa seluruh Dewan melainkan jika Dewan, atas usul, menyerahkannya pula kepada Jawatankuasa Pilihan. Usul itu tidak memerlukan notis, tetapi mestilah dibuat sebaik sahaja selepas Rang Undang-Undang itu dibaca bagi kali kedua, dan usul itu boleh dicadangkan oleh mana-mana ahli; persoalan atas usul itu hendaklah dikemukakan serta-merta kepada mesyuarat dan hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

Fungsi-fungsi Jawatankuasa membincang Rang Undang-Undang.

52. (1) Mana-mana Jawatankuasa yang telah diserahkan dengan sesuatu Rang Undang-Undang sebelum bacaan kali kedua boleh membincangkan tentang butir-butir Rang Undang-Undang itu dan juga tentang buruk-baik dan prinsip-prinsipnya.

(2) Mana-mana Jawatankuasa yang telah diserahkan dengan sesuatu Rang Undang-Undang selepas bacaan kali kedua tidak boleh membahaskan tentang prinsip-prinsip Rang Undang-Undang itu tetapi hanya tentang butir-butirnya sahaja.

(3) Tertakluk kepada Perkara 24(7) Perlembagaan Negeri Sarawak, mana-mana Jawatankuasa itu berkuasa untuk membuat apa-apa pindaan kepada Rang Undang-Undang sebagaimana yang difikirkannya

patut, dengan syarat bahawa pindaan-pindaan itu (termasuk fasal-fasal baru dan jadual-jadual baru) ada kaitannya dengan hal perkara Rang Undang-Undang itu, tetapi jika mana-mana pindaan itu tidak menepati tajuk Rang Undang-Undang itu, Jawatankuasa itu hendaklah meminda tajuk Rang Undang-Undang itu sewajarnya, dan hendaklah memaklumkan hal itu kepada Dewan.

Jawatankuasa seluruh Dewan.

53. Jika mana-mana ahli, sebelum tamatnya perjalanan mesyuarat yang membincang sesuatu Rang Undang-Undang dalam Jawatankuasa seluruh Dewan, mencadangkan untuk memaklumkan kepada Dewan tentang kemajuan mesyuarat dan usul itu dipersetujui, atau jika perjalanan mesyuarat dalam Jawatankuasa seluruh Dewan belum tamat lagi pada pukul 6.30 petang, maka Speaker hendaklah memaklumkan tentang kemajuan mesyuarat itu kepada Dewan serta meminta keizinannya untuk bersidang sekali lagi, dan ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu hendaklah menetapkan hari bagi penyambungan semula perjalanan mesyuarat itu.

Prosedur dalam Jawatankuasa seluruh Dewan yang membincang Rang Undang-Undang.

54. (1) Setiausaha hendaklah menyebutkan nombor setiap satu fasal atau nombor fasal-fasal dalam Rang Undang-Undang berturut-turut. Jika tidak ada pindaan dicadangkan kepada sesuatu fasal, atau setelah selesainya segala pindaan yang dicadangkan, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan kepada mesyuarat persoalan "*Bahawa fasal ini (seperti yang telah dipinda) menjadi sebahagian daripada Rang Undang-Undang ini*" dan, apabila semua ahli yang hendak berucap telah berucap mengenai perkara itu, maka Pengerusi hendaklah mengemukakan persoalan itu kepada Jawatankuasa bagi diputuskannya.

(2) Apa-apa pindaan yang hendak dicadangkan hendaklah diberikan notis sekurang-kurangnya satu hari terlebih dahulu. Apa-apa pindaan yang dicadangkan yang mana notis mengenainya telah tidak diberikan hendaklah diserahkan kepada Pengerusi secara bertulis dan tidak boleh dicadangkan, melainkan jika Pengerusi berpuas hati bahawa dalam keadaan begitu tidaklah praktik untuk diberikan notis yang sedemikian.

(3) Tiada pindaan boleh dicadangkan jika ia berlawanan dengan mana-mana fasal yang telahpun dipersetujui atau dengan apa-apa keputusan yang telahpun diambil oleh Jawatankuasa, dan Pengerusi boleh, pada bila-bila masa sepanjang perbincangan atas sesuatu pindaan yang dicadangkan itu, menarik balik kesemua pindaan itu daripada dipertimbangkan oleh Jawatankuasa, jika pada pendapatnya perbincangan itu telah membuktikan bahawa pindaan itu melanggar perenggan ini.

(4) Pengerusi boleh enggan mengemukakan sesuatu pindaan kepada mesyuarat jika pada pendapatnya pindaan itu -

- (a) akan menjadikan fasal atau jadual yang dicadang hendak dipindanya itu tidak dapat difahami atau salah dari segi nahunya; atau
- (b) remeh-temeh; atau
- (c) merupakan cadangan hendak meninggalkan semua sekali isi sesuatu fasal dengan tujuan hendak memasukkan peruntukan-peruntukan lain.

(5) Peraturan Mesyuarat 29(4) hendaklah dipakai bagi perbincangan ke atas pindaan-pindaan kepada Rang Undang-Undang dengan menggantikan mengikut mana-mana yang sesuai perkataan "usul" atau "persoalan" dengan perkataan "fasal"; dan apa-apa pindaan yang dicadangkan ke atas pindaan sedemikian itu hendaklah diselesaikan sebelum keputusan diambil ke atas pindaan asal.

(6) Sesuatu fasal boleh ditunda, melainkan jika keputusan telahpun dibuat mengenai sesuatu pindaan kepadanya. Fasal-fasal yang ditunda itu hendaklah dipertimbangkan setelah selesai dipertimbangkan semua fasal yang ada tertinggal lagi dalam Rang Undang-Undang itu dan sebelum dibawa fasal-fasal baru.

(7) Apa-apa fasal baru yang dicadangkan hendaklah dipertimbangkan setelah selesai dipertimbangkan fasal-fasal dalam Rang Undang-Undang itu tetapi sebelum dipertimbangkan mana-mana jadual kepada Rang Undang-Undang itu:

Dengan syarat bahawa sesuatu fasal baru yang dicadang untuk menggantikan sesuatu fasal yang tidak dipersetujui boleh dipertimbangkan sebaik sahaja ditolak fasal yang sedia ada itu.

(8) Apabila tajuk kepada mana-mana fasal baru dibacakan oleh Setiausaha, fasal itu hendaklah disifatkan sebagai telah dibacakan bagi kali pertama. Kemudiannya hendaklah dikemukakan kepada mesyuarat

persoalan "*Bahawa fasal ini dibacakan bagi kali kedua*"; jika persoalan ini dipersetujui, maka pindaan-pindaan boleh dicadangkan kepada fasal baru itu. Persoalan akhir sekali yang hendak dikemukakan kepada mesyuarat ialah persoalan "*Bahawa fasal ini (seperti yang telah dipinda) dimasukkan ke dalam Rang Undang-Undang ini*".

(9) Jadual-jadual hendaklah diselesaikan mengikut cara yang sama seperti fasal-fasal itu juga dan apa-apa jadual baru yang dicadangkan hendaklah dipertimbangkan setelah selesai jadual-jadual kepada Rang Undang-Undang, dan hendaklah diolahkan mengikut cara yang sama seperti mempertimbangkan sesuatu fasal baru.

(10) Setelah selesai dipertimbangkan setiap fasal dan jadual dan setiap fasal dan jadual baru yang dicadangkan, maka mukadimah, jika ada, hendaklah dipertimbangkan dan keputusan mesyuarat diminta atas persoalan "*Bahawa mukadimah ini (seperti yang telah dipinda) menjadi mukadimah kepada Rang Undang-Undang ini*". Tiada pindaan kepada mukadimah itu boleh dipertimbangkan jika tidak perlu diadakan disebabkan pindaan yang terdahulu kepada Rang Undang-Undang itu.

(11) Jika perlu dipinda tajuk Rang Undang-Undang, maka pindaan itu hendaklah dibuat setelah selesai perbincangan-perbincangan yang dinyatakan di atas, tetapi persoalan yang menyatakan bahawa tajuk itu (seperti yang telah dipinda) tetap menjadi sebahagian daripada Rang Undang-Undang itu boleh dikemuka bagi diputuskan; dan juga persoalan mengenai formula pengkanunan undang-undang tidak boleh dikemuka bagi diputuskan.

(12) Apabila tamat perbincangan atas Rang Undang-Undang itu dalam Jawatankuasa, maka ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu hendaklah mencadangkan "*Bahawa Rang Undang-Undang ini [seperti yang telah dipinda] dimaklumkan kepada Dewan*" dan persoalan berkenaan dengannya itu hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(13) Sebaik sahaja Jawatankuasa seluruh Dewan bersetuju bahawa Rang Undang-Undang itu dimaklumkan kepada Dewan, Pengerusi hendaklah berhenti menjadi Pengerusi Jawatankuasa dan sidang Dewan hendaklah disambung semula, dan ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu hendaklah memaklumkan kepada Dewan dan Dewan boleh meneruskan tindakan untuk membaca Rang Undang-Undang itu bagi kali ketiga.

Prosedur dalam Jawatankuasa Pilihan yang menimbang Rang Undang-Undang.

55. (1) Jawatankuasa Pilihan yang menimbang Rang Undang-Undang hendaklah tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 75 dan 76, tetapi sebelum memaklumkan Rang Undang-Undang itu kepada Dewan, Jawatankuasa itu hendaklah menimbang Rang Undang-Undang itu sebagaimana yang diperuntukkan dalam Peraturan Mesyuarat 54 (1) hingga (4).

(2) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang telah dipinda dalam Jawatankuasa Pilihan, keseluruhan teks Rang Undang-Undang itu seperti yang telah dipinda, jika praktik, hendaklah dicetak sebagai sebahagian daripada penyata Jawatankuasa Pilihan itu; tetapi jika ini tidak praktik, teks bagi setiap fasal atau jadual yang telah dipinda dan setiap fasal baru atau jadual baru yang telah ditambah itu hendaklah dicetak.

Menyerahkan sekali lagi Rang Undang-Undang yang telah dimaklumkan oleh Jawatankuasa seluruh Dewan.

56. (1) Jika mana-mana ahli berhasrat hendak memotong atau meminda mana-mana peruntukan yang terkandung dalam sesuatu Rang Undang-Undang yang dimaklumkan kepada Dewan oleh Jawatankuasa seluruh Dewan atau hendak menambah apa-apa peruntukan baru kepada Rang Undang-Undang itu, maka ahli itu boleh, pada bila-bila masa sebelum seorang ahli bangun mencadangkan supaya Rang Undang-Undang itu dibacakan bagi kali ketiga, mencadangkan supaya Rang Undang-Undang itu diserahkan sekali lagi kepada Jawatankuasa seluruh Dewan sama ada kesemuanya sekali ataupun hanya berkenaan dengan bahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu sahaja atau berkenaan dengan jadual atau fasal baru yang dicadangkan sahaja; notis usul tidak diperlukan dan, jika usul itu dipersetujui, Rang Undang-Undang itu terserah sekali lagi kepada Jawatankuasa. Dewan hendaklah bersidang sebagai Jawatankuasa mengikut Peraturan Mesyuarat 51 untuk menimbang perkara yang telah diserahkan balik kepadanya itu. Jika sesuatu usul hendak menyerahkan balik sesuatu Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa seluruh Dewan dibangkang, maka Speaker hendaklah membenarkan pencadang usul itu memberi huraian secara ringkas tentang sebab-sebabnya kenapa dia hendak serahkan balik Rang Undang-Undang itu dan juga pembangkang usul itu memberi huraian secara ringkas tentang sebab-sebabnya kenapa dia tidak bersetuju yang Rang Undang-Undang itu diserahkan balik; dan kemudiannya tanpa perbincangan lanjut mengemukakan persoalan itu bagi diputuskan.

(2) Apabila semua sekali Rang Undang-Undang itu diserahkan balik kepada Jawatankuasa, Jawatankuasa hendaklah menimbang Rang Undang-Undang itu sebagaimana yang diperuntukkan dalam Peraturan Mesyuarat 54.

(3) Apabila hanya sebahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu ataupun sesetengah fasal baru atau jadual baru yang dicadangkan daripada Rang Undang-Undang itu sahaja diserahkan balik kepada Jawatankuasa, maka Jawatankuasa itu hendaklah menimbangkan hanya perkara-perkara yang diserahkan balik itu sahaja dan juga apa-apa pindaan yang dicadangkan kepadanya.

(4) Setelah selesai perjalanan mesyuarat dalam Jawatankuasa menimbangkan Rang Undang-Undang yang diserahkan balik mengikut Peraturan Mesyuarat ini, ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu hendaklah mencadangkan "*Bahawa Rang Undang-Undang ini [seperti yang telah dipinda setelah diserahkan balik] dimaklumkan kepada Dewan*" dan persoalan berkenaan dengan usul ini hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

Perbincangan atas Rang Undang-Undang yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan.

57. (1) Setelah sesuatu Rang Undang-Undang itu dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan, Dewan hendaklah meneruskan tindakan untuk menimbang Rang Undang-Undang itu sebagaimana yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan setelah dikeluarkan usul "*Bahawa penyata Jawatankuasa Pilihan itu diluluskan*".

(2) Jika usul itu dipersetujui tanpa pindaan, maka Dewan boleh meneruskan tindakan bagi Rang Undang-Undang itu dibaca kali ketiga sebagaimana yang dimaklumkan oleh Jawatankuasa Pilihan itu.

(3) Apabila usul hendak meluluskan penyata sesebuah Jawatankuasa Pilihan berkenaan dengan sesuatu Rang Undang-Undang dikemukakan, mana-mana ahli boleh mencadangkan pindaan untuk menambah, di hujung usul itu, perkataan-perkataan "*tertakluk kepada penyerahan balik Rang Undang-Undang ini [sama ada kesemuanya sekali ataupun sebahagian atau bahagian-bahagian yang tertentu sahaja atau sesetengah fasal baru atau jadual baru yang dicadangkan sahaja] kepada Jawatankuasa seluruh Dewan*" dan jika usul itu dipersetujui dengan pindaan seperti itu, Rang Undang-Undang itu terserah sekali lagi kepada Jawatankuasa. Kemudiannya Dewan boleh, atas usul yang dibuat mengikut Peraturan Mesyuarat 51, bersidang sebagai Jawatankuasa untuk menimbangkan perkara yang telah diserahkan balik kepadanya itu.

(4) Jawatankuasa seluruh Dewan menimbangkan Rang Undang-Undang yang diserahkan balik di bawah Peraturan Mesyuarat ini hendaklah terus menimbangkan Rang Undang-Undang itu mengikut Peraturan Mesyuarat 56(2) atau (3), dan aturan menamatkan perjalanan mesyuarat Jawatankuasa itu dan perjalanan mesyuarat yang lain lagi

ke atas Rang Undang-Undang itu hendaklah tertakluk kepada Peratuan Mesyuarat 56(4).

Bacaan kali ketiga.

58. (1) Waktu hendak dibacakan Rang Undang-Undang itu bagi kali ketiga, pindaan boleh dicadangkan kepada persoalan "*Bahawa Rang Undang-Undang ini dibacakan bagi kali ketiga sekarang*" sama seperti yang dicadangkan bagi bacaan kali kedua tetapi perbahasan hendaklah dibataskan kepada isi kandungan Rang Undang-Undang itu, dan apa-apa pindaan berasas yang menimbulkan perkara-perkara yang tidak termasuk dalam Rang Undang-Undang itu adalah menyalahi tatacara mesyuarat.

(2) Dengan kebenaran Speaker, pindaan-pindaan untuk membetulkan kesilapan atau kealpaan boleh diadakan sebelum persoalan hendak dibacakan Rang Undang-Undang itu bagi kali ketiga dikemukakan oleh Pengerusi bagi diputuskan, tetapi pindaan-pindaan atas perkara yang matan tidak boleh dicadangkan.

(3) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang telah dibaca bagi kali ketiga, Setiausaha hendaklah menuliskan di hujung Rang Undang-Undang itu perkataan-perkataan "*Diluluskan pada hari ini*", dengan memberi tarikhnya, dan hendaklah membentangkannya kepada Speaker untuk mendapatkan persetujuan Yang di-Pertua Negeri.

Menarik balik dan menangguhkan Rang Undang-Undang.

59. Sama ada sebelum dimulakan urusan mesyuarat atau apabila sampai pada perkara Rang Undang-Undang itu dalam Aturan Urusan Mesyuarat, ahli yang ditugaskan dengan sesuatu Rang Undang-Undang boleh, tanpa notis, mencadangkan usul, yang tidak boleh dipinda atau dibahas, meminta Rang Undang-Undang itu ditarik balik atau peringkat satu lagi Rang Undang-Undang itu ditundakan.

Rang Undang-Undang yang pada sebahagian besarnya mengandungi peruntukan-peruntukan yang sama maksudnya.

60. Sebaik sahaja sesuatu Rang Undang-Undang dipersetujui atau tidak dipersetujui untuk dibaca bagi kali kedua, tiada persoalan boleh dicadangkan dalam penggal yang itu juga untuk dibacakan bagi kali kedua mana-mana Rang Undang-Undang lain yang mengandungi peruntukan-peruntukan yang pada sebahagian besarnya sama sahaja maksudnya.

Tertulunya
Rang
Undang-
Undang.

61. Sesuatu Rang Undang-Undang yang telah dikemukakan tetapi belum lagi dipersetujui oleh Dewan sebelum pemprorogasian atau pembubaran Dewan selepas Rang Undang-Undang itu dikemukakan tidaklah boleh terus dibincangkan lagi, tanpa menjejaskan bagaimanapun pengemukaan sesuatu Rang Undang-Undang bagi maksud-maksud yang rupa itu dalam penggal yang akan datang.

Pengetepian
kehendak
mencetak
Rang
Undang-
undang.

62. Walau apa pun apa-apa jua dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, bilamasa Speaker berpuas hati bahawa kerana apa-apa jua sebab pencetakan mana-mana Rang Undang-Undang tidak praktik dilakukan disebabkan keterdesakan, maka Speaker boleh memperakukan sedemikian tentang Rang Undang-Undang itu, dan Rang Undang-Undang itu boleh terus dibincangkan meskipun ia belum lagi dicetak, dengan syarat bahawa salinan-salinan bersaiklostail atau bertaip boleh didapati bagi kegunaan ahli-ahli, dan Rang Undang-Undang itu boleh dipertimbangkan dalam semua peringkat dalam bentuk yang sedemikian.

PROSEDUR KEWANGAN

Anggaran-
anggaran
Perbelanjaan
Tahunan.

63. Draf anggaran-anggaran perbelanjaan dan hasil Kerajaan Negeri bagi tahun akan datang hendaklah dibentangkan di Meja Mesyuarat sebelum Rang Undang-Undang Perbekalan tahunan dibawa ke dalam Dewan.

Anggaran
pembangunan
tahunan.
Akta 406.
[Semakan
1989]

64. Satu penyata berkenaan dengan perbelanjaan yang dicadangkan daripada Kumpulan Wang Pembangunan bagi mana-mana tahun kewangan mengikut seksyen 4(1) Akta Kumpulan Wang Pembangunan, 1966 hendaklah dibentangkan di Meja Mesyuarat sebelum sesuatu ketetapan menurut seksyen 4(3) Akta itu dikemukakan ke dalam Dewan.

Prosedur
membahaskan
Rang Undang-
Undang
Perbekalan
dan
menimbang-
kan anggaran-
anggaran
pembangunan
tahunan.

65. (1) Maka hendaklah dikemukakan ke dalam Dewan suatu Rang Undang-Undang Perbekalan yang hendaklah mengandungi anggaran tentang keperluan-keperluan kewangan bagi semua kepala perbelanjaan yang dikehendaki dimasukkan ke dalam Rang Undang-Undang Perbekalan menurut Perkara 31 Perlembagaan Negeri Sarawak bagi tahun yang berkenaan. Butir-butir tentang keperluan kewangan itu hendaklah dimasukkan ke dalam Anggaran-Anggaran yang disebut dalam Peraturan Mesyuarat 63.

(2) Sebaik sahaja selepas usul minta Rang Undang-Undang Perbekalan dibaca bagi kali kedua dicadangkan dan disokong tetapi sebelum perbahasan ke atasnya ditangguhkan selama tidak kurang daripada satu hari genap, satu usul minta ketetapan mengenai Anggaran Pembangunan bagi tahun yang berkenaan menurut seksyen 4(3) Akta Kumpulan Wang Pembangunan, 1966 dirujukkan kepada Jawatankuasa Perbekalan bolehlah dicadangkan tanpa notis:

Dengan syarat bahawa adalah mengikut tatacara mesyuarat bagi Rang Undang-Undang Perbekalan dan Anggaran-Anggaran Pembangunan itu diusulkan, dicadangkan dan disokong secara serentak.

(3) Apabila usul membuat rujukan yang disebutkan dalam perenggan (2) telah dicadangkan dan disokong, perbahasan ke atas usul bagi bacaan kali kedua Rang Undang-Undang itu dan Anggaran-Anggaran Pembangunan bagi tahun yang berkenaan hendaklah ditangguhkan selama tidak kurang daripada satu hari genap dan, apabila disambung semula, perbahasan itu hendaklah dibataskan kepada prinsip-prinsip am tentang dasar-dasar dan pentadbiran Kerajaan yang berhubung dengan Rang Undang-Undang Perbekalan dan kedua-dua Anggaran-anggaran Biasa dan Pembangunan termasuk perkara-perkara yang berhubung dengan pelaksanaan projek-projek Persekutuan di dalam Negeri. Speaker hendaklah mengemukakan bilangan hari yang maksimum bagi sambungan perbahasan atas bacaan kali kedua Rang Undang-Undang itu dan usul berhubung dengan Anggaran-Anggaran Pembangunan itu dan hendaklah mengemukakan tidak kurang daripada satu hari bagi jawapan-jawapan daripada Menteri-Menteri. Pada masa yang ditentukan pada hari penghabisan yang diuntukkan bagi perbahasan itu sebagaimana yang ditetapkan oleh Speaker, Speaker hendaklah mengemukakan bagi diputuskan oleh mesyuarat apa-apa jua persoalan yang dikehendaki bagi menamatkan perbincangan yang berhubung dengannya.

(4) Setelah Rang Undang-Undang Perbekalan itu dibaca bagi kali kedua dan usul mengenai Anggaran-Anggaran Pembangunan dipersetujui, Rang Undang-Undang dan ketetapan itu akan terserah kepada Jawatankuasa Perbekalan yang mana Anggaran-anggaran Biasa dan Pembangunan hendaklah dirujukkan kepadanya kemudian kelak. Pertimbang-telitian oleh Jawatankuasa hendaklah diadakan secara terbuka.

(5) Setiap ahli yang hendak membangkitkan apa-apa perkara atau mencadangkan dipertimbangkan semula apa-apa perkara oleh Kerajaan semasa perjalanan mesyuarat di dalam Jawatankuasa Perbekalan hendaklah memberi notis bertulis kepada Setiausaha

tentang perkara itu dan tentang kepala, pecahan kepala dan butiran atau butiran-butiran yang ada kaitan dengannya, dengan sebegitu terperinci untuk membolehkan Speaker melaksanakan tugas-tugas yang ditugaskan kepadanya mengikut Peraturan Mesyuarat ini. Setiap notis itu hendaklah diberikan sebelum penyambungan semula perbahasan semasa bacaan kali kedua Rang Undang-Undang Perbekalan itu dan usul Anggaran-Anggaran Pembangunan. Notis itu boleh juga termasuk notis membuat pindaan kepada kepala, pecahan kepala atau butiran yang berkenaan. Notis tentang sesuatu pindaan kepada kepala, pecahan kepala atau butiran yang telahpun ditetapkan untuk perbincangan hendaklah diberikan tidak kurang daripada satu hari sebelum yang Anggaran-Anggaran Biasa dan Pembangunan itu hendak dipertimbangkan dalam Jawatankuasa Perbekalan.

Dengan syarat bahawa Jawatankuasa Pembekalan tidak boleh membincangkan anggaran sehingga selepas luput 1 hari genap selepas pembentangan Rang Undang-Undang Pembekalan Tambahan dan Usul Pembangunan Anggaran.

(6) (a) Speaker hendaklah menguntukkan bilangan hari yang maksimum bagi perbincangan Rang Undang-Undang Perbekalan dan kedua-dua Anggaran Biasa dan Pembangunan dalam Jawatankuasa dan hendaklah menguntukkan masa maksimum diberikan bagi hari-hari tersebut bagi membincangkan jadual dan fasal-fasal Rang Undang-Undang, dan setiap kepala, pecahan kepala dan butiran yang berkenaan dengannya notis telah diberikan di bawah perenggan (5), atau yang berkenaan dengannya Menteri telah menyatakan bahawa dia bercadang mengusulkan suatu pindaan. Speaker hendaklah juga menentukan susunan perkara-perkara yang hendak dibincangkan sepanjang hari yang diuntukkan itu, yang mana susunan itu mungkin berbeda dengan susunan kepala, pecahan kepala atau butiran yang dimaksudkan seperti yang ditetapkan dalam Anggaran-Anggaran itu.

(b) Jika Speaker tidak menguntukkan masa bagi semua atau mana-mana daripada jadual atau fasal atau kepala itu, maka Pengerusi bolehlah menguntukkan masa yang maksimum.

(7) Pada bila-bila masa jua semasa perjalanan mesyuarat tentang Rang Undang-Undang Perbekalan hendak ditamatkan di bawah Peraturan Mesyuarat ini, tiada usul boleh dicadangkan di bawah Peraturan Mesyuarat 34(5) mengenai perjalanan mesyuarat itu dan perjalanan mesyuarat itu tidaklah boleh diganggu atau ditunda di bawah mana-mana Peraturan Mesyuarat.

(8) Jika masa yang diuntukkan bagi apa-apa jadual, fasal atau kepala telah habis sebelum tamatnya perbincangan ke atas jadual, fasal atau kepala itu, maka Pengerusi boleh mengemukakan dengan serta-merta apa-apa persoalan yang dikehendaki bagi menamatkan perbincangan ke atas jadual, fasal atau kepala itu:

Dengan syarat bahawa Pengerusi boleh, menurut budi bicaranya, melanjutkan masa yang diuntukkan bagi sesuatu jadual atau fasal atau kepala yang tertentu, tetapi tidaklah pula menyebabkan perbincangan dalam Jawatankuasa itu melebihi bilangan hari maksimum yang telah diuntukkan atau masa yang telah diuntukkan bagi mana-mana jadual atau fasal atau kepala berikutnya berkurangan disebabkan perlanjutan itu.

(9) Jadual-jadual dalam Rang Undang-Undang itu hendaklah diselesaikan dahulu sebelum fasal-fasal.

Prosedur
dalam
Jawatan-
kuasa
Perbekalan.

66. (1) Pertimbangan ke atas Rang Undang-Undang Perbekalan dalam Jawatankuasa Perbekalan hendaklah ditangguhkan sehingga selesainya pertimbangan ke atas Anggaran-Anggaran Biasa tetapi sebelum pertimbangan ke atas Anggaran-Anggaran Pembangunan.

(2) Tiada perkara boleh dibangkitkan dan juga tiada perkara boleh dicadang dipertimbangkan semula oleh Kerajaan dalam Jawatankuasa Perbekalan ke atas Anggaran Biasa atau Anggaran Pembangunan kecuali selepas diberikan notis sebagaimana yang diperuntukkan dalam Peraturan Mesyuarat 65(5):

Dengan syarat bahawa Speaker atau Pengerusi, mengikut mana-mana yang berkenaan, boleh menurut budi bicaranya membenarkan perkara itu dipertimbangkan tanpa notis, dan berkuasa untuk membuat apa-apa perubahan yang perlu berbangkit daripada penguntukan masa yang dibuat oleh Speaker di bawah Peraturan Mesyuarat 65(6) berkenaan dengan apa-apa perkara lain.

(3) Tiada pindaan yang mencadangkan apa-apa pertambahan pada amaun sesuatu kepala, pecahan kepala atau butiran boleh dicadangkan dalam Jawatankuasa Perbekalan di bawah Peraturan Mesyuarat ini kecuali oleh Menteri.

(4) Setiap kepala, pecahan kepala atau butiran yang berhubungan dengan perkara-perkara yang notis mengenainya telah diberikan di bawah Peraturan Mesyuarat 65(5), dan setiap pindaan yang notis mengenainya telah diberikan di bawah perenggan yang sama, boleh dimasukkan ke dalam Aturan Urusan Mesyuarat mengikut susunan

yang diputuskan oleh Speaker. Pengerusi hendaklah memanggil setiap satu kepala, pecahan kepala atau butiran itu bergilir-gilir, lalu perbincangan ke atas perkara yang berkaitan dengannya itu hendaklah dijalankan dan hendaklah dibataskan kepada dasar perkhidmatan yang mana wang hendak diperuntukkan baginya dan bukan membicarakan butir-butir perbelanjaan, tetapi boleh merujuk kepada butir-butir hasil dari wang yang mana perkhidmatan itu bertanggungjawab baginya. Sesuatu pindaan kepada mana-mana kepala, pecahan kepala atau butiran itu boleh dicadangkan tanpa notis semasa berlangsungnya perbincangan tetapi seseorang ahli yang telah memberikan notis tentang pindaan itu hendaklah diberi keutamaan daripada mana-mana ahli lain. Jika notis telah diberikan tentang lebih daripada satu pindaan kepada kepala, pecahan kepala atau butiran yang sama, maka pindaan meminta pertambahan jumlah wang hendaklah diberi keutamaan daripada pindaan meminta pengurangannya, dan pindaan meminta dikurangkan dengan amaun yang lebih besar lagi hendaklah diberi keutamaan daripada pindaan meminta dikurangkan dengan amaun yang lebih kecil.

(5) Hanya tiga bentuk pindaan yang berikut ini sahaja yang boleh diterima dalam Jawatankuasa Perbekalan bila membincangkan Anggaran: -

- (a) *"Bahawa kepala ..... ditambah sebanyak RM ..... [berkenaan dengan pecahan kepala .....] [butiran .....]"*,
- (b) *"Bahawa kepala ..... dikurangkan sebanyak RM ..... [berkenaan dengan pecahan kepala .....] [butiran .....]"*,
- (c) *"Bahawa pecahan kepala ..... [butiran .....] dipotong daripada kepala ....."*

(6) Apabila tidak ada lagi ahli yang ingin berucap, atau apabila tamat masa yang diuntukkan bagi perbincangan, ke atas setiap satu perkara yang dipertimbangkan di bawah Peraturan Mesyuarat ini, Pengerusi hendaklah mengemukakan persoalan mengenai apa-apa pindaan yang telah dicadangkan kepada kepala, pecahan kepala atau butiran yang dimaksudkan dengan perkara itu dan yang belum lagi selesai. Setelah persoalan itu diputuskan, atau jika tiada pindaan diberi pertimbangan

ketika itu, maka dia hendaklah mengisytiharkan perbahasan itu tamat, dan hendaklah memanggil kepala, pecahan kepala atau butiran lain yang terserahlah mengikut Aturan Urusan Mesyuarat.

(7) Perbahasan ke atas setiap perkara yang dipertimbangkan dan ke atas setiap pindaan hendaklah dibataskan kepada kepala, pecahan kepala atau butiran yang bersabit dengan perkara atau pindaan itu sahaja.

(8) Apabila tamat perjalanan mesyuarat ke atas perkara terakhir yang ditetapkan bagi perbincangan pada hari terakhir yang diuntukkan di bawah perenggan (2) atau di bawah Peraturan Mesyuarat 65(6), mengikut mana-mana yang berkenaan, Pengerusi hendaklah mengemukakan, berkenaan dengan setiap satu kepala Anggaran yang mana pindaan telah dibuat kepadanya, persoalan "*Bahawa amaun bagi kepala ..... seperti yang telah dipinda, diluluskan*". Dia hendaklah kemudiannya pula mengemukakan, berkenaan dengan kesemua kepala yang mana tiada pindaan telah dibuat kepadanya, persoalan tunggal "*Bahawa amaun-amaun bagi kepala-kepala yang selainnya, sebagaimana yang dinyatakan dalam Anggaran, sekarang ini diluluskan*". Setiap persoalan di bawah perenggan ini hendaklah dikemukakan segera dan diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(9) Apabila tamat perjalanan mesyuarat di bawah perenggan (8), Jawatankuasa hendaklah segera meneruskan tindakan untuk memberi pertimbangan kepada jadual-jadual dan fasal-fasal kepada Rang Undang-Undang Perbekalan itu.

(10) Tiada pindaan boleh dicadangkan kepada mana-mana fasal atau jadual melainkan jika dibuat berbangkit daripada pindaan kepada amaun mana-mana kepala atau kepala-kepala semasa berlangsungnya pertimbangan Anggaran. Apa-apa pindaan yang berbangkit itu hendaklah dicadangkan oleh Menteri sahaja dan boleh dicadangkan tanpa notis. Apabila persoalan tentang mana-mana daripada pindaan-pindaan yang terakhir kepada fasal atau jadual itu telah diputuskan, Pengerusi hendaklah segera mengemukakan persoalan "*Bahawa fasal [atau jadual] itu, seperti yang telah dipinda, menjadi sebahagian daripada Rang Undang-Undang*". Jika tiada pindaan dibuat kepada fasal atau jadual, maka Pengerusi hendaklah segera mengemukakan persoalan "*Bahawa fasal [atau jadual] itu menjadi sebahagian daripada Rang Undang-Undang*". Setiap persoalan yang dikemukakan di bawah perenggan ini hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(11) Apabila persoalan ke atas setiap fasal dan jadual dalam Rang Undang-Undang telah diputuskan, Pengerusi hendaklah berhenti menjadi Pengerusi tanpa mengemukakan apa-apa persoalan, dan hendaklah memaklumkan Rang Undang-Undang itu, atau Rang Undang-Undang seperti yang telah dipinda itu, kepada Dewan.

(12) Sebaik sahaja selepas Jawatankuasa Perbekalan telah membincangkan Anggaran-Anggaran Biasa dan Rang Undang-Undang Perbekalan, dan sebelum Pengerusi berhenti menjadi Pengerusi untuk memaklumkan Rang Undang-Undang itu kepada Dewan, pertimbangan terhadap usul yang disebut di bawah Peraturan Mesyuarat 65(2) hendaklah dijalankan. Peraturan Mesyuarat 65(5) dan (6) yang berhubungan dengan pemberian notis dan penguntukan masa dalam Jawatankuasa Perbekalan hendaklah terpakai bagi Anggaran-Anggaran Pembangunan.

(13) Setelah usul yang disebut di bawah Peraturan Mesyuarat 65(2) yang berhubung dengan Anggaran-Anggaran Pembangunan bagi tahun yang berkenaan dipertimbangkan dalam Jawatankuasa, Pengerusi hendaklah, sebaliknya, memanggil setiap satu kepala, pecahan kepala atau butiran Anggaran-Anggaran Pembangunan dalam Aturan Urusan Mesyuarat yang mana notis telah diberikan lalu perbahasan ke atas perkara yang berkaitan dengannya itu hendaklah dijalankan. Jika notis telah diberi tentang pindaan-pindaan kepada kepala atau kepada mana-mana pecahan kepala atau butiran bagi kepala itu, maka pindaan-pindaan itu hendaklah diselesaikan mengikut perenggan (14) dan (15).

(14) Pindaan-pindaan, yang mana notis mengikut perenggan (12) telah diberikan, boleh dicadangkan kepada kepala untuk meninggalkan atau mengurangkan mana-mana pecahan kepala atau butiran bagi kepala itu.

(15) Apabila beberapa pindaan dicadangkan berkenaan dengan kepala, pecahan kepala atau butiran yang sama, pindaan yang meminta pengurangan kepada jumlah wang yang terkecil hendaklah dicadangkan mula sekali, dan pindaan untuk meninggalkan pecahan kepala atau butiran hanyalah boleh dicadangkan jika kesemua usul untuk pengurangan itu telah diselesaikan.

(16) Jika tiada notis telah diberikan tentang apa-apa pindaan, atau apabila kesemua pindaan telah diselesaikan, Pengerusi hendaklah mengemukakan, berkenaan dengan setiap satu kepala Anggaran-Anggaran yang mana pindaan telah dibuat kepadanya, persoalan "*Bahawa perbelanjaan yang ditunjukkan dalam Kepala ..... dalam*

Anggaran-Anggaran Pembangunan bagi tahun ..... diluluskan, tertakluk kepada pengurangan sebanyak .....” dengan menyebutkan pecahan kepala atau butiran (jika ada) yang dimaksudkan dengan pengurangan itu. Kemudiannya dia hendaklah mengemukakan, berkenaan dengan kesemua kepala lain yang mana apa-apa pindaan telah dibuat kepadanya, persoalan tunggal “Bahawa perbelanjaan yang ditunjukkan dalam Kepala-Kepala Anggaran Pembangunan yang selainnya itu bagi tahun ..... diluluskan”. Setiap persoalan di bawah perenggan ini hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(17) Apabila semua persoalan di bawah perenggan (16) telah diselesaikan, Pengerusi hendaklah, tanpa membenarkan pindaan atau perbahasan, mengemukakan kepada Jawatankuasa persoalan tentang ketetapan mengenai Anggaran Pembangunan atau, jika apa-apa pengurangan telah dibuat dalam perbelanjaan yang dicadangkan, hendaklah mengemukakan persoalan itu kepada Jawatankuasa tertakluk kepada pengurangan itu. Apabila usul itu dipersetujui, Pengerusi hendaklah memaklumkan segera kepada Dewan sejurus selepas penyata itu dikemukakan kepada Dewan bahawa Rang Undang-Undang Perbekalan telah diluluskan oleh Jawatankuasa Perbekalan.

(18) Apabila Rang Undang-Undang Perbekalan itu telah dimaklumkan kepada Dewan, satu usul untuk bacaan bagi kali ketiga Rang Undang-Undang itu hendaklah berikutan dengan itu dibuat oleh Menteri. Usul itu tidak perlu disokong, dan hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(19) Selepas Rang Undang-Undang Perbekalan itu telah dibaca bagi kali ketiga, Menteri hendaklah segera mencadangkan ketetapan yang dirujuk dalam Peraturan Mesyuarat 65(2), dipinda mengikut kehendak keadaan, untuk melaksanakan apa-apa pengurangan yang dipersetujui oleh Jawatankuasa. Usul itu boleh dicadangkan tanpa notis dan persoalan mengenainya hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

Prosedur
membahas
Rang
Undang-
Undang
Perbekalan
Tambah dan
menimbangkan

67. (1) Setiap Rang Undang-Undang Perbekalan yang dibawa ke dalam mesyuarat untuk menampung perbelanjaan Tambahan dan perbelanjaan berlebihan yang disebut dalam Perkara 32 Perlembagaan Negeri Sarawak hendaklah disokong dengan anggaran tambahan bagi setiap satu kepala yang menurutnya kuasa tambahan itu diminta dengan menunjukkan –

Anggaran
Pembangunan
Tambahannya.

- (a) kesemua jumlah wang yang telahpun dibenarkan di bawah kepala itu;
- (b) perbelanjaan tambahan yang dikehendaki di bawah mana-mana pecahan kepala;
- (c) amaun wang yang dapat diijamatkan daripada pecahan-pecahan kepala lain di bawah kepala yang sama yang boleh diguna untuk mengurangkan peruntukan tambahan yang dikehendaki untuk menampung perbelanjaan tambahan itu;
- (d) amaun peruntukan tambahan yang diminta bagi kepala itu.

(2) Setiap anggaran tambahan bagi perbelanjaan biasa atau pembangunan hendaklah dibentangkan di atas Meja Mesyuarat sebelum sidang hendak dibentangkan Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu.

(3) Apabila Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu dikemukakan, notis Urusan Mesyuarat untuk memasukkan Rang Undang-Undang itu supaya dibaca bagi kali kedua boleh diberikan segera oleh Menteri yang menyerahkannya, atau Rang Undang-Undang itu boleh diperintahkan supaya segera dibacakan bagi kali kedua.

(4) Apabila Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu diperintahkan supaya dibaca bagi kali kedua, persoalan mengenainya hendaklah dikemukakan segera dan diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan, lalu satu usul, jika ada, untuk mengambil ketetapan mengenai Anggaran Pembangunan Tambahan menurut seksyen 4(3) Akta Kumpulan Wang Pembangunan, 1966 hendaklah, tanpa notis, dicadangkan oleh Menteri untuk dirujuk kepada Jawatankuasa Perbekalan.

(5) Apabila Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan telah dibaca bagi kali kedua dan usul mengenai Anggaran Pembangunan Tambahan telah dipersetujui, Dewan hendaklah bersidang sebagai Jawatankuasa Perbekalan untuk menimbangkan Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan dan Anggaran Tambahan bagi Perbelanjaan Pembangunan dan membuat ketetapan berhubung dengannya itu.

(6) Prosedur yang ditetapkan dalam Peraturan Mesyuarat 65 (5) hingga (9) dan Peraturan Mesyuarat 66(2) hingga (19) hendaklah, dengan pengubahsuaian yang perlu, terpakai bagi mempertimbangkan Anggaran-Anggaran Tambahan bagi Perbelanjaan Biasa dan Pembangunan dan Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan dan kepada ketetapan yang berhubung dengan Anggaran-Anggaran Pembangunan Tambahan.

(7) Apabila semua persoalan mengenai semua kepala perbelanjaan dalam kedua-dua Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan dan Anggaran-Anggaran Pembangunan Tambahan telah selesai dan Rang Undang-Undang itu telah diluluskan oleh Jawatankuasa, Pengerusi hendaklah, tanpa membenarkan pindaan atau perbahasan, mengemukakan kepada Jawatankuasa persoalan tentang ketetapan mengenai Anggaran-Anggaran Pembangunan Tambahan atau, jika apa-apa pengurangan telah dibuat dalam perbelanjaan yang dicadangkan, hendaklah mengemukakan persoalan itu kepada Jawatankuasa tertakluk kepada pengurangan itu. Apabila usul itu dipersetujui, Pengerusi hendaklah memaklumkan segera kepada Dewan sejurus selepas permakluman itu dikemukakan kepada Dewan bahawa Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu telah diluluskan oleh Jawatankuasa.

(8) Apabila Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu telah dimaklumkan kepada Dewan, satu usul untuk bacaan bagi kali ketiga Rang Undang-Undang itu hendaklah berikutan dengan itu dibuat oleh Menteri. Usul itu tidak perlu disokong dan hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(9) Selepas Rang Undang-Undang Perbekalan Tambahan itu telah dibaca bagi kali ketiga, Menteri hendaklah segera mencadangkan ketetapan yang disebut dalam perenggan (4), dipinda mengikut kehendak keadaan, untuk melaksanakan apa-apa pengurangan yang dipersetujui oleh Jawatankuasa. Usul itu boleh dicadangkan tanpa notis dan persoalan mengenainya hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

Perbelanjaan
masuk
Akaun.

68. (1) Di bawah Perkara 33(4) Perlembagaan Negeri Sarawak, sesuatu Rang Undang-Undang boleh dikemukakan untuk membenarkan perbelanjaan bagi sebahagian daripada satu-satu tahun kewangan. Usul untuk bacaan bagi kali kedua Rang Undang-Undang itu hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

(2) Tiada pindaan kepada Rang Undang-Undang seperti itu yang membenarkan perbelanjaan bagi sebahagian daripada satu-satu tahun boleh dicadangkan kecuali oleh Menteri.

(3) Persoalan mengenai apa-apa pindaan seperti itu hendaklah dikemukakan dengan serta-merta bagi diputuskan setelah pindaan itu telah dicadangkan dan disokong, dan persoalan yang menyatakan bahawa sesuatu fasal atau jadual (seperti yang telah dipinda) menjadi sebahagian daripada mana-mana Rang Undang-Undang itu hendaklah diputuskan tanpa perbahasan.

(4) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang seperti itu telah dipersetujui oleh Jawatankuasa yang mana Rang Undang-Undang itu dikemukakan kepadanya, ia hendaklah segera dimaklumkan kepada Dewan dan satu usul untuk bacaan bagi kali ketiga yang tidak perlu disokong hendaklah berikutan dengan itu dibuat oleh Menteri, dan hendaklah diputuskan tanpa pindaan atau perbahasan.

JAWATANKUASA-JAWATANKUASA PILIHAN

Jawatan-kuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan.

69. (1) (a) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa Pilihan Penggal yang dikenali sebagai "*Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan*" yang terdiri daripada Speaker yang hendaklah menjadi Pengerusi dan lima ahli lain yang dinamakan oleh Speaker pada awal setiap satu penggal atau, sekiranya ada kekosongan, dari semasa ke semasa.

(2) (b) Adalah menjadi kewajipan Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan –

- (i) untuk menimbang dan memaklumkan kepada Dewan mengenai apa-apa perkara yang berhubungan dengan Peraturan-Peraturan Mesyuarat yang mungkin dirujuk kepada Dewan; dan
- (ii) untuk menamakan Pengerusi dan ahli mana-mana Jawatankuasa Pilihan kedua-duanya dilantik pada asalnya dan sekiranya ada kekosongan, dengan memberi perhatian dalam setiap halnya kepada keanggotaan Dewan.

Jawatan-kuasa Akaun Awam.

70. (1) Maka hendaklah ada sebuah Jawatankuasa Pilihan Penggal yang dikenali sebagai "*Jawatankuasa Akaun Awam*" yang dilantik pada awal setiap satu penggal, untuk memeriksa –

- (a) akaun-akaun bagi negeri dan penguntukan jumlah-jumlah wang yang diberi oleh Dewan untuk menampung perbelanjaan awam;
- (b) apa-apa akaun pihak-pihak berkuasa awam dan badan-badan lain yang mengendalikan wang negeri yang dibentangkan dalam Dewan;
- (c) penyata Ketua Audit Negara yang dibentangkan dalam Dewan menurut Perkara 107 Perlembagaan Persekutuan;
- (d) apa-apa perkaralain yang difikirkan patut oleh Jawatankuasa Akaun Awam atau yang mungkin dirujuk oleh Dewan kepada Jawatankuasa Akaun Awam itu.

(2) Jawatankuasa Akaun Awam hendaklah terdiri daripada seorang Pengerusi dan tidak kurang daripada enam ahli lain yang dilantik oleh Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan pada awal setiap satu penggal.

(3) Semasa ketiadaan Pengerusi disebabkan keuzuran atau kerana apa-apa jua sebab lain, Jawatankuasa Akaun Awam hendaklah memilih salah seorang daripada mereka untuk bertindak sebagai Pengerusi yang akan mempengerusikan mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Negeri itu.

(4) Seseorang ahli tidak boleh dilantik atau dinamakan untuk menganggotai, atau bertindak sebagai Pengerusi atau ahli, Jawatankuasa Akaun Awam semasa dia jadi Menteri.

(5) Jawatankuasa Akaun Awam berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikemukakan suratan, rekod dan membuat laporan dari semasa ke semasa kepada Dewan.

Jawatan-
kuasa
Dewan.

71. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa Pilihan Penggal yang dikenali sebagai "*Jawatankuasa Dewan*", terdiri daripada Speaker sebagai Pengerusi dan enam ahli lain yang dinamakan pada awal setiap satu penggal, untuk menimbang dan menasihati Speaker atas segala perkara yang berkaitan dengan kesenangan dan keselesaan serta khidmat-khidmat dan kenikmatan-kenikmatan yang terdapat bagi ahli-ahli Dewan. Jawatankuasa Dewan tidak berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikemukakan dokumen atau suratan, melainkan jika Dewan membuat ketetapan sedemikian.

(2) Minit-minit mesyuarat Jawatankuasa Dewan hendaklah diedarkan kepada semua ahli Dewan.

Jawatan-
kuasa
Petisyen
Awam.

72. Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa Pilihan Penggal yang dikenali sebagai "*Jawatankuasa Petisyen Awam*", terdiri daripada Speaker sebagai Pengerusi dan enam orang ahli lain yang dinamakan pada awal setiap satu penggal, untuk menimbang segala petisyen yang dirujuk kepada di bawah Peraturan Mesyuarat 16, untuk mengelaskan petisyen-petisyen itu, menyediakan cabutannya mengikut apa-apa bentuk atau cara yang ternampak kepadanya paling sesuai untuk disampaikan segala maklumat yang diperlukan berkenaan dengan isi kandungannya dan tandatangan yang terlampir kepadanya dan membuat laporan mengenainya dari semasa ke semasa kepada Dewan.

Jawatan-
kuasa Hak
Keistimewaan.

73. (1) Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang dikenali sebagai "*Jawatankuasa Hak Keistimewaan*", terdiri daripada Speaker sebagai Pengerusi dan tujuh ahli lain yang dinamakan pada permulaan setiap satu penggal, untuk menimbang segala perkara yang dirujuk kepadanya berkenaan dengan hak-hak keistimewaan dan kuasa-kuasa Dewan, dan membuat laporan mengenainya dari semasa ke semasa kepada Dewan.

(2) Sekiranya seseorang ahli Jawatankuasa Hak Keistimewaan terlibat dengan apa jua cara dalam sesuatu perkara yang dirujuk kepadanya, maka dia hendaklah digantung daripada Jawatankuasa Hak Keistimewaan itu dengan perintah Speaker, dan Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan hendaklah menamakan seorang ahli lain untuk berkhidmat menggantikan tempat ahli itu; tetapi, sebaik sahaja Jawatankuasa Hak Keistimewaan itu membuat laporan mengenai perkara yang berkenaan, ahli yang dinamakan sedemikian hendaklah berhenti menjadi ahli Jawatankuasa Hak Keistimewaan itu dan penggantungan ahli yang asal itu hendaklah tamat.

(3) Perkara-perkara yang berikut hendaklah tetap dirujuk kepada Jawatankuasa Hak Keistimewaan –

- (a) apa-apa aduan yang mengatakan tentang pelanggaran hak keistimewaan yang dibuat oleh ahli semasa berlangsungnya sidang Dewan, melainkan jika langkah-langkah diambil segera oleh Speaker atau Dewan, mengikut undang-undang

atau di bawah Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, untuk menguruskan pelanggaran hak keistimewaan yang dikatakan itu;

- (b) apa-apa aduan seperti itu yang dibuat oleh seseorang ahli kepada Speaker semasa Dewan tidak bersidang; dan
- (c) apa-apa usul yang mana notis mengenai telah diberikan yang mengatakan pelanggaran hak keistimewaan atau yang, pada pendapat Speaker, menyentuh kuasa-kuasa dan hak-hak keistimewaan Dewan. Notis itu tidaklah boleh dibenar dicadangkan dalam Dewan sehinggalah Jawatankuasa Hak Keistimewaan telah membuat laporannya mengenai perkara itu:

Dengan syarat bahawa tiada perkara boleh dirujuk kepada Jawatankuasa Hak Keistimewaan di bawah subperenggan (a) atau (b), melainkan jika Speaker berpuas hati bahawa perkara yang diadakan itu menyentuh hak keistimewaan Dewan dan telah dibangkitkan sebaik sahaja ada peluang.

(4) Sebaik sahaja laporan Jawatankuasa Hak Keistimewaan dibentangkan di atas Meja Mesyuarat dan diedarkan kepada ahli-ahli, seorang Menteri boleh memberi notis usul menyatakan pendapat Dewan berkenaan dengan laporan itu, dan apa-apa usul seperti itu hendaklah, pada hari notis itu diberikan, mengambil keutamaan daripada segala urusan awam selain perjalanan mesyuarat di bawah Peraturan Mesyuarat 65 hingga 68 termasuk kedua-duanya sekali.

(5) Jawatankuasa Hak Keistimewaan berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya dan meminta dikemukakan surat dan dokumen serta membuat laporan dari semasa ke semasa.

(6) Korum untuk mana-mana mesyuarat Jawatankuasa Hak Keistimewaan hendaklah empat orang, termasuk Pengerusi.

Jawatan-
kuasa Pilihan
Khas.

74. (1) Dewan boleh, pada bila-bila masa atas usul yang dibuat selepas notis diberikan (kecuali apa yang diperuntukkan dalam Peraturan Mesyuarat 51 (Penyerahan Rang Undang-Undang kepada Jawatankuasa)), melantik sebuah Jawatankuasa Pilihan Khas bagi menimbangkan Rang Undang-Undang atau perkara yang mungkin

dirujukkan oleh Dewan kepada Jawatankuasa Pilihan Khas, dan Jawatankuasa Pilihan Khas itu hendaklah membuat laporan mengenainya kepada Dewan.

(2) Setiap Jawatankuasa Pilihan Khas itu hendaklah terdiri daripada tidak kurang daripada lima orang ahli. Jika mana-mana ahli Jawatankuasa Pilihan Khas itu tidak lagi menjadi ahli Dewan atau tidak dapat kerana apa-apa jua sebab bertindak sebagai ahli Jawatankuasa Pilihan Khas, maka Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan boleh melantik seorang ahli lain untuk menggantikan tempat ahli itu.

(3) Tertakluk kepada perintah Dewan, sesebuah Jawatankuasa Pilihan Khas berkuasa memilih Pengerusinya sendiri dan Pengerusi itu hendaklah memegang jawatan hanya pada hari dia dipilih itu sahaja.

Prosedur dalam Jawatankuasa-Jawatankuasa Pilihan.

75. (1) Kecuali sebagaimana yang diperuntukkan selainnya dalam Peraturan Mesyuarat 69 hingga 74, Peraturan Mesyuarat ini hendaklah terpakai bagi semua Jawatankuasa Pilihan.

(2) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan berkuasa memanggil orang hadir di hadapannya atau meminta dikemukakan dokumen atau kertas-kertas, dan boleh mengeluarkan laporan kepada Dewan mengandungi buah fikiran dan pemerhatiannya berserta dengan butir-butir keterangan yang telah diberi di hadapannya.

(3) Melainkan jika diarahkan selainnya oleh Dewan, tiga orang ahli termasuk Pengerusi hendaklah menjadi kuorum.

(4) Pertimbang-telitian Jawatankuasa Pilihan hendaklah dibataskan kepada perkara yang dirujukkan oleh Dewan kepadanya dan juga kepada apa-apa pertambahan atau pengehadannya yang dibuat oleh Dewan, dan, berkenaan dengan Jawatankuasa Pilihan yang menimbang Rang Undang-Undang pula, kepada Rang Undang-Undang yang dikemukakan kepadanya dan pindaan-pindaan yang berkaitan dengan Rang Undang-Undang itu.

(5) Mesyuarat pertama Jawatankuasa Pilihan hendaklah diadakan pada masa dan di tempat yang ditetapkan oleh Pengerusi. Mesyuarat-mesyuarat yang berikutnya hendaklah diadakan pada masa dan di tempat yang ditentukan oleh Jawatankuasa Pilihan itu:

Dengan syarat bahawa jika Jawatankuasa Pilihan itu tidak berbuat sedemikian, maka Pengerusi hendaklah menetapkan masa dan tempat mesyuarat setelah berunding dengan Setiausaha.

(6) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan tidak boleh mengadakan mesyuarat semasa Dewan sedang bersidang, kecuali dengan mendapat izin daripada Speaker.

(7) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan boleh terus bersidang walaupun Dewan mungkin ditangguhkan dan ia tidak boleh dibubarkan sehinggalah laporannya dibentangkan dalam Dewan atau sehinggalah Dewan diprorogkan atau dibubarkan.

(8) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan boleh meneruskan penyiastannya walaupun Dewan mungkin ditangguhkan dan Jawatankuasa Peraturan-Peraturan Mesyuarat dan Pemilihan boleh, dalam hal kematian atau ketidakhadiran seseorang ahli yang tidak dapat dielakkan, menamakan seorang ahli lain untuk menggantikan ahli dalam Jawatankuasa Pilihan itu. Setiap penamaan di bawah Peraturan Mesyuarat ini hendaklah dimaklumkan kepada Dewan dalam mesyuaratnya yang akan datang.

(9) Setiausaha kepada Dewan hendaklah menjadi Setiausaha kepada setiap Jawatankuasa Pilihan.

(10) Apabila dicadang hendak memeriksa mana-mana saksi, ahli Dewan atau, dalam hal Jawatankuasa Pilihan yang membincangkan Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa atau Campuran, pempetisyen yang hendakkan saksi-saksi itu hendaklah menghantar kepada Setiausaha satu senarai mengandungi nama, alamat dan pekerjaan setiap saksi itu sekurang-kurangnya dua hari sebelum hari yang ditetapkan hendak memeriksa saksi-saksi itu. Setiausaha hendaklah kemudiannya memanggil saksi-saksi itu bagi pihak Dewan:

Dengan syarat bahawa kecuali dalam hal saksi-saksi yang dikehendaki diperiksa oleh Jawatankuasa Pilihan yang membincangkan sesuatu Rang Undang-Undang, dan dikehendaki sebegini oleh ahli yang ditugaskan dengan Rang Undang-Undang itu atau pempetisyen, Setiausaha tidaklah perlu memanggil saksi melainkan jika Pengerusi, bagi pihak Jawatankuasa Pilihan, telah membuat suatu perintah (yang akan diserahkan kepada Setiausaha sekurang-kurangnya empat hari sebelum hari yang ditetapkan bagi pemeriksaan itu) memanggil saksi itu.

(11) Melainkan jika diarahkan selainnya oleh Pengerusi, keterangan setiap saksi itu hendaklah dituliskan kata demi kata dan dihantar kepada saksi itu untuk semakannya. Saksi itu bebas, dalam tempoh tujuh hari dari hari Setiausaha menghantar keterangan itu, mengesyorkan supaya diperbetulkan apa-apa yang tidak tepat dan keterangan ini hendaklah dicetak dengan apa-apa pindaan yang diluluskan oleh Pengerusi.

(12) Jawatankuasa Pilihan itu boleh, menurut budi bicaranya, enggan mendengar apa-apa keterangan yang tidak berkaitan atau mendengar cakap mana-mana saksi yang keras kepala.

(13) (a) Mana-mana ahli Jawatankuasa Pilihan boleh membawa satu penyata bagi pertimbangannya, dan semua penyata itu hendaklah dicatatkan sepenuhnya dalam minit mesyuarat Jawatankuasa Pilihan itu. Apabila semua penyata itu telah dibawa ke hadapan Jawatankuasa Pilihan itu, Pengerusi hendaklah mencadangkan penyata-penyata itu mengikut susunannya yang dimulakan dengan penyatanya sendiri dan diteruskan dengan penyata-penyata selainnya mengikut susunan penyata-penyata itu dibawa ke hadapan Jawatankuasa Pilihan itu sehinggalah satu daripadanya diterima sebagai asas perbincangan. Persoalan yang akan dikemukakan oleh Pengerusi atas penyata itu ialah "*Bahawa penyata Pengerusi (atau Tuan.....) dibaca bagi kali kedua ikut perenggan demi perenggan*". Apabila persoalan itu telah dipersetujui, tidak boleh dikemukakan persoalan atas apa-apa penyata lain, tetapi mana-mana bahagian daripada penyata-penyata yang lain itu boleh ditawarkan sebagai pindaan ke atas penyata yang sedang dibincangkan, jika pindaan itu ada kaitan dengan penyata tersebut.

(b) Selepas itu Jawatankuasa Pilihan hendaklah menimbang penyata itu ikut perenggan demi perenggan, dan Peraturan Mesyuarat 54 (1) hingga (8) dan (10) hendaklah dipakai bagi pertimbangan itu seolah-olah penyata itu merupakan suatu Rang Undang-Undang dan perenggan-perenggan dalam penyata itu seolah-olah merupakan fasal-fasal dalam Rang Undang-Undang.

(c) Apabila selesai dipertimbangkan penyata itu perenggan demi perenggan dan apabila semua perenggan baru yang dicadangkan telah dipertimbangkan, maka Pengerusi hendaklah menentukan persoalan bahawa penyata ini hendaklah menjadi penyata Jawatankuasa Pilihan kepada Dewan.

(14) Peraturan Mesyuarat 31(7) hendaklah dipakai kepada pertimbang-telitian sesuatu Jawatankuasa Pilihan.

Belah-bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan.

76. (1) Setiap belah-bahagian dalam Jawatankuasa Pilihan hendaklah dijalankan oleh Setiausaha Jawatankuasa Pilihan dengan bertanya kepada setiap ahli Jawatankuasa Pilihan itu seorang demi seorang bagaimana dia hendak mengundi dan merekodkan undian mereka dengan sewajarnya. Pengerusi tidak mempunyai undi asal tetapi sekiranya bilangan undi sama banyak, dia hendaklah memberi undi pemutus.

(2) Semasa dijalankan belah-bahagian, nama semua ahli Jawatankuasa Pilihan yang hadir hendaklah dipanggil mengikut susunan abjadnya.

(3) Apabila diminta diadakan belah-bahagian dalam sesuatu Jawatankuasa Pilihan, setiap ahli Jawatankuasa Pilihan yang hadir hendaklah menyatakan sama ada *Ya* atau *Tidak*, kecuali jika dia tegas menyatakan yang dia tidak hendak mengundi. Setiausaha Jawatankuasa Pilihan hendaklah memasukkan undian setiap ahli dalam Minit Perjalanan Mesyuarat dan hendaklah juga menuliskan nama ahli-ahli yang tidak mengundi. Seseorang ahli mestilah mengundi mengikut bagaimana dia mengundi semasa dijalankan undian mengikut suara.

(4) Sebaik sahaja Setiausaha selesai memungut undi, Pengerusi hendaklah mengumumkan bilangan ahli yang mengundi *Ya* dan bilangan ahli yang mengundi *Tidak* dan selepas itu hendaklah mengisytiharkan keputusan belah-bahagian itu.

(5) Jika seseorang ahli Jawatankuasa Pilihan menyatakan dia tersalah mengundi, atau undinya telah tersalah dikira, maka dia boleh menuntut supaya undinya diubah, dengan syarat bahawa permintaan itu dibuat sebaik sahaja selepas Pengerusi mengumumkan bilangan undi-undi itu tetapi sebelum diisytiharkan keputusan belah-bahagian itu.

(6) Peraturan Mesyuarat 43(5) hendaklah dipakai kepada belah-bahagian dalam sesuatu Jawatankuasa Pilihan.

Menyiarkan keterangan sebelum masanya.

77. Keterangan yang diambil di hadapan sesebuah Jawatankuasa Pilihan dan apa-apa dokumen yang dikemukakan kepadanya tidak boleh disiarkan oleh mana-mana ahli Jawatankuasa Pilihan itu, atau oleh mana-mana orang lain, sebelum Jawatankuasa Pilihan itu mengemukakan penyatanya itu kepada Dewan.

Penyata-
penyata
daripada
Jawatan-
kuasa
Pilihan.

78. (1) Setiap Jawatankuasa Pilihan hendaklah membuat penyata kepada Dewan mengenai perkara-perkara yang dirujuk kepada Dewan dengan seberapa segera yang mungkin.

(2) Sesebuah Jawatankuasa Pilihan adalah dibenarkan membuat penyata khas yang berhubung dengan kuasa-kuasa, tugas-tugas dan perjalanan-perjalanan mesyuarat Jawatankuasa Pilihan itu atas apa-apa perkara yang difikirkannya patut dibawa kepada perhatian Dewan.

(3) Sesuatu penyata atau penyata khas Jawatankuasa Pilihan berserta dengan minit perjalanan mesyuaratnya dan minit apa-apa keterangan yang diambil di hadapannya hendaklah dibentangkan di Meja Mesyuarat Dewan.

(4) Dalam Minit Perjalanan Mesyuarat sesebuah Jawatankuasa Pilihan hendaklah direkodkan segala perjalanan mesyuarat mengenai pertimbangan ke atas apa-apa penyata atau Rang Undang-Undang dalam Jawatankuasa Pilihan itu, dan juga ke atas setiap pindaan yang dicadangkan kepada penyata atau Rang Undang-Undang itu berserta dengan catatan berkenaan dengan apa-apa belah-bahagian yang telah dijalankan dalam Jawatankuasa Pilihan itu, dan nama ahli-ahli yang mengundi dan yang tidak mengundi dalam belah-bahagian itu.

(5) Tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 23, mana-mana ahli boleh mencadangkan dalam Dewan supaya penyata Jawatankuasa Pilihan itu diterima pakai.

(6) Apabila sesuatu Rang Undang-Undang telah dimaklumkan kepada Dewan daripada Jawatankuasa Pilihan, maka penyata Jawatankuasa Pilihan itu hendaklah tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 57.

PELBAGAI

Rang
Undang-
Undang dan
pindaan-
pindaan yang
melibatkan
pencukaian,
perbelanjaan,
dll.

79. Tiada Rang Undang-Undang atau pindaan yang melibatkan perbelanjaan dari Kumpulan Wang Disatukan boleh dikemukakan dalam Dewan kecuali oleh seorang Menteri dan rujukan kepada Menteri ini tidaklah dalam segala hal yang sedemikian itu termasuk Menteri Muda.

- Peng-
gantungan
Peraturan-
Peraturan
Mesyuarat.
80. (1) Kecuali dengan persetujuan Speaker, Dewan tidaklah boleh membincangkan apa-apa Rang Undang-Undang, pindaan, usul atau petisyen yang, pada pendapat Speaker, akan menggantungkan Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini atau mana-mana jua daripadanya.
- (2) Sesuatu usul, yang mana tujuan atau kesannya mungkin hendak menggantungkan mana-mana Peraturan Mesyuarat, tidaklah boleh dicadangkan melainkan setelah diberikan notis dua puluh empat jam atau dengan persetujuan Speaker.
- Ketidak-
hadiran
Ahli-Ahli.
81. Tanpa menyentuh kuat kuasa Perkara 18(2)(c) Perlembagaan Negeri Sarawak, seseorang ahli hendaklah memberitahu Speaker dengan seberapa segera yang mungkin, melalui Setiausaha, tentang hal tidak dapat menghadiri mana-mana mesyuarat Dewan serta memberikan sebab-sebabnya sekali.
- Penggajian
Ahli-Ahli
atas sifat
Profesional.
82. Tiada ahli boleh hadir di hadapan Dewan, atau di hadapan mana-mana Jawatankuasa Dewan, atas apa-apa sifat yang mana dia akan menerima bayaran atau upah.
- Orang-orang
Luar.
83. (1) Orang-orang luar adalah dibenarkan hadir menyaksikan mesyuarat dalam Dewan mengikut apa-apa peraturan yang dibuat oleh Speaker dari semasa ke semasa bagi tujuan tersebut.
- (2) Mana-mana ahli boleh, tanpa notis pada bila-bila masa bangun dan mencadangkan "*Bahawa orang-orang luar hendaklah keluar*" dan, jika usul itu disokong, Pengerusi hendaklah segera mengemukakan persoalan itu tanpa pindaan atau perbahasan.
- (3) Pengerusi boleh, pada bila-bila masa yang difikirkannya patut, memerintahkan orang-orang luar keluar dari dalam Dewan itu sama sekali atau daripada mana-mana bahagian dalam Dewan.
- (4) Bentara Mesyuarat hendaklah menahan mana-mana orang luar yang masuk tanpa kebenaran yang dilihatnya, atau yang mungkin diberitahu kepadanya, berada dalam mana-mana bahagian dalam Dewan atau tempat pemerhati, dan juga mana-mana orang luar yang telah dibenarkan masuk tetapi berkelakuan tidak baik, atau yang enggan keluar apabila diperintahkan keluar semasa Dewan atau mana-mana Jawatankuasa seluruh Dewan sedang bersidang.

Pihak akhbar. 84. Speaker boleh memberi kebenaran secara umum kepada wakil mana-mana akhbar untuk menghadiri sidang Dewan mengikut apa-apa peraturan yang dibuatnya dari semasa ke semasa bagi tujuan itu. Jika wakil itu melanggar peraturan-peraturan itu, maka kebenaran itu boleh ditarik balik.

Perbelanjaan bagi saksi-saksi. 85. Jumlahnya wang yang hendak dibayar atau ditawarkan sebagai perbelanjaan kepada mana-mana orang yang dipanggil hadir atau dipanggil mengemukakan apa-apa dokumen hendaklah sebanyak yang kena dibayar kepada orang itu sekiranya dia dipanggil jadi saksi di Mahkamah Tinggi di Sabah dan Sarawak mengikut peraturan-peraturan yang sedang berkuatkuasa di bawah undang-undang yang berhubung dengan prosedur jenayah:

Dengan syarat bahawa pada memakai aturan-aturan itu, apa-apa sebutan di dalamnya kepada Mahkamah atau Pendaftar Mahkamah Tinggi hendaklah ditafsirkan sebagai sebutan kepada Speaker atau Setiausaha, mengikut kehendak keadaan.

Putusan pendapat Speaker. 86. Keputusan Speaker berkenaan dengan apa-apa perkara mengenai pentafsiran bagi mana-mana daripada Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, atau berkenaan dengan apa-apa perkara amalan adalah, tertakluk kepada usul substantif bagi tujuan itu, muktamad, dan Speaker boleh dari semasa ke semasa mengeluarkan putusan pendapat berkenaan dengan perkara-perkara ini.

Kegagalan mematuhi Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini tidak membatalkan perjalanan mesyuarat atau keputusan. 87. Jika semasa membuat apa-apa keputusan terdapat kegagalan atau peninggalan di pihak Dewan atau mana-mana Jawatankuasanya untuk mematuhi Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini dalam mana-mana perjalanan mesyuarat yang membawa kepada keputusan dibuat, maka kegagalan atau peninggalan itu tidaklah boleh membatalkan atau mentaksahkan perjalanan mesyuarat itu atau keputusan yang dibuat hasil dari perjalanan mesyuarat itu, melainkan jika Dewan atau Jawatankuasa itu memutuskan sebaliknya.

Pencetak-pencetak yang dibenarkan.

88. Speaker boleh membenarkan dan mengarahkan Pencetak Kerajaan, atau pencetak lain yang diluluskan olehnya, -

- (a) untuk mencetak atau mencetak semula naskhah Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, termasuk segala pindaan atau semakan yang berkuat kuasa pada tarikh membenaran itu; dan
- (b) mencetak atau mencetak semula mana-mana laporan, kertas, minit, buku undian atau prosiding Dewan, termasuk segala pindaan atau pembetulan yang berkuat kuasa pada tarikh membenaran itu,

dan mana-mana naskhah yang dicetak atau dicetak semula itu hendaklah bagi segala maksud disifatkan sebagai naskhah atau rekod yang benar dan betul yang berupa telah dicetak oleh Pencetak Kerajaan atau pencetak lain di bawah mana-mana undang-undang bertulis.

Kuasa-kuasa bakian.

89. Semua perkara yang tidak diperuntukkan dengan khususnya dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini dan semua persoalan yang berhubung dengan perjalanan secara terperinci Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini hendaklah dikawal selia mengikut apa-apa cara, yang tidak berlawanan dengan Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, sebagaimana yang diarahkan oleh Speaker dari semasa ke semasa, dan semasa memberi apa-apa arahan seperti itu Speaker hendaklah memberi perhatian kepada perkara-perkara lazim tentang amalan Parlimen Komanwel setakat mana perkara-perkara lazim itu boleh dipakai bagi perjalanan mesyuarat Dewan.

Tafsiran.

90. Dalam Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini, melainkan jika konteksnya menghendaki makna yang lain —

Bab 65

“Bentara Mesyuarat” mempunyai pengertian yang diberikan kepadanya dalam Ordinan Dewan Undangan Negeri (Hak Keistimewaan dan Kuasa), 2007;

“cetak” termasuklah mencetak ulang dengan cara cetakan-rota atau saiklostail, atau dengan cara mengguna mesin taip atau komputer;

“Jawatankuasa Pilihan” termasuklah “Jawatankuasa Pilihan Khas”;

“Menteri” termasuklah Menteri Muda;

“mesyuarat” ertinya apa-apa sidangan atau sidangan-sidangan Dewan yang bermula dari masa Dewan bermesyuarat pertama kalinya selepas dipanggil bermesyuarat pada bila-bila masa jua dan berhenti apabila Dewan ditangguhkan dengan tidak ditentukan hari mesyuarat akan datang, atau setelah tamatnya sesuatu penggal;

“Pengerusi” ertinya mana-mana orang yang mempengerusikan atau menjadi Pengerusi dalam Dewan atau dalam Jawatankuasa seluruh Dewan atau dalam Jawatankuasa Bekalan;

“penggal” ertinya sidangan-sidangan Dewan yang bermula dari masa ia mula-mula sekali bermesyuarat selepas pemprorogasian atau pembubarannya dan tamat apabila Dewan diprorogkan atau dibubarkan tanpa perlu diprorogkan terlebih dahulu.

“Setiausaha” ertinya mana-mana orang yang dilantik menjadi Setiausaha Dewan Undangan Negeri dan termasuklah mana-mana Timbalan Setiausaha yang dilantik sedemikian oleh Yang di-Pertua Negeri di bawah Perkara 22A(1) Perlembagaan Negeri Sarawak dan juga mana-mana orang yang dilantik oleh Speaker untuk menunaikan buat sementara waktu mana-mana daripada tugas-tugas yang diberikan oleh Peraturan-Peraturan Mesyuarat ini kepada Setiausaha;

“sidangan” ertinya satu tempoh yang selamanya Dewan bersidang dengan tidak berhenti-henti tanpa penangguhan, dan termasuklah apa-apa jua tempoh yang Dewan bersidang sebagai Jawatankuasa;

“Speaker” termasuklah Timbalan Speaker atau mana-mana orang yang mempengerusikan Dewan atau Jawatankuasanya.

Usul diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri pada 15 haribulan November, 2011.

INDEKS

(Angka-angka di dalam indeks menunjukkan bilangan Peraturan Mesyuarat)

Ahli-Ahli

Apabila tidak dapat hadir, 81
Kedatangan dimasukkan dalam Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 6(6)
Kelakuannya dalam Mesyuarat, 37
Ditegur oleh Pengerusi, 38
Kelakuan tiada senonoh, 40
Memakai orang sebagai profesional, 82
Menengok rekod-rekod dan surat-surat yang dibentangkan dalam Dewan, 6(7)
Disebutkan nama oleh Pengerusi, 40(2)(3)(4)(5)
Mangkat sumpah 1(1), 3(2)(3)
Diberikan kepada ahli-ahli, 7(2)
Penerangan sendiri, 22
Kepentingan kewangan diri, 31(7), 43(5), 46(4)(a)
Mengeluarkan rayuan, tanggungannya 16(1)(a), 16(2)(e)
Kerusi, menguntukkan bagi ahli-ahli, 2
Digantung daripada, 40
Salinan ucapan boleh dibetulkan, 7(3)(4)
Mengundi dalam belah-bahagian, Undian dan Perjalanan Mesyuarat hendaklah direkod, 6(6)

Anggaran Pembangunan

Tahunan—64; 65; 66

Dipertimbangkan dalam Jawatankuasa kepala, 66(4);
Menguntukkan masa, 65(6); Pengerusi mengemukakan satu kepala, 66(13);
pindaan-pindaan kepada kepala, 66(14)(15),
Penyata, 66(17), ketetapan yang dirujuk, 66(19)
Ketetapan, merujuk kepada Jawatankuasa Perbekalan, 65(4);
Skop perbincangan, 65(3); menguntukkan masa untuk merujuk usul, 65(2)(6)
Laporan di Meja Mesyuarat, 64

Tambahan—

Dipertimbangkan dalam Jawatankuasa kepala, 67(5);
Menguntukkan masa, 67(3); Ketetapan dalam Peraturan Mesyuarat. 65; 66,
terpakai, 67(6)
Ketetapan, merujuk kepada Jawatankuasa Perbekalan, 67(5)

Skop perbahasan, 67(4) menguntukkan masa untuk merujuk usul, 67(3)(4)
Laporan di Meja Mesyuarat, 67(2)

Anggaran Pembangunan Tahunan, lihat Anggaran Pembangunan, Tahunan

Anggaran Tahunan

Butir-butir tentang keperluan kewangan, 65(1)
Merujuk kepada Jawatankuasa Perbekalan, 65(4)
Tambahan, 67(1) —
    Pemberitahu, 67(3)
    Perkara-perkara menunjukkan, 67(1)(a)-(d)
    Dibentangkan di Meja Mesyuarat sebelum mesyuarat, 67(2)
Dibentangkan di Meja Mesyuarat, 64

Aturan Urusan Mesyuarat

Menghantar kepada setiap ahli, 6(4)

Bahasa Rasmi, 5

Belah bahagian

Undi Pemutus, 43(3)
Kesilapan undi, 43(4)
Dalam Jawatankuasa Pilihan, 76
Tidak sah jika tidak kuorum, 10(5)
Penghitung undi, melantik penghitung undi, 42(4)
Cara menjalankannya, 43(1)(2)(3)
Dimasukkan dalam Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 6(6); 43(1)
Suara, bersetujui, 43(2)

Bentara Mesyuarat

Kewajipannya, 40(2), 83(4)

Buku Mesyuarat

Hal-hal yang hendak dimasukkan di dalamnya, 6(3)

Jawatankuasa Akaun Awam *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Melantiknya, 70(1)
Ahli-ahlinya, 70(2)
Kewajipannya, 70(1)
Menteri tidak dilantik atau dipilih, 70(4)
Kuasanya, 70(5)

Jawatankuasa Dewan *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Ahli-ahlinya, 71(1)
Fungsinya, 71(1)
Diagihkannya, 71(2)

Jawatankuasa Hak Keistimewaan *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Ahli-ahlinya, 73(1)
Kewajipannya, 73(1)
Kuasanya, 73(5)
Prosedur, 73

Jawatankuasa Pemilih *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Melantiknya, 69(1)
Keanggotaan, 69(1)

Jawatankuasa Petisyen Awam

Ahli-ahlinya, 72
Kewajipannya, 72

Jawatankuasa Perbekalan

Pengerusi, 4(1)
Lihat juga di bawah Rang Undang-Undang Perbekalan

Jawatankuasa seluruh Dewan

Pengerusinya, 4(1)
Cukup bilang, 10(1)(4)
Penyata Rasmi Mesyuarat, 7(1)

Waktu diberhentikan perjalanan mesyuarat, 10(2)
Lihat juga di bawah Rang Undang-Undang

Jawatankuasa Pilihan

Skop pertimbang-telitian, 75(4)

Belah-bahagian, 76

Keterangan yang dikeluarkan kepadanya —

Yang tidak berkaitan, boleh enggan mendengar, 75(12)

Menyiarkannya, 77

Menghantar kepada saksi, 75(11), 78

Soal selidik —

Semasa menanguhkan Dewan, 75(8)

Tidak siap pada persidangan tamat, 78(1)

Kebenaran memaklumkan fikiran dan percakapan, 78(2)

Kebenaran memaklumkan butir-butir keterangan, 78(3)

Kebenaran hendak mengeluarkan penyata khas, 78(2)

Ahli-ahlinya —

Memilihnya, 74(1)

Melantiknya, 74(2), 75(8)

Kepentingan Kewangan diri, 75(14), 76(6)

Peringatan Perjalanan Mesyuarat, halnya hendaklah dituliskan, 78(4)

Peraturan yang dipakaikan kepada semua, Jawatankuasa Pilihan,

kecuali jika ada syarat lain dalam Peraturan Mesyuarat, 69-70, 75

Kuasa untuk memanggil orang hadir dihadapannya dan meminta dikemukakan dokumen, 75(2)

Perjalanan mesyuarat tidak boleh doisebut dalam pertanyaan, 20(1)(e)

Cukupbilang, 75(3)

Mesyuarat-mesyuaratnya —

Masa dan tempatnya, 75(5)

Bila masa bersidang, 75(6)

Penyatanya —

Menimbangkan, 75(13)

Dibentang di atas Meja Majlis, 78(3)

Membawa ke dalam mesyuarat, 78(3)

Penyata Khas, 78(2)

Setiausaha, 75(9)

Saksi —

Yang degil, boleh enggan didengar cakapnya, 75(12)

Memanggilnya, 75(10)

Jawatankuasa Pilihan Khas *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Melantiknya, 74(1)
Pemilihan Pengerusi, 74(3)

Jawatankuasa Peraturan Mesyuarat *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan

Pindaan kepada Peraturan-peraturan Mesyuarat, aturannya, 69(2)
Melantiknya, 69(1)
Ahli-ahlinya, 69
Kewajipannya, 69(2)

Jawatankuasa Pilihan Khas *lihat juga* Jawatankuasa Pilihan Khas

Kerusi, Peruntukannya, 2

Keputusan atas Masalah

Pihak mana yang banyak ahli-ahli mengundi, 41

Keputusan Dewan

Dimasukkan dalam Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 6(5)

Kertas-kertas Mesyuarat

Siapa yang membawa ke dalam mesyuarat, 17(1)
Menyimpannya, 6(7)
Disifatkan telah dibawa ke dalam mesyuarat, 17(2)
Boleh ditengok oleh ahli-ahli, 6(7)
Diperintahkan dibentang di atas Meja, 17(2)
Dibawa ke dalam mesyuarat, hendaklah dituliskan dalam Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 17(3)

Ketua Menteri

Masa Dewan dalam tangguhan, boleh meminta diadakan mesyuarat dahulu daripada hari yang ditetapkan, 8(3)
Menetapkan Urusan Mesyuarat, 8(3)

Komanwel

Kelaziman Dewan, 89

Kuorum dalam Jawatankuasa seluruh Dewan, 10

Jika tidak cukup kuorum, 10(2)(3)

Tidak termasuk Pengerusi, 10(1)

Dalam Belah-bahagian, 10(5)

Aturan membilang ahli-ahli, 10(3)(4)

Masalah daripada Pengerusi

Pindaan kepadanya, 27(4), 29, 54(5) —

    Cara mencadangkan, 29(4)

Keputusan dibuat oleh Pengerusi, 42(3)

Selesai dikemukakan untuk diputuskan—Apabila undi-undi telah dikumpul, 42(2)

    Tidak ada ahli yang bercakap selepas itu, 42(1)

Usul untuk mencadangkan, 29(1)(3)

Mengemukakan, 29(2)(3)

Keputusan oleh suara ramai, 41(1)

Mesyuarat

Mula-mula, selepas Pilihanraya —

    Pemberitahu, 6(1)

Aturan Urusan Mesyuarat, 1(1), 11(1)

Perisytiharan akan dibaca, 1

Penyusunan tempat duduk ahli-ahli, 2

Mesyuarat dan Persidangan

Maknanya, 90

Pemberitahu, 8(2)

Masa dan tempatnya, 8(1)(2)

Menangguhkan Dewan menurut Peraturan Mesyuarat

Usul kerananya —

    Urusan yang ditangguhkan, dimulakan lepas pukul 6.30 petang, 15(4)

Lucut cadangan pada masa diganggu, 15(3)
Menghadkan beberapa usul dalam satu persidangan, 15(5)
Masa dan caranya meminta izin mencadangkan, 11(1)(h), 15(1)
Masanya mencadangkan, 15(3)
Pemberitahu bersurat berkenaan dengan perkara yang hendak dibincangkan, 15(2)

Menutup *lihat* dibawah Perbahasan

Minit Perjalanan Mesyuarat *lihat* Undian dan Perjalanan Mesyuarat

Orang-Orang Luar

Membenarkan hadir menyaksikan mesyuarat, 83(1)
Pemberitahu kehadiran kepada Pengerusi, 83(2)(3)
Bentara mesyuarat menjalankan tugas, 83(4)

Pemberitahu

Berkenaan dengan pindaan kepada Rang Undang-Undang, 24(5)
Berkenaan dengan perkara yang hendak dikeluarkan apabila ditangguhkan mesyuarat, 14(2)
Berkenaan dengan mesyuarat-mesyuarat dan penggal mesyuarat, 6(1), 8(2)(3)
Berkenaan dengan usul —
    Mengubah usul, 25
    Yang tidak betul atau tidak menutut peraturan, 24(4)
    Cara mengeluarkannya, 24(1)
    Perlu, 23(1)
    Tempohnya, 24(3)
    Mengecap dan menghantar kepada ahli-ahli, 24(5)
    Dimasukkan dalam Buku Mesyuarat, 6(3)
    Tandatangan, 24(2)
    Melonggarkan syarat mengecap, 23(2)(a)-(r)
    Menarik balik, 26
Berkenaan dengan penggal baru, 6(1), 8(1)
Aturan Urusan Mesyuarat, 6(3), 8(3)
Pertanyaan kepada Menteri, 19(1)(2) —

Penangguhan Dewan

Jika dibangkitkan huru-hara besar, 40(9)

Usul menangguhkan Dewan —

Perkara-perkara yang boleh dikeluarkan, 14(1)

Pemberitahu hendak menangguhkan mesyuarat, 14(2)

Masalah dikemukakan, 14(4)

Menghadkan bilangan ahli yang boleh bercakap dan lamanya dibenarkan tiap-tiap seorang itu boleh bercakap, 14(2)(3)

Masanya mengeluarkan usul, 13(1)

Kerana tidak cukup kuorum, 10(3)

Hingga hari lain, 10(4), 13(3)

Hingga hari esok, 9(2)

Dengan tidak ditentukan hari mesyuarat akan datang, 8(2)

Dengan tidak dikemukakan, 14(4), 15(4)

Pengerusi

Keputusannya muktamad berkenaan dengan peraturan, 39

Makna “Pengerusi”, 4(6)

Kuorum tidak termasuk Pengerusi, 10(1)

Penyata-Penyata Rasmi dan Ucapan

Salinan kepada ahli-ahli, 7(2)

Pembetulan, 7(4)

Penyediaan, 7(1)

Penerbitan, 7(2)(3)

Jawapan secara bertulis ke atas persoalan, 21(2)

Peraturan Mesyuarat

Aturan berkenaan dengan pindaan, 69(2)

Melanggar peraturan, 87

Tafsiran, 90

Menghentikan kuatkuasa, 80(1)

Perbahasan

Menutupnya —

Masalah yang belum diputuskan, 36(2)

Dikehendaki sebilangan ramai ahli yang bersetuju, 36(3)

Masalah atas usul, hendak diputuskan dengan tidak boleh dipinda atau dibahas, 36(1); hendaklah dikemukakan dengan serta-merta, 36(1)

Bila masanya boleh dicadangkan ditutup, 36(1)
 Peraturan — lihat juga Peraturan Mesyuarat Dewan —
   Mendahului, 35
   Kelakuan ahli-ahli, 37
   Mesyuarat hendaklah diam bila Pengerusi berucap, 38
   Mempunyai motif yang jahat, 32(6)
   Gangguan, 33
   Perkara yang tidak ada kena mengena, 40(1)
   Boleh berucap sekali lagi bila ada persoalan baru, 31(5)
   Tidak boleh berucap setelah selesai dikemukakan, 42(1)
   Mengarahkan ucapan kepada Pengerusi, 31(1)
   Mengguna bahasa kesat dan menghina, 32(4)
   Kepentingan kewangan diri, 31(7)
   Keputusan berkenaan dengan apa-apa perkara tatacara mesyuarat oleh Pengerusi, 39
   Keutamaan dalam berucap, 31(1)(2)
   Menimbang semula apa-apa perkara yang telah diputuskan, 32(3)
   Membaca ucapan, 31(6)
   Sebutan mengenai apa-apa perkara yang sub judis, 32(2)
   Menyebut seseorang ahli menggunakan nama, 32(5)
   Merujuk kepada, atau membayangkan, orang-orang tertentu, 32(7)(8)(9)
   Tidak ada kaitan, 323(1), 34(1)(2)
   Berucap lebih daripada sekali, 31(3)(4)
   Kenyataan untuk membuktikan, 32(6)
   Berulang-ulang menyebutkan hujah, 40(1)
   Masa dan cara berucap, 31(1)
   Perkataan yang mungkin membangkitkan perasaan niat jahat atau bermusuhan-musuhan, 32(10)(c)
 Skop —
   Pindaan, 34(1)(3)(4)
   Rang Undang-Undang, 34(1), 52(1), 58(1)
   Usul, 34(5); Untuk menangguhkan Dewan, 34(1)(2); Untuk menangguhkan perbahasan, 34(5); dalam Jawatankuasa, 34(5)
   Relevan, 34(1)(2)

Persidangan

Ditangguhkan apabila habis mesyuarat, 13
 Maknanya, 90
 Urusan Kerajaan didahulukan daripada semua urusan yang lain-lain, 12(1)
 Pukul berapa dimulakan, 9(1)

Aturan Urusan Mesyuarat, dihantar kepada ahli-ahli, 6(3)
Speaker boleh melantik seorang ahli jadi pengerusi sementara, 4(4)
Mengetuakan Mesyuarat, 4(1)
Menempohkan persidangan —
    Kuasanya, 9(2)
    Pada bila-bila masa oleh Speaker, 9(2)
    Jika berlaku kekacauan besar, 40(9)
Masanya mengganggu persidangan, 13(2)

Pertanyaan-Pertanyaan kepada Menteri

Yang ditujukan kepada ahli-ahli selain daripada Menteri, 18(2)
Yang tidak dibenarkan, 20(2)(3)
    Sebab-sebabnya, hendaklah diberitahu kepada ahli yang bertanya, 20(3)
Untuk dijawab mulut —
    Dihadkan banyaknya, 19(3)
    Menandakannya, 19(3)
    Jawapan bertulis, 19(3)
Cara mengeluarkannya dan menjawabnya, 21(1)(2)
Perkara-perkara yang boleh dikeluarkan, 18(1)(2)
Boleh dikeluarkan oleh siapa-siapa ahli lain, 21(2)
Tidak boleh dijadikan helah hendak berbahas, 21(4)
Pemberitahu, 19(1)(2)
    Dimasukkan dalam Buku Mesyuarat, 6(3)
Menangguhkan, 21(2)
Perkara fakta, 18(3)
Menteri boleh enggan menjawab, 21(3)
Peraturan berkenaan dengan gaya dan isi pertanyaan, 20(1)
Pertanyaan tambahan, 21(3)
Masanya yang diuntukkan, 19(4), 21(5)
Masanya mengeluarkan pertanyaan, 11(1)(g)
Speaker mengawalinya, 20(2), 21(3)
Menarik balik pertanyaan, 21(2)(6) —
Jawapan bertulis daripada Menteri, 21(2)(6) —
    Mengucapkan dalam Penyata Rasmi, 21(2)(6)

Penerangan Sendiri oleh Ahli, 22

Isi penerangan yang disediakan, dihantar kepada Speaker, 22
Masa membuat, 11(1)(/)

Perisytiharan Memanggil Dewan

Pemberitahuan kepada ahli-ahli, 6(1)
Bacaan oleh Setiausaha, 1

Petisyen

Mengenai Rang Undang-undang Ahli Dewan biasa dan Campuran, 46(3)
Memperkenankan dan ditandatangani oleh Speaker, 16(2)(d)
Dikemukakan oleh Setiausaha, 16(2)(d)
Bahasanya hendaklah beradab, 16(1)(a), 16(2)(e)
Ahli-ahli tidak boleh membawa petisyen sendiri, 16(2)(c)
Usul mencadang hendaklah dibacakan, 16(4)(a)
Tidak boleh dibahas, 16(4)(b)
Berkenaan dengan Rang Undang-Undang, 46(3), 49
Doa, 16(2)(a)
Membawa ke dalam Mesyuarat, 16(1)(a)
    Aturannya, 16(3)(4) —
    Masanya, 11(1)(f)
Dihantar untuk dibahaskan dan sebagainya, 16(2)(h)
Meminta pemberian, sanggup atau perbelanjaan daripada wang Kerajaan,
dan sebagainya, 16(1)(b)
Tandatangan, 16(2)(a), 16(2)(e)

Rang Undang-Undang

Pindaan-pindaan kepadanya, mengenai cukai, perbelanjaan dan sebagainya,
79
Fasal-fasal dibahagikan kepada fasal diberi nombor, 47(l)(a)
Menghantar kepada Jawatankuasa, 51 —
    Usul kerana itu, 51(2) masalah dikemukakan serta merta dan diputuskan
    dengan tidak boleh dipinda atau dibahas, 51
Jawatankuasa Seluruh Dewan —
    Pindaan dalam Jawatankuasa, 52(2); tidak dibenarkan, 54(3)(4); cara
    mencadangkan masalah, 54(5);
    Fasal-fasal, menangguhkannya, 54(6)
    Menamatkan perjalanan Mesyuarat, 54(12)(13); usul memaklumkan
    kepada Dewan masalah atasnya hendaklah diputuskan dengan tidak
    dibenarkan dipinda atau dibahas, 54(12)
    Formula pengkanunan undang-undang, tidak boleh dikemukakan, 54(11)
    Fasal-fasal baru, menimbangkannya, 54(7)(8); pindaan kepadanya, 54(8);

masalah-masalah dicadangkan, 54(8) Pendahuluan, menimbangkannya, 54(10); pindaan kepadanya, 54(10)
Asas Rang Undang-undang tidak boleh dibahaskan dalam Jawatankuasa, 52(2)
Aturan dalam Jawatankuasa, 54
Laporan perjalanan urusan, usul kerana itu, 53
Jadual-jadual, menimbangkannya, 54(9)
Kepala Rang Undang-undang, pindaan kepadanya, 52(3), 54(11); tidak boleh dikemukakan, 54(11)
Menepati Peraturan-peraturan Mesyuarat, 47(l)(d), 47(2)
Isi-isinya, jangan keluar daripada tujuan kepalanya, 47(l)(c)
Pembetulan kepada kesalahan tatabahasa dan sebagainya, 48(2)
Perkataan ringkas menunjukkan isi fasal-fasal, 47(l)(b)
Membahagikan kepada ahli-ahli, 47(3), 50(2)
Penerangan ringkas, 47(3)
Gaya Rang Undang-undang, 47(l)
Berkenaan dengan cukai, perbelanjaan dan sebagainya, 75
Akan Batal, 61
Pihak yang terjejas olehnya, 49
Menangguhkan, 59
Diterbitkan dalam Warta, 48
Ahli Dewan biasa dan campuran —
Salinannya dihantar kepada Setiausaha, 46(1)
Belanja memajukannya, 46(8)
Bacaan kali yang pertama, 46(1)
Rayuan, 46(3)
Diiklankan, 46(1)
Mengecap dan menghantar kepada ahli-ahli, 46(1)
Hak-hak Duli Yang Maha Mulia Seri Paduka Banginda Yang di-Pertuan Agong dan Lain-lainnya, 46(2)
Jawatankuasa, dihantar kepada, 46(3); faedah kewangan bagi diri ahli-ahli, 46(4)(a); Pemasalahan ahli-ahli, 46(4); keterangan, 46(5); dimaklumkan kepada Dewan, 46(6); memasukkan fasal-fasal baru, 46(7); pindaan-pindaan dalam Jawatankuasa, 46(6)
Daripada Ahli-ahli Dewan biasa —
Permintaan hendak mengeluarkan, 45(1); gayanya, 45(2); tujuan-tujuan dan perkara-perkara besar, 45(1); menghantar kepada Setiausaha, 45(3)
Bacaan Kali Yang Pertama, 45(3)
Mengecap dan menghantar kepada ahli-ahli, 45(4)
Menghantar kepada Menteri, 45(4)
Penyata berkenaan dengannya, 45(4)

- Bacaan Kali Yang Kedua, 45(5)
- Daripada Kerajaan —
  - Bacaan Kali Yang Pertama, 44
  - Membawa ke dalam mesyuarat, 44, masanya, 11(1)(m)
  - Mengecapnya, 44, dilonggarkan syarat berkehendak dicap, 62
  - Penerbitan, di dalam Warta selepas dipersetujui, 48(1)
  - Soalan mengenainya, untuk bacaan kali yang kedua tentang Rang Undang-undang lain yang mengandungi peruntukan sama yang tidak dikemukakan semasa mesyuarat, 60
- Menyerahkan sekali, 56
- Menyerahkan sekali lagi Rang Undang-undang yang telah dimaklumkan oleh Jawatankuasa seluruh Dewan, 56(1); prosedur, 57(1)(2)(4)
- Penyata Jawatankuasa Pilihan —
  - Ditimbang oleh Dewan, 57
- Bacaan Kali Yang Kedua —
  - Usul mencadangkan bacaan kali yang kedua, 50(3);
  - Perbincangan, 50(3); pindaan terhadap rang undang-undang yang ditolak, 50(4)
  - Pemberitahu, 44, 50(1), 50(4)
- Jawatankuasa Pilihan —
  - Pindaan dalam Jawatankuasa Pilihan, 55(2)
  - Peraturan dalam Jawatankuasa, 55(1)
- Bacaan Kali Yang Ketiga, 54(13), 57(2) —
  - Usul, pindaan dan had perbincangan, 58(1);
  - Membetulkan kesilapan sebelum dikemukakan, 58(2)
  - Menarik balik, 59

Rang Undang-Undang Perbekalan

- Menyerah, 65(4)
- Jawatankuasa Perbekalan —
  - Menguntukkan bilangan hari perbincangan, 65(6)
  - Skop Perbincangan, 65(3)
  - Perbincangan, 65(3)(5)
  - Jadual, pertimbangan, 65(6)(8); diselesaikan dahulu, 65(9);
  - Pindaan, pemberitahuan, 65(5)(6); Pertambahan amaun peruntukan, 66(3)
- Pengenalan kepada, 63, 64, 65(1)
- Penyata dikemukakan kepada Dewan, 66(17)
- Bacaan Kali Yang Kedua —
  - Perbincangan, penangguhan, 65(3); Menguntukkan hari, 65(3); skop, 65(3)
  - Pada hari yang sama, 44

Bacaan Kali Yang Ketiga —

Usul untuk memutuskan tanpa pindaan atau perbahasan, 66(18)

Rang Undang-Undang Perbelanjaan Akaun

Skop perbahasan di dalam Bacaan Kali Yang Kedua, 68(1)

Jawatankuasa —

Pindaan hanya boleh dibincangkan oleh Menteri, 68(2); persoalan mengenai apa-apa pindaan, 68(3); persoalan diputuskan tanpa perbahasan, 68(3)

Maklum kepada Dewan, 68(4)

Bacaan Kali Yang Ketiga, memutuskan tanpa pindaan atau perbahasan, 68(4)

Rang Undang-Undang Perbekalan, Tambahan

Menyerah, 67(4)

Jawatankuasa Perbekalan —

Dipertimbangkan tanpa perbahasan, 67(4)

Prosedur, 67(5)(6)

Bacaan Kali Yang Kedua

Skop ke atas Perbahasan, 67(4)

Penyata kepada Dewan, 67(7)

Bacaan kali Yang Ketiga, 67(8)

Usul untuk memutuskan tanpa pindaan atau perbahasan, 67(8)

Rang Undang-Undang Ahli Dewan Biasa

Susunan, dalam urusan mesyuarat, 12(4)

Rekod dan Surat-surat

Menyimpannya, 6(7)

Boleh ditengok, 6(7)

Saksi

Belanjanya, 85

Senarai Saksi, 75(10)

Setiausaha Dewan

Menjalankan Sumpah, 3(1)

Kewajipannya —

Berkenaan dengan Rang Undang-Undang, 47

Berkenaan dengan tidak hadir Speaker dan sebagainya, 4(2)

Menyimpan Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 6(5)

Menyediakan Buku Mesyuarat, 6(3)

Membaca Pengisytiharan Memanggil Dewan, 1

Bertanggungjawab menjaga rekod dan surat-surat, 6(7)

Menghantar pemberitahu mesyuarat dan penggal-penggal mesyuarat, 6(1), 8(2)(3)

Menghantar saliran Aturan Urusan Mesyuarat, 6(3)

Menjaga kerja menyediakan salinan ucapan, 7(1)

Sokongan Kerajaan

Usul berkehendakkan sokongan kerajaan, 23(2)

Rayuan berkehendakkan sokongan kerajaan, 16(1)(b)

Speaker —

Apabila tiada hadir, 4

Menetapkan hak ahli-ahli hendak bercakap bila dikeluarkan usul menangguhkan mesyuarat, 14(2)

Menguntukkan kerusi kepada ahli-ahli, 2

Mengumumkan masa memutuskan, 11(1)(e)

Melantik ahli Pengerusi sementara, 4(4)

Undi Pemutus, 41(1), 43(3)

Pengerusi Jawatankuasa Majlis, 4(1)

Membilang jumlah ahli di dalam Dewan, 10(3)(4)

Keputusannya berkenaan dengan peraturan mesyuarat, mentafsirkan maksud Peraturan Mesyuarat dan apa-apa perkara kelaziman, 39, 86

Memerintahkan bagaimana hendak dicap Penyata Rasmi, 7(2)

Menandatangani Undi-Undi dan Perjalanan Mesyuarat, 6(6)

Menandatangani rayuan-rayuan, 16(2)(d)

Termasuk ahli-ahli lain yang jadi Pengerusi kecuali jika disebutkan terang-terang iaitu tidak termasuk Speaker, 4(6)

Boleh menempohkan mesyuarat pada bila-bila masa, 9(2)

Menetapkan hari mesyuarat, jika Dewan ditangguhkan dengan

tidak ditetapkan hari mesyuarat, 8(2)
Menyebutkan nama ahli, 40(2)(3)
Mengetuai mesyuarat sebagai Pengerusi, 4(1)
Kuorum tidak termasuk Speaker, 10(1)
Kuasa-kuasanya yang tinggal lagi, 87
Tanggungjawab menjaga tertib dalam mesyuarat, 39
Dalam masa tangguhan, boleh memanggil mesyuarat dahulu
daripada hari yang ditetapkan bagi mesyuarat, 8(3)

Sumpah

Dijalankan oleh Setiausaha, 3(1)
Ikrar, ganti sumpah, 3(4)
Caranya, 3(1)
Mengangkat Sumpah —
Ahli-ahli, 1; 3(2); pada masa Dewan dalam tangguhan, 3(3)
Masanya ahli-ahli baru, mengangkat sumpah, 11(1)(c)

Tertib dalam Dewan

Kelakuan ahli-ahli, 37
Pengerusi hendaklah didengar cakapnya dengan diam, 38
Kelakuan tiada senonoh, 40(1)(2)
Jika berbangkit kekacauan besar, kuasa Pengerusi, 40(9)
Perkara-perkara tiada berkaitan, berulang-ulang menyebutnya, 40(1)
Usul menggantung daripada jadi ahli, 40(4)
Menyebutkan nama ahli, 40(2)(3)(4)(5)
Perkara-perkara peraturan, keputusan Speaker adalah muktamad, 39; 83
Ahli digantung kerja sebagai ahli, 40(6)(7)
Speaker bertanggungjawab untuk memerhati Peraturan, 39
Mengeluarkan ahli-ahli, 40(2)(7)(8)

Titah

Titah Yang di-Pertua Negeri dalam Aturan Urusan Mesyuarat, 11(1)(d)

Undi-undi dan Perjalanan Mesyuarat

Dihantar kepada ahli-ahli, 6(5)
Menyimpannya, 6(7)
Daftar belah-bahagian, 43(1)

Kesilapan, 6(6)
Boleh ditengok oleh ahli-ahli, 6(7)
Disimpan oleh Setiausaha, 6(5)
Hal-hal yang hendak dituliskan didalamnya, 6(6), 17(3)
Ditandatangani oleh Speaker, 6(6)

Undi

Ahli-ahli yang tidak hadir, 41(2)
Memunggut suara, 42(3)
Faedah Kewangan Ahli, 43(5)
Rang Undang-Undang Ahli Dewan biasa, 46(4);
Usul membatalkan undi, 43(5)

Urusan Mesyuarat

Menangguhkan mesyuarat apabila habis urusan mesyuarat, 13
Yang ditetapkan bagi hari mesyuarat kemudian dimasukkan dalam Buku Mesyuarat, 9(1)
Urusan Mesyuarat —
    Ditetapkan oleh Ketua Menteri apabila Dewan dipanggil dalam tangguhan, 8(3)
    Peraturannya, sebagaimana yang baik pada pandangan Kerajaan, 12(2)
    Peraturan berkenaan dengan urusan Ahli Dewan Biasa, 12(1)
Usul berkenaan dengan susunannya, masa mencadangkan, 11(l)(n)
Ahli-ahli Dewan biasa —
    Susunannya dalam Aturan Urusan Mesyuarat, 12(3)(4)
Masanya mengeluarkan pertanyaan, 11(l)(g), 21(5)
Memulakan balik urusan mesyuarat, setelah selesai usul
Menangguhkan mesyuarat menurut Peraturan 15, 15(4)
Urusan yang tertentu, bebas daripada diganggu, 9(1) — ditentukan oleh Speaker 9(2)

Urusan Kerajaan *lihat* di bawah Urusan Umum

Usul

Menangguhkan Mesyuarat apabila habis urusan—
    Perbahasan atasnya, 14(1)
    Ahli-ahli mencadangkan, 13(3)
    Masa mengeluarkannya, 13(1)
    Kerana merundingkan perkara kepentingan orang ramai yang berkehendak disegerakan, 15

Mengubah, 25

Pindaan kepadanya, 27 —

Pindaan kepada pindaan, berkaitan, 27(2); pindaan baru, 29(4)(d); masa mencadangkan, 29(5)(a)

Mengeluarkan perkara yang hanya boleh dikeluarkan dengan usul, 27(3)

Menyokongnya, 28(1)

Masa mencadangkan, 29(3)

Hendaklah dengan surat, 27(5)

Menarik balik, 30(1)(2)

Yang ditarik balik boleh dicadangkan semula, 30(1)

Perbincangan berkenaan dengan pindaan, 29(1)

Meminda Peraturan Mesyuarat, 69(1)(b)(i)

Menanguhkan mesyuarat kepada haribulan lain —

Masanya hendaklah dicadangkan, 9(2)

Dibebaskan urusan tertentu daripada diganggu —

Boleh dicadangkan pada bila-bila masa, 9(1)

Pemberitahu, *lihat* Usul Pemberitahu

Mencadangkan persoalan *lihat* Persoalan daripada Pengerusi

Meminta pemberian, tanggapan atau perbelanjaan wang Kerajaan dan sebagainya, 23(4)

Menyokongnya, 28(1)—

Dalam Jawatankuasa, 28(2)

Hendak diambil perkara lain dengan tidak megikut susunan —

Boleh dikeluarkan dengan tidak berkehendakkan pemberitahu, 11(2)

Hendaklah diambil dahulu daripada urusan-urusan lain, 11(2)

Menarik balik, 30(1)(2)

Yang ditarik balik boleh dicadangkan semula, 30(1)

Usul Ahli Dewan Biasa

Keutamaan, dalam Aturan Mesyuarat, 12(3)

Wakil Akhbar

Kebenaran hendak hadir dalam mesyuarat Dewan, 84